

ACT

Muntu kan rəsh gwa na wokoci rəshiyi: Təlankur kəno Luka ni rəshi, kan arni wule kopi kaar kə Zo shirəm kə Yesu kan tə rəsh gwa. Luka kari ni bar mbarəm gon mən sun Tiyopilus na shirəm kə Yesu. Jen ba shin wule rəsh ni təlankuri bar kə AD 63, jen ngapo wu shin rəsh ni gip AD 70.

Argon tu gipi gwa: Luka pa'i ni shirəm gəs den argon tu Yesu pi den kaar kə tlitən gəs gip məshi mbarəm gwa. Tə pare ni təlankuri den mbap kə mir mən kartən kə Yesu na totən kə Yesu yami. Kan ar ba shirəm den kandatu mir mən kartən kə Yesu na nami mən kopi but gip Urushalima den bi la'itən kə argon tu Yesu wule ti bi wur gwa. Den gas Pentikos, muri kutl den kaar kə totən gəs yamo, Ruhu kə Yam sur den wur kan ba laa'i wur na mani pi bari. Bar tu pən den gas tawo ar ni mən kopi Yesu pi ta womtitən bəle-bəle, argon tu nəm gip bən kə Urushalima ar ba te Samariya na <<gip atl kundərəndlip gwa.>> Sura 1.8.

Gip kəti kə nəm kə təlankuriwo, shirəmi bətl ni gam den Bitərus nye mən kartən kə Yesu na den domtən kə mən kopi gip bən kə Urushalima. Argon tu nəm sura kə 9 ar ba ri cinawo arni den bəmi asəm bisi myakan kə Bulus nye mən kartən kə Yesu gip atl kə Roma, na bəmi asəm gəs kə sitən cina də bom tloyi shirəm kə bar gun kə Roma.

Argon tu arba yari gwa: Təlankur kəno ar yari ni kandatu domtən kə mən kopi pare gwa na bar ju ar kop gipi gip nartən gəsi, den ngashi gam kə

mən kopi na kumi dli. Ar pa shirəm den kandatu mbarəm na womti den ta bi gam gəzən kə də Yesu dəm gun gip mbatl gəzəni na ndərtən gip mbap kə Ruhū kə Yam gip ga domtən kə mən kopi na gip dəmi kə kogonge mən kopi Yesu.

Totən kə Yesu yami

¹ Mən nartən Tiyopilus, gip təlankur gən kə pari kan a rəsho, a rəsh ni den kup bar ju Yesu pare pi na kulci mbarəm gwa,

² ar ba ri den pət tu kan pən təkə to yamka gwa. Kapən tə ndarawo, tə yari mir mən kartən gəs kan tə zəzari bar ju wi pi nan Ruhū kə Yam ba ne wur amra wu pi gwa.

³ Den kaar kə kumi dli na məštən gəso, tə dəl kar mir mən kartən gəs ju den təp na womti nan ba mom'e tə ra na rai gwa. Tə dəl kar wur gip muri hauya rop kan tə shirəm nan wur den dəmi kə Yam gun gip mbatl kə mbarəme.

⁴ Den pəti gon nan tə dəl kar wur tə den ci fingal nan wuro, tə wul wur'e, <<Ba kə za ni Urushalimawu da'a, ama butni də Bəba la'i in na Ruhū kə Yam kan tə wule ti bi ine, muntu kə kum a shirəm dene gwa.

⁵ Yohana pini mbarəm batisma na male, ama gip muri njem cina dēwo, baa pi in batisma na Ruhū kə Yami.>>

⁶ Nan wu mo gam kə ba lasi nəmo, arni wu ngen momi kar ti'e, <<Babomi, kəkən ni kə ri kə pali Isra'ila dəmi na gun kə gam gəsa?>>

⁷ Yesu wul wur'e, <<Momi pət na wokociwo gegin ni da'a, domici Bəba ni gip mani pi bar gəs ne gam gəs momi muntu.

⁸ Ama ki zam mani pi bari, Ruhu kə Yam ni sur den kən wu gwa. Ki dəm mən yari bar ju kə shin demən gip bən Urushalima, na atl kə mən Yahuda kup na Samariya, an ri gip atl kundərəndlip.>>

⁹ Nan tə pa'i yari muntuwo, kan Yam ba pən tika to gip dun yamka den ger gəzəni wu den shini ar bari wu'i mani shini gəs da'a.

¹⁰ Wu gip zhiti ndekeke to yamka nan Yesu den totəno, arni curut mbarəm rop jen ni jən dlor markəm dawur na ghol tutul dli.

¹¹ Wu wule, <<Mən Galili, unun kem kə dəm den wi ger to yamkawu? Yesu tu kan pən təkə kar kən ba te ti yamkawo, baa pal den nəm tər tu kə shin pən təkə to yamka gwa.>>

Zəzar Matiyas den am kə Yahuda Iskaryoti

¹² Kano mir mən kartəni ba za Tləndər mən kin Zaitun wu pal su Urushalimaka, bəmi asəm bar kə tatli dlom kə mil nəm.

¹³ Nan wu mbubar gip bən kə Urushalimawo, arni wu to gəzən gip biti kushi kə to yamika las tu kan wu dəm gwa. Munju ra lasi gwani'e Bitərus, Yohana, Yakubu, Andərawus, Filibus na Toma, Bartilamawus na Matta. Yakubu nya Halfa, Simon mən ghuvə den bən gəsi, na Yahuda nya Yakubu.

¹⁴ Kup gəzən ci cina na me gam na shirəm na Yam na mbatl nəm, na mətliyi, na Maryamu mən gəri kə Yesu na mir mən gəri gəsi.

¹⁵ Gip muri jawo, Bitərus tlyam dlor gip mir byar mən kopi Yesu (womtitən gəzən ri hauya mukka)

¹⁶ kan tə wule, <<Mir byari, ar nəm də Təlankur laa'i den shirəm tu Ruhu kə Yam yari terka bi də

gun Dauda den Yahuda, muntu kan pii tɔp munju nɛm Yesu gwa.

¹⁷ Tɔ Yahuda ma nɛm gip mi ni, kan ra na am gip mbap gɛmi kɛn gwa.>>

¹⁸ (Mbarɛm tu Yahuda wur ni las na wurpi tu tɔ zam den dɛsi tu gɛs gwa, las tu tɔ nda sur atl na dlom gam, tu gɛs ba mbutlka, kan wot gɛs kup ba dɛlka kari.

¹⁹ Mbarɛm kɛ Urushalima kup kum bar tu, kan wu labi lasi na bi gɛzɛn'e Akeldama, <<Las tu kan shot bɛran gwa ituwi.>>)

²⁰ Bitɛrus ci cina tɔ wule, <<Untuni anra na rɛshi gip tɛlankur Zabura'e, <Naa dɛ bom gɛs sa koni, ba dɛ zam murgon kan ba dɛm gipi gwa da'a.> Eso, <Naa dɛ gon nɛm mbap gɛsi.>

²¹ <<Untuno, ar nɛm dɛ zɛzar nɛm gip mbarɛm ju nan ra nan mi kup wokoci tu mɛn den ritɛn na Babom gɛmi Yesu,

²² pare den batisma gɛs kan Yohana pi ti, an ri gas tu pɛn tɛka kar mi gwa. Nɛm gip munju zɛzariwo, ti dɛm nan mi gip yari mbarɛm kandatu mɛ shin Yesu tli gip mɛshi mbarɛm gwa.>>

²³ Arni wu bi sun kɛ mbarɛm rop: Isubu mɛn sun Barsabas (kan mom ti na Yustus gwa) na Matiyas.

²⁴ Kano wu shirɛm na Yam wu wule, <<Babomi, kini kɛ mom mbatl kɛ mbarɛm kup. Nune mi gonge ni kɛ zɛzari gip rop ju

²⁵ kan baa pɛn las mbap kɛ mir mɛn kartɛn gi kɛn, muntu Yahuda zaka tɔ ndara las gɛs gwa.>>

²⁶ Kan wu zɛzar ti tɔp kɛ ba la'i guri'a, arni ar nda den Matiyas. Arni wu la ti gip wur tɔ dɛm nye mɛn kartɛn nɛm na kutl cet nɛmi.

2

Surtan kə Ruhū kə Yam den gas Pentikos

¹ Nan gas nyel kan ba wul ti'e Pentikos dīro, arni kup mən kopi mo gam kəba lasi nəm.

² Karap, se ba kum ghughughu sur yam wule hortən kə bar itəri, kan arba laa'i kup bomi ka las tu wu dəm gwa.

³ Arni wu shin argon wule bələm utu dəl ba gəzan den gam kə kogonge gip wuri.

⁴ Kan ba laa'i kup gəzən na Ruhū kə Yam kan wu nəm shirəm na bi jeni, kandatu Ruhū bi wur mani pi gwa.

⁵ Gip muri jawo mən Yahuda mən kopi kulci kə Musa asəm na gəs nan dəl dīr gip atl kundərəndlip ra su Urushalimaka.

⁶ Nan wu kum bar larəmtən tuwo, wu dom wur kəba lasi nəm ghiru-ghiru, domici kogonge gəzən kum wur den shirəm gip bi gəsi.

⁷ Na bar dləkəntəne arni wu wule, <<Kup mbarəm mən shirəm juwo mən Galili ni diya?

⁸ Ra imni fa kogonge gəmi ba kum wur den shirəm na bi gəmiwu?

⁹ Mən ni jin mən Partiya, na mən Midiya, mən Elama, mən dəmi gip Mesopotamiya, mən Yahuda, mbarəm kə Kapadokiya, na Pontus, na Asiya,

¹⁰ mən Pirijiya, mən Pamfliya, mbarəm kə Masar, na kəti jen gip Libəya kosak na Sairin, mən dəki kan dəl tor Roma gwa.

¹¹ Gip miwo mən Yahuda ra na datemi gip kopi Yam kə mən Yahuda, mən Karita ra, na mbarəm kə Arab. Kup gəmi den kumi gəzən den yari kiri bar ju Yam pi gwa gip bi gəmi.>>

12 Kan wu dlər gip nəmi bi na am na damtəne,
wu wul ezən'e, <<Ununu ba pi untuwe?>>

13 Ama jen gip womti mbarəmi mbur wurka
kan wu wule, <<Wu laa'i tu na zili mal wi.>>

Wazu kə Bitərus gas nyel Pentikos

14 Kan Bitərus ba tlyam dlər na nami mir mən
kartən kutl-cet nəmi, tə tli yar tə shirəm na womti
mbarəmi tə wul wur'e, <<Mir byar mən Yahuda na
kup gin kan ba dəm gip Urushalima gwa, na də
ceti in gamka. Neni kəm gin də kə kumni shirəm
gəni.

15 Mbarəm juwo wu tla ni zili mal kandatu kə
pən gwa da'a. Gəlla am ghanum ni'i kə cigəni katl.

16 O'o, muntu ni'e argon tu mən yari shirəm kə
Yam Yowel yari gwa'e,

17 Yam wule, <Gip muri kə pa'i baro,
Aa shoti Ruhu gən den mbarəm gən kup.
Mimir gin moni na mətli ba shin ge shirəm kan dəl
sur kar Yam gwa,
Dəl mir moni gin ba shin ruya,
Mir korsu gin ba tloni tlon.

18 Kup na zher gin moni na mətli ma,
Aa shoti wur Ruhu gən gip muri ja,
kan wu yari shirəm gəni.

19 Aa pi bar kə dləkəntən to gip dlom yamka,
Na bar kə nəmi bi na am sur den atli,
Bəran na utu na dun kunu.

20 Pət ba palka dəməni
kan də kyar palka bərani
kapən də bar pət kə Babom Yam dīri.

21 Kup murgon tu ba la bi
sun kə Babom kə zami dəltəno, ti zam
dəltəne.>

22 <<Mir byar mən Isra'ila, kum ni shirəm tu. Yesu kə Nazarato mbarəm ni kan Yam pi kiri bar kə nəmi bi na am na dləkəntən gip dlom gin təp kar ti, kandatu kən na gam gin mom gwa.

23 Bi mbarəm tuka gip am gin kandatu Yam ne terka den untun ba pi gwa, kan kən na ne amra kə mbarəm mən dāsi tu ba kem tə məsh təp kə ba ba'i gəs den kini.

24 Ama Yam tli tika gip məshi mbarəme, ba dēli tēka gip dun mbatl kə məštəni, domici məštən baa mani nəmi gəs da'a.

25 Gun Dauda yari den ti'e,
<A shin Babom Yam ra cina da'əm ko gəgasi.
Domici tə ra naməni,
a jərkətkā da'a.

26 Ra'untuwo, mbatl gən gholi kan bi gən ba pi shirəm dēda gəsi.
Aa pa dəm na la'i mbatli,

27 Domici ki za'əmka gip gambəci'e,
ko kə za Zo'i gi kan kə ne markəm gwa tə moka da'a.

28 Kə kem a mom təp kopi də zam rai wi,
ki la im na ghol mbatl cina da'i.>

29 <<Mir byari, ami na bigul kə shirəm nan kən den'e kori gəmi Dauda məshka kan ba kap tēka, gambəci gəs ra dē har sekəni.

30 Ama tə mən yari shirəm kə Yam ni kan mom den Yam yari na bē am atl den'e ti ne nəm gip gəsgal gəs tə dəm den dandi gəsi.

31 Gip shini bar tu kan baa pi cina dēwo, Dauda shirəm den tlitən gip məshi mbarəm kə Almasihu, den Yam za Almasihu gip gambəci'e, ko tə za dli gəs ar moka da'a.

³² Yam tli Yesu tu gip məshi mbarəme, mən ngapo mə shin muntu na ger gəmi ar ni mə yari ine.

³³ Yam dāda ti na ne gəs den am shimli gəsi, nan tə nəm Ruhu kan Yam wule ti bi gwa, arni tə shoti den mi, muntu kə shin kan kə pa kum kəkən gwa.

³⁴ Yam pənni Dauda to yamka kandatu tə pi Yesu gwa da'a, ngapo tə wule,
<Babom wul Babom gən'e, Dəm den am shimli gəni,

³⁵ Se amin a kem mən nge gi dəm ba ne asəm gi.>

³⁶ <<Den untuwo, naa də mən Isra'ila kup mom'e, Yam ni pali Yesu tu, muntu kan kə ɓa den kin gwa, tə dəm ti ni'e Babomi na Almasihu!>>

³⁷ Nan womti mbarəmi kum shirəm tuwo, ar nəm mbatl gəzəni kan wu wul Bitərus na nami mir mən kartəni'e, <<Mir ɓyari, ununu mi piwu?>>

³⁸ Bitərus nəmi wur'e, <<Cini atl gam kar Yam kan də pi kogonge gin batisma gip sun kə Yesu Almasihu kə də pən warwat pitən gin ka. Untuni Yam ba bi in Ruhu gəsi.

³⁹ Domici argon tu Yam wule ti pi in kən na mimir gini, na kup munju kan bən gəzən dlyam nar na kup munju Babom Yam gəmi ba la wur bi gwani.>>

⁴⁰ Na shirəm jen na womti arni Bitərus dəli wur kəme, kan tə lir wur tə wule, <<Dəli ni gam ginka gip wani pitən kə zhan kəni.>>

⁴¹ Munju kan nəm shirəm tu Bitərus yariwo, arni pi wur batisma, bar kə mbarəm zangu myakan ni mbəl wur ra den womtitən kə mən kopi gas ta.

Dəmi kə mən kopi kə ba lasi nəm

⁴² Wu bi gam gəzən gip zami kulci kar mir mən kartəni, na me gami, na gip ci fīngal gip bom kə ezən na shirəm na Yami.

⁴³ Bərti nəm nami mbarəmi naari, kan mir mən kartəni ba pi bar kə nəmi bi na am gip dləkəntən na womti.

⁴⁴ Kup mən ngəshtən den Yesu ra kə ba lasi nəm na bi bar ezən kandatu bi kogonge gwa.

⁴⁵ Arni jen wur bar gəzənka kan wu bi wurpiyi də rabe gip dlom gəzən den bi argon tu kogonge gip wur ba ndu gwa.

⁴⁶ Den pət kupo wu ci cina na me gam gip dəbom bom kə Yami. Wu ci fīngal kə Babom gip bom kə ezən na ghol mbatli, na mbatl nəm,

⁴⁷ wu den dəda Yami na zami cirtən kar mbarəm kup. Den kogonge pəto Babom Yesu pi ta mbəli ra den womtitən gəzən na munju kan zam dəltən gwa.

3

Bitərus pali kurki mbarəm lau

¹ Gasi gono, Bitərus na Yohana ra bədlabən Bom kə Yam wokoci kə shirəm na Yam bar kə gəlla am myakan kə pəte.

² Kurki mbarəm gon ra kan gər ti untu muntu ba ne ti bədlabən Bom kə Yam kan ba wul ti'e Mbuni Bədlabəni. Ba kur ne tə ni lasi den kogonge pət kə liri bar kar munju kan ba te gip Bom kə Yami gwa.

³ Nan tə shin Bitərus na Yohana den tetən gipiwo, arni tə lir wur wurpi.

⁴ Arni wu wi ti ger ndekeke, kan Bitərus ba wule, <<Shin mi!>>

⁵ Kan kurkuyi ba wi wur ger tə shin wule tə ri kə zami argon kar wur ituwi.

⁶ Bitərus wul ti'e, <<Wurpiyo ami nari da'a, ama argon tu aa mani pi'iwo ar ni'e, gip sun kə Yesu Almasihu kə Nazarat, tlyam kə desi!>>

⁷ Kano Bitərus ba nəm ti na am shimli, ba tli ti yami, lasi, arni yar asəm gəs na gamghurəm kə mbarəmi ndəri.

⁸ Kan tə ɓo tuma, tə nəm desi. Kan tə te gip bəɗlabən bom kə Yam nan wur tə den desi na tumatən tə den dɔɗa Yami.

⁹ Nan mbarəm kup shin ti den desi atl na dɔɗa Yamo,

¹⁰ kan wu mom den ti ni'e muntu kan ba kur dəm kə liri bar bi bəɗlabən Bom kə Yam kan ba la ti bi Mbuni Bəɗlabən gwa. Arni mbarəm nəm bi na am gip dləkəntən den argon tu zam mbarəmi gwa.

Wazu kə Bitərus gip Bom kə Yami

¹¹ Nan mən liri bari ra dlakət na ga Bitərus na Yohanawo, arni kup mbarəmi kan gip nəmi bi na am ba kətər su las tu kan ba la ti bi'e ba shukutən kə Solomon gwa.

¹² Nan Bitərus shin untuwo, arni tə wul wur'e, <<Mbarəm kə Isra'ila, unu ni'e bar ki nəmi bi na am den muntu wu? Kan unun kem kə wi mi ger untu wule na ndərtən ko ho pitən gəmi ni mbarəm kən mani desi esi?

¹³ Yam kə ga Ibərahim, Ishaku, na Yakubu, Yam kə ga kori gəmi, tin tə dɔɗa zher gəs Yesu. Kən ni kə kem də ri ti eka na nge gəs den'e mən wani

pitən ni cina də Bilatus, kup na Bilatus pən tor gip mbatl gəs den ti za ti tə ndara gwa.

¹⁴ Kə nge Yesu muntu bi Yam gam gəs kan ba pi dlat gwa. Kə ngen də pətli in mən ri mbarəm eka.

¹⁵ Kə ri muntu ba kop na mbarəm wu zam rai kan ba pa dagwa eka, ama Yam tli tēka gip məshi. Miwo mə yarini bar ju mə shin na ger gəmi gwa.

¹⁶ Ngəshtən den Yam den argon tu sun kə Yesu ba pi gwani kem mbarəm kən kan kə shin kə pa mom gwa kə ndərtəni. Na ho bi, ngəshtən den Yam gip sun kə Yesu ni bi mbarəm kən paltən lau, kandatu kə shin gwa.

¹⁷ <<Kəkəno, mir byari, a mom'e kən na kiri kə bən gin pini untu gip dəmən gam momi'e Yesu ni'e Almasihu.

¹⁸ Ama na untuni Yam laa'i argon tu tə yari terka tēp bi də kup mən yari shirəm kə Yami, den'e Almasihu gəs ba kum dli.

¹⁹ Cini atl gam kəkəni, kə palni kar Yami, kə də tə pash kənka den warwat pitən gini. Na untuni wokoci ba dīr kan ti ndəri in bigul hoyi,

²⁰ kan də Yam kari in bar na Almasihu, muntu kan tə zəzari in terka den tə dəm gun gip mbatl gin gwa.

²¹ Ar nəm tə dəm to yamka an ri wokoci tu Yam ba pali bar kup peli kandatu tə yari terka bi də mən yari shirəm kə Yam ju tə zəzari kə də wu yari mbarəm mbatl gəs gwa.

²² Kum ni argon tu Musa yari gwa, <Babom Yam gin ba tli in mən yari shirəm kə Yam gon wule ami gip ya'əni. Ar nəm kən kə kop ni kup argon tu tə yari in gwa.

²³ Kup murgon tu nge kopi gəso ba dəli tika gip mbarəm kə Yami.>

²⁴ <<Untuni, kup nami mən yari shirəm kə Yam pare den Sama'ila shirəm den argon tu den pitən gip muri jin gwa.

²⁵ Kən nan mi ni'e munju kan Yam kari wur bar na Almasihu kandatı mən shirəm na Yam wule ti pi, gip gudlum shirəm tu kan Yam pi ga kori gəmi kan nan mi ma. Yam yari Ibərahim den Almasihu'e, <Aa dəda mbarəm kə atl kundərəndlip den argon tu gəsgal gi ba pi gwa.>

²⁶ Nan Yam tli zher gəso, kan tə pare kari gəs kar kən kə də tə ne am kogonge gip kən kan za pitən kə dasi tu den bi pi argon tu baa gholi Yam mbatl gwa.>>

4

Bitərus na Yohana cina də mən tloyi shirəm mən Yahuda

¹ Mən keri bar ju dıri Yam na bari kə mən buti Bom kə Yam na mən me gam kə mən Sadukiya dır nan Bitərus na Yohana ra gip shirəm na mbarəm gwa.

² Lo ci wur nar den ga Bitərus na Yohana den kulci mbarəm na wazu den'e Yesu tli gip məshi mbarəme. Untu ni ba gode'e məshi mbarəm ba tli na rai esi.

³ Kan wu nəm ga Bitərus na Yohana, ama domici sit piwo, kan wu la wur gip bom kə moni wu mur lasi.

⁴ Ama na womti gip mbarəmi kan kum wazu gəzən ngəsh wur den Yesu, kan womtitən gəzən ba ri mbarəm zangu nantam (5,000).

⁵ Bar tlowo arni kiri kə bəni, mir korsi na mən kulci mbarəm den kulci kə Musa mo gam su Urushalima ka.

⁶ Hanana bar mən keri bar ju diri Yam gwa ra lasi, na Kayafa, na Yohana, na Alekzanda na kup mbarəm kə bom kə bar mən keri bar ju diri Yam gwa.

⁷ Kan wu dəli Bitərus na Yohana ter dlom da wur kan wu wul wur'e, <<Imni kə mani pi muntuwu? Na sun kə woni kə pi bar tuwe?>>

⁸ Bitərus laa'i na Ruhu kə Yami, arni tə wul wur'e, <<Mən bən na kiri kə bəni!

⁹ Sekəno, kin den ngeni momi kar mi den ho bar tu pi kurki tu kan tə pal lau gwa.

¹⁰ Mə ndu kən na nami mən Isra'ila kup mom'e sun kə Yesu Almasihu kə Nazarat ni pəni ti kumi dli gəska kan tə mani dləri cina da'ine. Kən ni kə kem də ri ti eka təp kə ba ba'i gəs den kini, ama Yam tli ti na rai lasi.

¹¹ Yesu ni shirəm den ti gip Təlankur'e, <Tat tu kan kən mən tu'i bin nge, muntu kan pal bar ho tat gip tati kup gwa.>

¹² Zami dəltəno təp kar Yesu ni nan gəsi. Sun gon ra es den kaar bar atl kən kundərəndlip kan bi mbarəm kə zami dəltən gwa da'a.>>

¹³ Nan mən domtən kə tloyi shirəmi shin ba'i mbatl dlom gam kə Bitərus na Yohana kə shirəm bat na bərtiwo ar kem wur kə nəmi bi na ame. Wu mom'e wu pi kushi rəshi gip Shirəm kə Yam da'a, mbarəm ni kan pən wur den argon ni dawo, arni wu mom'e wu zamni dəmi na Yesu.

¹⁴ Ama nan wu shin mbarəm tu kan pəni ti kumi dliyika dlər nan wuro, wu'i mbu yari argon mægəni da'a.

¹⁵ Arni wu dɛli wurka kɛ ba domtɛni, kan wu bali gip dlom gɛzɛni.

¹⁶ Wu wule, <<Imni mi pi na mbarɛm juwe? Artu kup muntu kan ba dɛm gip Urushalima mom'e mbarɛm ju pi bar kɛ nɛmi bi na am kan mi mani nge mɛ wule larni gwa da'a.

¹⁷ Ama kɛ dɛ kem ba dɛ mbarɛm kup kum shirɛm tu dawo, mi dɛli wur kɛmɛ ba wu'i shirɛm na murgon gip sun tu da'a.>>

¹⁸ Kan wu la wur bi ter gipi es kan wu wul wur'e ba wu'i shirɛm ko kulci mbarɛm gip sun kɛ Yesu da'a.

¹⁹ Ama Bitɛrus na Yohana nɛmi wur'e, <<Tloni shirɛm tu kɛn na gam gini, in dlat ni anra cina dɛ Yam mɛ kop shirɛm gin man kɛ Yam gwa.

²⁰ Mɛn ngapo mi za shirɛm den argon tu mɛn na gam gɛmi shin kan mɛ pa kum gwa da'a.>>

²¹ Nan wu dɛli wur kɛm rawo, arni mɛn tloyi shirɛmi za wur wu ndara domici mbarɛm kup den ta dɛda Yam den argon tu kan pi gwa.

²² Mbarɛm tu kan bar kɛ nɛmi bi na am tu pi den ti kɛ pali gɛs lauwo, sheti ghon gɛs man hauya rop na gɛri wi.

Mɛn ngɛshtɛn den Yam gip Yesu shirɛm na Yami

²³ Nan za ga Bitɛrus na Yohana wu ndarawo, kan wu pal rɛn kar mbarɛm gɛzɛnka. Arni wu yari wur kup argon tu kiri mɛn keri bar ju dɛri Yam na kiri kɛ bɛn yari wur gwa.

²⁴ Nan wu kum argon tu piwo, arni wu tli yar yam na bi nɛm gip shirɛm na Yam wu wule, <<Bar Gun Babomi, ki ni kɛ pi yam na atli, na bar bula na kup bar ju ra gipi gwa.

25 Kə shirəm gip Ruhu kə Yam təp bi də zher gi,
ba gəmi Dauda, kan tə wule,
<Unun kem munju kan mən Yahuda ni da'a ba
kum lo na Yamwu?

Unun kem mbarəm gip kədləm pitən ba dlər
kə dlan na Yamwu?

26 Gun kə atl kup ne bi den bar nəm wi,
kan mən bən mo gam wi
den gapa na Babom Yam
na Almasihu gəsi.> >>

27 <<Na ho bi ni ga Buntus Bilatus na munju kan
mən Yahuda ni da'a, na Hiridus na mbarəm kə
Isra'ila dom wur gip bən kən kan wu bal bika gip
gapa na Yesu, zher gi mən tsarki, muntu kan kə
zəzari Almasihu gwa.

28 Ama kup bar ju wu piwo kə tare kə ne wi gip
pi bar na ndu'i gi den untuni ba pi.

29 Kəkəno, Babomi, kum argon tu wu pi mi gwa,
kə ba'i mi bigul mən ga zher gi kə də mə mani yari
Shirəm gi bat na bərti.

30 Ta am gi gip mani pi bar gi kə pəni mbarəm
kumi dlika na pi bar kə nəmi bi na am na
dləkəntən gip sun kə Yesu Zher gi kan ba pi argon
tu kə ndu gwa.>>

31 Nan wu pa'i shirəm na Yamo, arni las tu wu
dom wur gwa jiti ti. Kan ba laa'i wur kup na Ruhu
kə Yami, arni wu nəm yari shirəm kə Yam bat na
bərti.

Bi bar gip mən kopi gəsi nəm

32 Kup mən kopi kan ngəsh wur den Yesu dəm
nəm gip mbatl na ruhu. Ko nəm gon ba le gerka
den bar ju tərə nari gwa da'a, ama wu tatl ni ko
unu kan wu ra nari gwa gip dlom gəzəni.

³³ Mir mən kartəni pi wazu tlitən gip məshi mbarəm kə Babom Yesu na ndərtən tu Yam bi wur gwa. Mbarəm mom'e Yam den ta dēda gəzəni.

³⁴ Murgon ra gip wur kan hol argon gwa da'a. Munju kan na kən ko bomu wu kur wurka, wu dīri wurpi kə bar ju wu wurka gwa.

³⁵ Kan wu ne cina də mir mən kartəni. Mir mən kartəni ba bi ni mbarəm den bi argon tu kogonge gip wur ba ndu gwa.

³⁶ Mbarəm wule ga Isubu. Tə mən bom kə Lawi kan gip atl kə Saipəros ni. Muntu mir mən kartəniyi ba la ti bi'e Barnaba (muntu gəs kə sunyi'e, Nye mən ba'i bigule).

³⁷ Tə wur kən gəska, kan tə dīr na wurpiyi tə ne kar asəm kə mir mən kartən kə Yesuyi.

5

Hukunte Hananiya na Sapiratu

¹ Mbarəm gon ra mən sun Hananiya, tə na nagər gəs Sapiratu wur nye pili atl gəzənka.

² Na momi kə nagər gəsi, arni tə ne nami wurpiyika markəme ama tə dīri nami tə ne cina də mir mən kartəni.

³ Kan Bitərus ba wule, <<Hananiya, imni Shetan laa'i mbatl gika kan kə ceni lar Ruhu kə Yam na ne gamgi nami wurpi tu kə zam den wuri atl gi kagwa?

⁴ Kapən kə wurkawo, ge ni diya? Nan kan kə wurka eso, wurpiyi ra gip am gi diya? Unun kem kə la muntu tor gip mbatl gi kə pi untuwu? Mbarəm ni kə ceni wur lar da a, ama Yam ni.>>

⁵ Nan Hananiya kum shirəm tuwo, arni tə nda atl tə məshka. Bərti nəm kup munju kum argon tu pigwa na naari.

⁶ Kan mir moni ba ter gipi, wu ghumtəka, wu dəli ti te karika kan wu kap təka.

⁷ Bar kə awa myakan den kaar kə untuwo, kan nagər gəs Sapiratu ba ter gipi, ama tə mom argon tu kan ndo na bakos gəs gwa da'a.

⁸ Bitərus ngen momi kar ti na wuli gəs'e, <<Yari mi, untuni wurpi tu nan ki na Hananiya wur pili atl ginka raya?>> Arni tə nəmi ti'e, <<Aan wurpiyi ituwi.>>

⁹ Kan Bitərus ba wul ti'e, <<Unun kem kə pən tor gip mbatl gin kə ceni lar Ruhu kə Yam den argon ba zam kən da'a? 'Bashini! Kum desi asəm kə mir moni ju kan kap bakos gi gwa bədlabəni, wi pən ki te karika pa'e.>>

¹⁰ Bartu cina da wur arni tə nda atl tə məshka. Kan mir moniyi ter gipi wu zam ti bəm məshiwo, kan wu te ti kari wu kap ti markəm də bakos gəsi.

¹¹ Bərti nəm domtən kə mən kopiyyi na naari na kup munju kan kum bar ju pi gwa.

Mir mən kartən dəli kumi dli mbarəm na womti ka

¹² Mir mən kartən bar kə Yesuyi pi bar kə nəmi bi na am na dləkəntən na womti gip mbarəme. Kup mən kopi Yesu ba kur mo gam gip las tu ba la ti bi'e ba shukutən kə Solomon gwa.

¹³ Ko nəm murgon ra gip nami mbarəm kan ngəsh wur den Yesuwu da'a kan zam ba'i bigul kə me gam nan wur gwa. Kup na untu, mbarəm kup ba shin nartən gəzəni.

¹⁴ Kup na untuwo, mətli na moni na womti ngəsh wur den Babom Yesu kan me gam kə mən kopiya ba nar ra.

¹⁵ Den bar kə nəmi bi na am na dləkəntən ju kan mir mən kartəni ba piwo, mbarəm pi ta điri mən kumi dli bi guntəpe, bom den bamuri gəzəni. Wu pini untu kə də pəni jen kumi dli gəzənka in shishidər kə Bitərus kop den wur tin tə kop lasi gwa.

¹⁶ Kan mbarəm na womti ba pi ta dəltən đir gip mir bən kan kosak na Urushalima gwa, wu điri mən kumi dli na munju dun itər ba ghun wur gwa, kan kup ba pəni wur kumi dli gəzənka.

Nge mir mən kartən kə Yesu

¹⁷ Arni bar mən keru bar ju điri Yam na kup ga berəm mbap gəs kan gip me gam kə mən Sadukiya nəm na ghuve.

¹⁸ Arni wu nəm mir mən kartəni kan wu la wur gip bom kə moni kə gip bəni.

¹⁹ Ama gip dlom gaso nye mən kartən kə Yam gon bul bədlabən bom kə moniyika kup kan tə dəli wur ter kari.

²⁰ Tə wul wur'e, <<Mbərni kə ri dlərni gip Bom kə Yam kə yari ni mbarəm kup shirəm kə pel rai kəni.>>

²¹ Bar tlowo arni wu te gip Bom kə Yam kandatu yari wur gwa, wu nəm kulci mbarəme.

Nan bar mən keru bar ju điri Yam na ezən mbirawo, wu la bi domtən kə Mən tloyi shirəm kə mən Yahuda muntu kan hađe na kup kiri kə atl kə Isra'ila gwa. Arni wu kar bar rən bom kə moniyika den də ter na mir mən kartəni.

22 Ama nan mən ne ger den bom kə Yami mbubar bom kə moniyiwo, wu zam wur te gipika da'a. Arni wu pal rin kar domtən kə mən tloyi shirəmika wu yari wur'e,

23 <<Mə ri zam bom kə moniyi dlep na le, na mir mən buti bomi dlor ter kari bi kup bədlabəni, ama nan mə bulo, mə zam murgon gipi da'a.>>

24 Nan wu kum argon tu yari wuro, arni bari kə mən buti Bom kə Yami, na kiri mən kerī bar ju điri Yam dam wur den argon tu muntu baa gəri wur gwa.

25 Gon kan kum kulci kə mir mən kartəni ter gipi tə wule, <<Shinni! Mbarəm ju kan kə la wur gip bom kə moni gwan ja dlor te gip Bom kə Yamka wu den kulci mbarəme.>>

26 Den muntuwo, arni bari kə mən buti Bom kə Yam na ezən ri nəm mir mən kartəni điri. Wu getl mir mən kartəni da'a, domici wu kum bərti den mbarəm baa la wur na tate.

27 Nan đir na mir mən kartəniwo, anni dləri wur cina də domtən kə mən tloyi shirəm kə mən Yahudayi kə də bar mən kerī bar ju điri Yam tambe wuri.

28 Kan tə wule, <<Mə dəli in kəm hoyi den ba kə'i kulci ni mbarəm gip sun kə mbarəm tu da'a. Kup na untu, kə nga Urushalima kup wi na kulci gini, kan kən den ndu'i mə dəm na am gip shoti bəran kə mbarəm tu.>>

29 Ama Bitərus nəmi wur den am kə nami mir mən kartəni tə wule, <<Ar nəm mi te yarka mə kop shirəm kə Yam na mə kop shirəm kə mbarəm gwa!

30 Yam kə ga bəba gəmi tli Yesu gip məshi mbarəme, muntu kan kə ri ti eka təp kə ba ba'i

gəs den kini.

³¹ Yam dɛda Yesu nar na ne gəs den am shimli gəsi. Tə ne təni tə dəm ti ni'e mən dəli gəmi na gun gip dəmi gəmi. Yam pini muntu kə də mən mbarəm kə Isra'ilawo tə buli mi guntəp kan mi bali kaar warwat dəmi gəmi kə də tə pəni mi warwat pitən gəmika.

³² Mən ni'e munju shin bar ju kan pi gwa na ger gəmi, untuni es Ruhu kə Yami, muntu kan Yam bi kup munju kan ba kop shirəm gəs gwa.>>

³³ Nan wu kum shirəm tuwo, arni lo ci wur nar kan wu ndu wu ri wur eka.

³⁴ Ama Ba mən Parise gon mən sun Gamaliyel, mən kulci mbarəm den kulci kə Musa kan mbarəm kup ba shin nartən gəs gwa tlyam tlor cina də domtən kə mən tloyi shirəmi. Tə wule də kur dəli mir mən kartəniyi kari kakani.

³⁵ Kan tə wul wur'e, <<Mən Isra'ila, ne ni ger ndin kə zhit ni argon tu kə ndu pi mbarəm ju gwa.

³⁶ Wokoci gon ter kawo, mbarəm gon mən sun Tudas cwati, tə pən gam gəs ti murgon ni bari har tə zam mən kopi gəs bar kə mbarəm hauya kəba lasi hauya nəm (400). Ama ri ti eka, ndoltən kə muntu ituwi.

³⁷ Den kaar gəso, Yahuda mən Galili cwat gip muri kə dləmi mbarəme kan tə dəl mbarəm na womti kaar dati gip bətli asəmka gip bari. Tiyi ma ri ti eka, kan kup mir mən kopi gəs ba gəzanka.

³⁸ Ra'untuwo, den mənkan tuwo na yari ine, za ni mbarəm ju! Za wur ni wu ndara! In argon tu wu ndu piwo kə gam gəzən ni katlo, arba ri kətəgon da'a.

³⁹ Ama in kar Yam ni ar dɛlo, ki mani kemi

mbarəm ju kə za'i da'a, arba dəm'e ki zam gam gin den dlan na Yam ituwi.>>

⁴⁰ Nami kop kaar kə shirəm gəsi. Kan wu la bi mir mən kartəni ter gipi, wu kem ba ɓo wuri. Kan wu dəli wur kəm den ba wu'i shirəm gip sun kə Yesu da'a, kan wu za wur wu ndara.

⁴¹ Mir mən kartəniyi za Domtən kə mən tloyi shirəm kə mən Yahudayi wu den ghol mbatl den'e la wur gip munju kan tla sham den bi kə sun kə Yesu wi.

⁴² Den pət kupo wu te gip Bom kə Yamka, na kopi bom kə ezəni, wu za kulci mbarəm na yari Zo Shirəm den Yesu ni'e Almasihu da'a.

6

Zəzar mbarəm nyingi kə ne ger den bi fingali

¹ Gip muri jawo mən kopi Yesu pi ta womtitəni. Arni mən Yahuda kan ba shirəm na bi kə mən Hellas kan gip wur ba ngwar den mən Yahuda kan ba shirəm na bi kə mən Yahuda gwa. Mən Yahuda kan ba shirəm na bi kə mən Hellasi ngwar den'e ba bi mətli gəzən kan guri gwa fingal kan ba bi den pət kup nəm na ezən gwa da'a.

² Arni mir mən kartən kə Yesu kutl cet ropi la bi domi gam kə kup mən kopi, kan wu wule, <<Ar ba ndari mə za mbap yari shirəm kə Yamka mə dəm den shirəm kə fingal na bi bar mbarəm da'a.

³ Mir ɓyari, untuno zəzarni mbarəm nyingi gip kəne, munju kan mom wura laa'i na Ruhu kə Yam na bopya gwa. Mi ne wur gam mbapi muntu

⁴ kan mə bi gam gəmi gip shirəm na Yam na mbap kə kulci na yari mbarəm zo shirəm den Yesu.>>

⁵ Argon tu mir mən kartən kə Yesuyi yari təmi bi kup nami mən kopi. Arni wu zəzar Istipanus. Ti mbarəm mən ndəri ngəshtən den Yesu kan Ruhu kə Yam ba kop nan ti gwa ni. Wu pa zəzar Filibus, Pərokoras, Nikano, Timon, Paminas, na Nikolas, mbarəm kə Antakiya. Nikolas faro datemi gip ngəshtən den Yam kə mən Yahuda ni kan pal mən kopi Yesu gwa.

⁶ Arni wu ri na mbarəm nyingi ju cina də mir mən kartəni. Kan wu shirəm na Yam den wur na ne am gəzən den gam kə kogonge gip wur kə də wu pi mbap tu.

⁷ Mir mən kopi yi pita yari mbarəm na womti Shirəm kə Yami. Womtitən kə mən kopi gip Urushalima nar bəle-bəle. Mən keri bar ju diri Yam na womti ma ngəsh wur den Yesu.

Nəm Istipanus

⁸ Yam bi Istipanus mani pi bar na womti təp kə ba mani pi bar kə Yami. Tə pi kiri bar kə nəmi bi na am na dləkəntən na womti gip mbarəme.

⁹ Ama ngetən dir nan mbarəm jen kə domi gam kə zher ju kan zam gam gəzən (kandatu ba la wur bi gwa) mən Yahuda kə Sairin na kə Alekzandəriya, na kə gip atl kə Kilikiya na Asiya. Mbarəm ju pare tli yar yam na Istipanus,

¹⁰ ama wu mani wu tabbate ti'e argon tu tə yariwo untuni anra da'i da'a, nan Ruhu kə Yam bi ti mani shirəm na bopya gwa.

¹¹ Arni wu kop jen shep shep, wu co wur kə də wu cen lar wu wule, <<Mə kum Istipanus den pi mägən shirəm den Musa na Yami.>>

¹² Arni wu tli mbarəm mbatl na kiri kə bən, na mən kulci mbarəm den kulci kə Musa. Kan wu nəm Istipanus wu ri nan ti cina də domtən kə mən tloyi shirəm kə mən Yahuda.

¹³ Wu điri mən ceni lari, munju kan wule, <<Erəm kən za yari mægən shirəm den bom kə Yam kən na kulci kə Musa da'a.

¹⁴ Mə kum ti den wultən'e, Yesu kə Nazarat tu baa yas las kən ka kan tə zhimbəl bar ju kan Musa bi mi mə kop gwa.>>

¹⁵ Kup munju kan njon gip ba domtən kə mən tloyi shirəmi wii ger Istipanus ndər, kan wu shin bager gəs ba cirka wule bager kə mən kartən kə Yam goni.

7

Shirəm kə Istipanus cina də domtən kə mən tloyi shirəm kə mən Yahuda

¹ Arni bar mən kerī bar ju điri Yam ngen momi kar Istipanus'e, <<Bar ju wu yari den kiwo unjun anra ya?>>

² Den muntuwo arni Istipanus bali wur tə wule, <<Mir byar na ga ba gəmi, kumən ni! Yam mən nartən dəl kar ba gəmi Ibərahim nan tə'i gip Mesopotamiya gwa, kapən tə dəm gip Haran.*

³ Yam wul ti'e, <Za atl gəri gi na mbarəm ginka, kə ri gip atl tu a ta'i'i am dene gwa.>

⁴ Arni tə za atl kə mən Kaldiya ka, kan tə dəm gip Haran. Den kaar məshtən kə baso, arni Yam kar ti dē gip atl kən kan kə dəm sekən gwa.

* **7:2 7.2** Mesopotamiya faro arni gip atl tu kan səkən ba la ti bi'e Iraki gwa. Haran faro bar bən ni gip atl tu səkən ba la ti bi'e Siriya gwa.

⁵ <<Yam bi ti atl ko ma ba ne asəm gip atli da'a. Ama Yam yari ti den'e ti bi ti atli, nan ti na gəsgal gəs kaar dati ar dəm gwazini, kup na Ibərahim ra na nyawi da'a.

⁶ Yam yari ti'e, <Gəsgal gi baa dəm məndəki gip atl tu kan gwazin ni dagwa, las tu baa pali wurka zheri, wu pi bota kə sheti ghon hauya kəba lasi hauya nəm (400) gwa.>

⁷ Yam wule, <Ama aa hukunte atl tu kan wu pi ti botayi gwa. Den kaar kə untuwo, wi dəl ter gip atl ta wu botem gip las kəni.> >>

⁸ Kano Yam ba yari Ibərahim'e tə sər kogonge moni kan gip bom gəs gwa. Muntu ba gode'e wi kop gudlum shirəm tu kan Yam pi nan wur gwa ituwi. Nan Ibərahim dəm basi Ishakuwo arni tə sər tika den pət kə wuzupse na gəri. Denkariwo Ishaku sər nya gəs Yakubu, kan Yakubu ba sər mimir gəs ga kori gəmi kutl-cet ropi.

⁹ Nan ga kori gəmi na ghuve den erəm gəzən Isubuwo, arni wu wur tika tə dəm zher gip Masar. Ama Yam ra nan ti

¹⁰ kan tə dəli ti gip kup damtən gəsi. Tə bi Isubu bopya na ghol bəran kar Fir'auna gun kə Masar. Kan Fir'auna ba ne ti den gam atl kə Masar na bom gəs kup.

¹¹ Kano guzəm ba nda gip atl kə Masar na atl kə Kan'ana kan ba diri bar kumi dli, arni ga ba gəmi hol fingali.

¹² Nan Yakubu kum'e o ra Masaro, tə kar ga ba gəmi barta, tetən kə nəm.

¹³ Den tetən gəzən kə ropo, arni Isubu yari mir ezən ko ti woni, kan Fir'auna ba mom mbərəm kə shu bom kə ga Isubu.

14 Den kaar kə untuwo, Isubu kari bar bas Yakubu na kup mbarəm kə shu bom gəsi, wu mbarəm hauya myakan na kutl cet nantam.

15 Kan Yakubu ba su Masar, las tu ti na ga ba gəmi məshka gwa.

16 Kan ba pal na gul gəzən Shekem ba kap gip gambəci tu kan Ibərahim wur den bi wurpi jen kar mimir kə Hamor gip Shekem gwa.

17 Ama nan wokoci đir kosak kan Yam ba pi argon tu tə wule ti pi Ibərahimo, arni mbarəm gəmi gip Masar womti na naari.

18 Kano gun gon muntu kan mom argon den Isubu da'a ba dəm gun kə Masar.

19 Tə pali mbarəm gəmi ka zhere. Tə kem ga kori gəmi kə pi banyi mbapi təp kə ba kemi gəzən wu byal pel gəri mimir gəzənka kə də wu məshi.

20 Wokoci ta ni gər Musa, mbuni nya ni den ger kə Yami. Ket ti kə kyar myakan gip bom də base.

21 Nan byal ti kawo, nya Fir'auna, nye gər pən ti tə ket ti tə dəm nya gəsi.

22 Untuni kulci Musa bopya momi bar kə mən Masar kup, kan tə dəm bar mbarəm gip shirəm na argon tu tə pi gwa.

23 Nan Musa ri sheti ghon hauya rop na gəriwo, tə pən tor gip mbatl gəs tə ri shin mir ezəni, mbarəm kə Isra'ila.

24 Kan tə shin mən Masar gon den be mən Isra'ila goni, arni Musa ri ne ti am tə rame mbarəmi, kan tə bo mən Masari tə ri tə eka.

25 Musa ba wule mbarəm gəzən baa mom'e Yam ni den kopi nan ti kə də tə dəli wuri, ama wu mom da'a.

26 Bar tlowo Musa pa ri kar wuri, arni tē zam mən Isra'ila mbarəm rop den dlanye. Tē ndu wu za ka, kan tē wul wur'e, <<Mir mbarəme, kən byar ni ca, unun kem kē dlan kən na ya'ən we?>>

27 Ama muntu kan den be esəyi ture Musa ka markəme, kan tē wule, <<Woni ne'i gami da mi na mən tloyi shirəm gip dlom gəmiwe?

28 Kē ndu ni'e kē rim eka kandatū kē ri ba mən Masar tu eka ghur gwaya?>>

29 Nan Musa kum muntuwo, arni tē kətər gəs atl kē Midīyan, las tu tē dēm mēndəki gwa. Bartani tē gudlumi kan tē gər mir moni rop.

30 Den kaar kē sheti ghon hauya ropo Yam dəl kar Musa wule mən kartən kē Yam goni. Yam shirəm nan ti tēp kar mən kartən kē Yami. Tē dēli tini gip bələm utu gip ləp kan kosak na tləndər kē Sinai gwa.

31 Nan tē shin untuwo, ar ni tē nəm bi na ame. Nan tē te kosak kē zhitiwo, arni tē kum yar kē Babom Yam ba wul ti'e,

32 <<Ami ni'e Yam kē ga ba gi, Yam kē ga Ibərahim, Ishaku na Yakubu.>> Arni Musa nəm dēdartən gip bərti, tē'i zam bə'i bigul kē shini da'a.

33 Kan Babom ba wul ti'e, <<Tus kaptəlan gi ka domici las tu kira dloro gwan ni.

34 Na hobi, a shin kandatū mbarəm gən ba kum dli gip Masar wu gwa. A kum ngwartən gəzən wi, arni a sur kē dēli gəzəni. Kəkəno dīri, aa kar ki su Masar ka.>>

35 Muntu ni'e nəm Musa tu wu nge ti na wultən'e, <<Woni ne'i gami da mi na mən tloyi shirəm gip dlom gəmiwe?>> Ti ni Yam kar ti tē

dəmi wur mən cina na mən dəli gəzən, təp kar mən kartən kə Yam tu kan dəl kar ti gip ləp gwa.

³⁶ Tə dəli wur gip Masar na pi bar kə dləkəntən na nəmi bi na am gip Masar. Nan wu mbubar bar Zili Bula'i, na gip ləp kə sheti ghon hauya rop gwa.

³⁷ Musa tu ni yari mbarəm kə Isra'ila'e, <<Yam baa kari in bar na mən yari shirəm kə Yam gon wule ami gip mbarəm gini.>>

³⁸ Musa ni'e mbarəm tu kan dom mbarəm kə Isra'ila gip ləp gwa. Tə ra na ga ba gəmi na mən kartən kə Yam tu kan shirəm nan ti den Tləndər Sinai gwa. Tini es tə nəm shirəm kar Yam muntu kan yari kandatu mi dəm baa patən tu tə bi mi gwa.

³⁹ Ama ga ba gəmi nge kopi shirəm kə Musa ka. Nan wu pi untuwo, arni wu nge ti kan mbatl gəzən ba pal su Masarka.

⁴⁰ Arni wu wul Haruna'e, <<Pi mi mir yam jen kan ba nde mi cina gwa. Musa tu kan dəli mi ter Masaro, mə mom unun zam ti da'a!>>

⁴¹ Wokoci ta ni wu pi argon tu wi bote ti gwa wule nye tla. Wu dīri dabba wu mboshi ti na ghol mbatl gip bota den argon tu kan wu pi na am gəzən gwa.

⁴² Ama Yam bali wur kaari, kan tə za wur wu bote ga zənges kə to yamka. Muntu dīr nəm na argon tu ra na rəshi gip təlankur kə ga mən yari shirəm kə Yam gwa'e,

<<Kən mən Isra'ila, nan kə mbosh ga dabba gin kan kə ta'im gip bota kə sheti ghon hauya rop ju kan kən gip ləp, kə mom'e ami ni da'a kə ta'ima?

⁴³ Kən mbarəm kə Isra'ila, ami ni kə botem da'a. Ama Molek ni kə bote ti, na zənges kə yam

gin Refan, na bar ju kə pən kə də kə bote wur gwa.

Ra'untuwo, aa kem də ndara nan kən kə ba bota na dlyami, cina na Babila.>>

⁴⁴ Nan ga ba gəmi ra gip ləpo, wu bote ni Yam gip tenti kan ba gode'e Yam ra nan wur gwa. Pi təni kandatu Yam wul Musa'e tə pi gwa, kandatu tə shin anra gwani tə pi.

⁴⁵ Sheti ghon na womti den kariwo, nami ga ba gəmi pən tentiyi nan wur nan Joshuwa den kopi nan wur gwa. Wu ter gip atl kən nari nan wu dəm mən atl ju kan Yam kar wur ka cina da wur gwa. Ar dəm gip atli ba ri wokoci kə Dauda.

⁴⁶ Tə pi bar ju kem kan Yam pi ti mbuni gwa. Arni tə liri kə də tə tu'i Yam bom dəmi. Gip bom tu ni mbarəm kə Isra'ila baa bote ti.

⁴⁷ Ama Solomon nya Dauda ni Yam pi tə tu'i ti bomi.

⁴⁸ Rawo, mə mom'e Yam nar man ko-unu, kano tə dəm gip bom ju kan mbarəm pi gwa da'a. Kandatu mən yari shirəm kə Yam yari'e Babom Yam wule,

⁴⁹ <<To yamka ni'e las tu a dəm kə pi mulki gwa. Atl ni'e ba ne asəm gəni.

Imni bom tu ki tu im gwa ba ni rawu?

Ako ni ba mani kəmi gən ar dəm'e bom gən we?

⁵⁰ Kə shina, ami ni'e muntu kan pi bar ju kup gwa.>>

⁵¹ <<Kən mbarəm mən lati gami, mən mbatl kə tat na kəm mən nge kumi shirəm kə Yami! Kən ni wule ga ba gini. Kən den ta nge Ruhu kə Yami!

⁵² Mən yari shirəm kə Yam gon ni ra kan ga ba gin kumi ti dli dagwaya? Wu ri mən yari shirəm

kə Yam kan yari shirəm den surtən kə mən pi argon tu Yam ba ndu gwa eka. Antu kə bali ti kaar kan kə ri ti eka!

⁵³ Kə nəm kulciyi. Yam ni bi ga ba gəmi kulci tu təp kar mən kartən bar gəsi. Ama kə nge kopi ka.>>

Laa Istipanus na tate

⁵⁴ Nan wu kum muntuwo, arni lo ci wur den ti, kan wu ngas kur bi kə gəsi wu tli den ti.

⁵⁵ Ama Istipanus laa'i na Ruhu kə Yam wi ger to yamka kan tə shin cirtən kə Yami, na Yesu dlor den am shimli kə Yami.

⁵⁶ Arni tə wule, <<Shinni, a shin yam ɓuli na Nya Mbarəm dlor den am shimli kə Yami!>>

⁵⁷ Den muntuwo arni wu kesh kəm gəzənka kan wu wom bar na la'i yare, wu tli den ti,

⁵⁸ wu dəl ti su kaar bənika, kan wu nəm la'i gəs na tate. Mən ri gəs cinayi tus tutul dli gəzənka wu ne kar asəm kə nye mbarəm gon mən sun Shawulu.

⁵⁹ Nan wu den la'i gəs na tato arni Istipanus shirəm na Yam tə wule, <<Babom Yesu nəm ruhu gəni!>>

⁶⁰ Kano tə ngus den gam ghurəm gəsi, tə la yar tə wule, <<Babom Yesu, ba kə hukunte wur den warwat pitən tu da'a.>> Tə yari untuwo, kan tə məshka.

8

¹ Shawulu ra lasi gip kopi kaar kə ri Istipanus eka.

Kumi dli mən kopi kan wu gəzanka

Gas ta ni tli domtən kə mən kopi kə gip Urushal-ima gami, arni kup mən kopi Babom Yesu gəzanka ko-ako gip atl kə mən Yahuda na Samariya, mir mən kartəni ni katl za wur gip Urushalima.

² Mən bərti Yam kap Istipanuska na pi dun mbatl na naari den məstən gəsi.

³ Ama Shawulu pi ta kumi dli domtən kə mən kopi. Tə kop bom-bom kə dəli mətli na moni tə den la'i gəzən gip bom kə moni.

Wazu kə Filibus gip Samariya

⁴ Munju kan gəzan wurka pi wazu zo shirəm kə Yesu kup las ju wu rigwa.

⁵ Filibus te gip bar bən kə Samariya kan tə pi shirəm den Almasihu lasi.

⁶ Nan womti mbarəmi kum shirəm kə Filibus na shini bar kə nəmi bi na am ju tə piwo, arni kup gəzən ne kəm hoyi den argon tu tə yari gwa.

⁷ Na la'i yare arni dun itər dəlka gip mbarəm na womti, na munju itər tle wur dlika na kurki na womti ra kan pəni wur kumi dli kagwa.

⁸ Bar tu dīri ghol mbatl na naari gip bəni.

Simon mən ware

⁹ Mbarəm gon ra gip bəni mən sun Simon, mən war ni kan bom muri den dləkən mən Samariya gwa. Tə bo ngetl den tə murgon ni bari.

¹⁰ Mbarəm kup, bari na heli, ba kum shirəm gəs na wultən'e, <<Mbarəm kən Simon ba pini kiri bar domici Yam ni kem tə dəm Mən Nartəni.>>

¹¹ Wu kop ti domici tə bom muri nar wi den pi bar kə dləkəntən təp kə ba war gəsi.

¹² Mbarəm kə bəni ngəsh wur den Yesu na pi wazu kə Filibus den dəmi kə Yam Gun gip mbatl

kə mbarəm na den'e Yesu ni'e Almasihu. Arni tə pi wur batisma, mətli na moni kup.

¹³ Simon na gam gəs ma tə ngəsh ti den Yesu kan ba pi ti batisma. Arni tə kop Filibus kup las tu tə ri gwa. Nan tə shin bar kə dləkəntən ju den piwo arni tə nəm bi na ame.

¹⁴ Nan mir mən kartəni kan su Urushalimaka kum'e mən Samariya nəm shirəm kə Yamwo, arni wu kari wur bar na Bitərus na Yohana.

¹⁵ Nan wu mbubaro, wu shirəm na Yam den am gəzən den də pel mən ngəshtən den Yesu ju nəm Ruhu kə Yami.

¹⁶ Wokoci tawo Ruhu kə Yam sur den ko nəm gəzənwi da'a, batisma ni katl pi wur gip sun kə Babom Yesu.

¹⁷ Arni Bitərus na Yohana ne am den wuri, kan wu nəm Ruhu kə Yami.

¹⁸ Nan Simon shin'e bini Ruhu na ne am kə mir mən kartəni den mbarəmo, arni tə bi wur wurpi.

¹⁹ Tə wule, <<Ami ma bim ni mani pi bar tu, kə də kup muntu a ne am den tiwo tə nəm Ruhu kə Yami.>>

²⁰ Arni Bitərus nəmi ti tə wule, <<Naa də wurpi gi nan ki liika, domici kə pən tor gip mbatl gi den ki mani wuri bar tu Yam ba bi gwa na wurpi!

²¹ Ki na argon kə pi gip mbap kən da'a, domici mbatl gi ra dlat cina də Yam da'a.

²² Ci atl gam kar Babom Yam den dāsi tu gi tu kan kə shirəm na Babomi. Ti mani'i pəni warwat pitən gika den argon tu kan kə bal tor gip mbatl gi gwa.

²³ A ne ger den ki ndinwo a shin ki ra laa'i na dāsi tu'e, kano warwat pitən bal ki kawī.>>

24 Kan Simon ba nēmi ti tē wule, <<Shirēm na Babom Yam den am gēni den ba dē ko nēm gip argon tu kē yari zamēn da'a.>>

25 Nan wu pi wazu shirēm kē Babomo, arni Bitērus na Yohana pal su Urushalimaka. Wu kop gip mir bēn kē Samariya na womti na pi wazu kē Zo Shirēmi.

Filibus na Ba mēn Habasha

26 Mēn kartēn kē Babom Yam gon wul Filibus'e, <<Su tēp kudu, tēp gip lēpe, kan tli sur Urushalima ba su Gaza gwa.>>

27 Arni tē tlyam tē ndara. Nan tē den tēpo arni tē mō na bar mbarēm gon mēn ne wurpi kē Kandakatu, gēr mētli gun kē mēn Habasha. Mbarēm tu su ni Urushalima kē bote Yami.

28 Ti den tēp gēs kē paltēn bom, njon den karusa gēs tē den zhiti tēlankur kē mēn yari shirēm kē Yam Ishaya.

29 Arni Ruhu kē Yam wul Filibus'e, <<Ri kar karusa tu kē dlēr kosak nari.>>

30 Arni Filibus kētēr tē ri kar karusayi kan tē kum mbarēmi den zhiti gip tēlankur kē mēn yari shirēm kē Yam Ishaya. Filibus ngen momi kar ti'e, <<Kē mani momi argon tu kē den zhiti gwaya?>>

31 Mbarēmi nēmi ti tē wule, <<Imni fa a mani momi murgon nēra kan baa cetim gamka dagwawu?>> Arni tē lir Filibus den tē to dēm kar ti den karusayi.

32 Las tu mbarēmi den zhiti gip Shirēm kē Yam gwa ikēni,
<<La ti cina kodak wule tēm kan ba ri kē mboshi
gwa,

Wule tēm tu pili ti taka ra shot

Cina də mən njetəl gəsi, ama tə bül bi da'a.

³³ Gip mburi gəso tloyi ti shirəm kan kor den təp gwa da'a.

Woni ba mani shirəm den gəsgal gəswe?

Domici dəmi gəs den kaar bar atl pawı.>>

³⁴ Arni mbarəmi ngen momi kar Filibus'e, <<Kustu, yari mi, woni mən yari shirəm kə Yam tu ba shirəm den tiwe, den gam gəs na ko den murgon ni?>>

³⁵ Arni Filibus pəni ti yari shirəm kə Yam den muntu na jen es na womti, kan tə yari ti Zo Shirəm kə Yesu.

³⁶ Nan wu den ritəno wu ri zam male, arni tə wule, <<Ba shini, mal kən də! Unun ba hane də pim batismawu?>>

³⁷ (Arni Filibus wul ti'e, <<Kini kə ngəsh ki den Yam gip Yesu na kup mbatl giwo ba pi'i.>> Kan tə bali ti tə wule, <<A ngəshəm den Yam wi den Yesu Nya Yam ni.>>)

³⁸ Kan mbarəmi ba kem də dləri karusayi. Arni kup gəzən ropi su gip mali, kan Filibus ba pi ti batisma.

³⁹ Nan wu dəl tor gip maliwo, bartu, arni Ruhu kə Babom pən Filibuska. Mbarəmi'i shin ti da'a, ama tə laa'i na ghol mbatl nan ti den təp gəsgwa.

⁴⁰ Filibus ngapo, arni tə dəl gip bən kə Azotus tə den kopi las na pi wazu kə Zo Shirəmi gip bən ju kup kan den təp gəs gwa har tə mbubar gip bən Kaisariya.

9

Shawulu dəm mən kopi Yesuwi

¹ Ama Shawulu den ta kumi dli mən kopi Babom Yesu. Arni tə ri kar bar mən kerı bar ju điri Yam gwa.

² Tə ngen den tə bi ti rəshi təlankur kan ti si kiri kə bom domtən kə mən Yahuda kan gip Dimashka gwa. Tin tə zam kup mətli na moni mən kopi təp kə Yesuwo tə nəm wur tə si wur Urushalima na bali.

³ Nan tə mbi kosak na Dimashka den bəmi asəm gəso, arni pələt cirtən gon dəl sur yam ba cir kar ti.

⁴ Arni tə nda atlka kan tə kum yar gon ba wul ti'e, <<Shawulu, Shawulu, unun kem kə kumim dli rawu?>>

⁵ Kan tə wule, <<Ki ni'e wowe, Babomi?>> Arni yari nəmi ti'e, <<Ami ni'e Yesu. Ami ni kə kumim dli nan kə kumi dli mən kopi gən gwa.

⁶ Kəkəno, tlyam kə te gip bəni, lasini ba yari'i argon tu nəm ki te yarka kə pi gwa.>>

⁷ Mbarəm ju nan den bəmi asəm nan ti kum bərti, arni wu dlər lasi shot wu mani shirəm da'a. Wu den kumi yari ama wu shin murgon da'a.

⁸ Kan Shawulu ba tli tor atli, ama nan tə bul gero tə mani shini argon da'a. Arni munju kan ra nan ti nəmi ti am wu te ti gip bən Dimashka.

⁹ Tə mani shini argon da'a kə muri myakan, eso tə ci ko tə tla argon da'a.

¹⁰ Gip Dimashkawo, mən kopi gon ra mən sun'e Hananiya. Babom la ti bi gip ruya tə wule, <<Hananiya!>> Kan tə nəmi ti'e, <<Amin kəni, Babomi.>>

¹¹ Arni Babom wul ti'e, <<Tlyam kə kop rən bom də Yahudaka den təp tu kan ba wul ti'e Sat Təp gwa. Kini kə mbu baro, ngen momi gəs kə

mbarəm kə Tarsus gon mən sun Shawulu. Tə ra den shirəm na Yami.

¹² Gip ruyawo tə shin mbarəm gon mən sun Hananiya ter kar ti kan tə ne am den ti kə də tə pali ti mani shini bar gəsi.>>

¹³ Arni Hananiya bali shirəm'e, <<Babomi, a kum ni shirəm na womti den mbarəm tu wi den kandatu tə kumi dli mbarəm gi kan su Urushalima kagwa.

¹⁴ Kəkəno tə terni de na bi kə kiri mən keri bar ju diri Yam gwa, kə nəmi kup mən la'i bi sun gi.>>

¹⁵ Ama Babom Yesu wul Hananiyayi'e, <<Mbəri! Shawulu dəm zəzar bar kə mbap gən kə pi wazu shirəm gən də munju kan mən Yahuda ni da'a na ga gun gəzəni, na cina də mbarəm kə Isra'ila wi.

¹⁶ Aa gode ti kandatu ti kum dli naar den bi sun gən gwa.>>

¹⁷ Kan Hananiya ba ri bomi tə te gipi. Tə ne am gəs den Shawulu, tə wule, <<Erəm Shawulu, Babom Yesu, muntu kan dəl kar ki den təp nan kə ter de gwani karəm kar ki kə də kə zam mani shini bar gi esi na də kə pa laa na Ruhu kə Yami.>>

¹⁸ An ri kətəgon da'a, arni argon wule kər kos dəl ter ger də Shawulu, kan tə mani shini bar esi. Tə tlyami kan ba pi ti batisma.

¹⁹ Nan tə ci fingalo, arni bigul pali ti.

Shawulu gip Dimashka na Urushalima

Shawulu bom muri na mən kopi kə gip Dimashka.

²⁰ Arni tə nəm pi wazu gip bom domtən kə mən Yahuda den'e Yesu nya Yam ni.

²¹ Kup munju kum ti nəm bi na ame, kan wu wule, <<Ti ni'e mbarəm tu kan kem kumi dli mən

la'i bi den sun kə Yesu kan gip Urushalima gwa diya? Annya tə ter ni de kə nəmi gəmi tə pali mi mir mən bom kə moni kə kiri mən kerī bar ju điri Yam gwa diya?>>

²² Ra'untuwo, ci cina na ndərtən kə Shawulu gip shirəm den'e Yesu ni'e Almasihu kem mən Yahuda ju kan gip Dimashka gwa mani zami argon tu wi bali ti gwa da'a.

²³ Den kaar kə muri na womtiwo, arni mən Yahuda jen gudlumi den wu ri ti eka,

²⁴ ama Shawulu zam kumi argon tu wu gudlumi kagwa. Arni wu ne ger gəs pət na gas su bədlabən kə bəni ka, kə də wu ri ti eka.

²⁵ Ama mir mən kopi gəs ne ti gip bar shar gip gasi kan wu shu ti sur atl təp kə ba tuli shu gon den panye.

²⁶ Nan Shawulu mbubar Urushalimawo, tə ndu me gam na mən kopi, ama kup wu kum bərti gəsi. Wu nəm den'e tə dəm ho mən kopi wi da'a.

²⁷ Ama Barnaba đir nan ti kar mir mən kartəni, kan tə yari wur kandatu Shawulu shin Babom Yesu den təp gəs kə tetən Dimashka na kandatu Babom shirəm nan ti gwa. Tə pa yari wur kandatu Shawulu pi wazu gip Dimashka gip sun kə Yesu bat na bərti gwa.

²⁸ Shawulu dəm na mir mən kartəni tə den kopi gəzən gip bən Urushalima na pi wazu gip sun kə Babom Yesu bat na bərti.

²⁹ Shirəm gadləri wurka, ti na mən Yahuda jen mən shirəm na bi kə mən Hellas, arni wu ndu ri gəs eka.

³⁰ Nan mir byar zam na momi kawo, arni wu su nan ti Kaisariya kan wu la ti təp tə ndara bən

gəs Tarsus.

³¹ Arni domtən kə mən kopi Yesu ko ako gip atl kə mən Yahuda, na Galili na Samariya zam dəmi zhəlili. Wu zam ndərtəni, na ba'i bigul kə Ruhu kə Yami. Mən kopi Yesu pi ta womtitən na dəmi gip bərti kə Babomi.

Iniyasu na Tabita

³² Ar dəm'e nan Bitərus den bəmi asəm na kopi laso, kan tə ri kar mən kopi kan gip bən kə Lidda gwa.

³³ Barta ni tə zam mbarəm gon mən sun'e Iniyasu, muntu kan pi sheti ghon wuzupse tə mani tlitən yam da'a.

³⁴ Bitərus wul ti'e, <<Iniyasu, Yesu Almasihu pəni'i kumi dli gika kəkənwi. Tlyam kə kucəm bamuri gika.>> Kenja arni Iniyasu tlyam dlor.

³⁵ Kup mbarəm ju kan ba dəm gip Lidda na Saronan wu shin Iniyasuwo kan wu dəm mən kopi Babom Yesu.

³⁶ Gip Yapawo nagər mən kopi gon ra mən sun'e Tabita (muntu kan na bi kə mən Hellaso ar ni'e Dokas gwa). Tə pi ta pi mbarəm ho bar na ne am munju am ri wur kaar dagwa.

³⁷ Wokoci ta ni tə mur atl tə kum təmi kə dli gəs da'a kan tə məshka. Mir mən kopi Yesu ho dli gəska, ba ne to gip biti kushi kə to yamika.

³⁸ Lidda dlyam na Yapa da'a, arni nan mən kopi kum'e Bitərus ra gip Liddawo, wu kar mbarəm rop kə də wu lir ti'e, <<Kustu, đir nan mi ba kə dəm gi da'a!>>

³⁹ Arni Bitərus ri nan wuri. Nan tə mbubaro arni wu te ti kushi kə to yami ka. Kup mətli kan guri gwa la ti dlomi, wu den kulu na ta'i am den

tlyari lulur na tutul dli jen kan Dokas pi nan tə'i ra nan wur gwa.

⁴⁰ Ama Bitərus wul wur'e wu za kushiya. Tə ngus den gam ghurəm tə shirəm na Yami. Tə bal ti rin kar dli kə Tabitaka, kan tə wule, <<Tabita, tlyami!>> Arni tə bul gere, nan tə shin Bitəruso, kan tə dəm njon atli.

⁴¹ Bitərus ta'i ti am gəs kan tə tli ti yami. Kan tə la bi mən kopiya na guri ju kan tə bi wur Tabita na rai.

⁴² Kum shirəm tu ko ako gip bən Yapa, kan mbarəm na womti ba ngəsh wur den Babom Yesu.

⁴³ Arni Bitərus dəm gip Yapa kə muri jen gip bom kə mən luti kur gon mən sun Simon.

10

Karniliyus kar bar də la bi Bitərus

¹ Gip Kaisariyawo mbarəm gon ra mən sun'e Karniliyus. Ti ni'e mən kopi na mən bi-utu zangu kutl kə Italiya.

² Ti na kup mbarəm kə bom gəso mən bota na bərti Yam ni. Tə bi bar kə am gəs munju am ri wur kaar da'a, kan ti mən meti shirəm na Yam ni ko gigasi.

³ Gasi gon bar kə gəlla am myakan kə pəto, tə shin ruya. Tə shin mən kartən kə Yam dīr kar ti kan tə wul ti'e, <<Karniliyus.>>

⁴ Arni gip bərti Karniliyus wi ti gere. Kan tə ngen momi tə wule, <<Ununu Babomi?>> Mən kartən kə Yami nəmi ti'e, <<Shirəm na Yam gi ju na bi bar kə am gi də munju am ri wur kaar da'a ju dəm bar kə tune cina də Yam wi.

⁵ Kəkəno kar mbarəm te Yapaka wu ter na mbarəm gon mən sun Simon muntu ba la ti bi'e Bitərus gwa.

⁶ Tə ra bom də Simon mən luti kuri, muntu kan bom gəs ra bi bula gwa.>>

⁷ Nan mən kartən kə Yami kan shirəm nan ti ndarawo, arni Karniliyus la bi rop gip zher gəsi, na mən bi-utu gon mən bote Yami, nəm gip munju ba pi ti mbap gwa.

⁸ Arni tə yari wur kup argon tu pigwa, kan tə kar wur te Yapa ka.

Bitərus shin Ruya

⁹ Bar tlo kə dlom pəte, nan bomi asəm gəzən mbi kosak na gip bən Yapawo, Bitərus to gəs den rupi gam bom kə shirəm na Yami.

¹⁰ Kan guzəm ba nəm ti, tə den ndu'i tə zam argon tə ci. Ama nan tə den buti də pa'i pi fingalo arni tə shin ruya.

¹¹ Tə shin dlom yam buli na argon wule bar bamuri kan la sur atl mən bi wupse gwa.

¹² Den bamuriyiwo kup ga dabba ni kə mən asəm wupse na badər ici na ga ləgandi na yatł kə to yamka.

¹³ Kan yar gon ba wul ti'e, <<Bitərus, tlyam kə mbosh kə ci.>>

¹⁴ Ama Bitərus nəm'e, <<O'o Babomi, a tabe ci argon tu kan den kulci gəmi kə mən Yahudawo ar dləran da'a ko wani ni gwa da'a.>>

¹⁵ Yari pa wul ti'e, <<Ba kə la bi argon'e dləran ni anra da'i da'a muntu kan Yam paliwi hoyi kə ci gwa.>>

¹⁶ Muntu pi kə bisi myakan, kan wule gip njibkər gere ba pən bamuriyi to yam ka ra lasi.

17 Nan Bitərus gip damtən den ununu ruya tu ba pi nupiwo, arni mbarəm ju kan Karniliyus kar wur ba mbubar bom də Simon wu dlər bədlabəni.

18 Wu ngen momi ko Simon muntu kan mom ti na Bitərus ra lasi.

19 Nan Bitərus ra gip damtən den ruya tuwo, arni Ruhu kə Yam yari ti'e, <<Simon, mbarəm myakan cwat den ngeni gi.

20 Tlyam kə dəl suka. Ba kə ndu kə nge ritən nan wur da'a, domici ami ni a kar wuri.>>

21 Kan Bitərus ba dəl sur tə wul wur'e, <<Ami ni'e mbarəm tu kan kən den ngeni gwa. Ununu dīr kən we?>>

22 Arni wu nəmi ti'e, <<Karniliyus, bar mən bi-utu gon ni kar mi. Mbarəm mən pitən dlat na bərti Yam ni. Kup mən Yahuda ba shin nartən gəsi. Mən kartən kə Yam gon ni yari ti'e tə la ki bi rən bom da tika, kə də tə kum argon tu ki yari gwa.>>

23 Arni tə ter na mən dəkiyi gip bom gəs wu mur lasi.

Bitərus gip bom də Karniliyus

Bar tlowo, kan Bitərus ba ri nan wuri, na ezən mən kopi jen kan dəl ter Yapa gwa.

24 Zut bar tlowo kan tə mbubar gip Kaisariya. Nan Karniliyus den buti cwattən gəzəno arni tə dom mən gəs na ga berəm gəs kan kosak nan ti gwa.

25 Nan tə te gip bomiwo, arni Karniliyus mbor ti tə nda atl cina da ti gip bi tə nartəni.

26 Ama Bitərus tli ti yamka kan tə wul ti'e, <<Tlyami, ami ma mbarəm ni katl.>>

27 Bitərus shirəm nan ti kan tə te gip bomi kan tə zam mbarəm na womti dom wur wi.

²⁸ Tə wul ti'e, <<Kə mom'e den kulci gəmiwo mən Yahuda ba ngash gam ko tə ri bom kə muntu kan mən Yahuda ni da'i da'a. Ama Yam bəl ger gən a shin wi den ba a la bi murgon'e Yam baa nəm ti da'a ko tə wan nar kə də mən Yahuda me gam nan ti gwa.

²⁹ Arni kem nan karim baro, ko njem a dəl shirəm den dīrtəni da'a. Yari mi, unun kem kə karim bar rawu?>>

³⁰ Karniliyus nəmi ti tə wule, <<Muri wupse karo, ami gip bom gən den shirəm na Yam bar nan kəni, bar kə gəlla am myakan kə pəte. An ri kətəgon da'a se mbarəm gon kən gip tutul dli mən cirtən dlor cina da'əmi.

³¹ Tə wule, <Karniliyus, Yam kum shirəm na Yam gi, tə pa shin bi bar kə am gi də munju am ri wur kaar dagwa wi.

³² Kar bar Yapa den Simon muntu ba la ti bi'e Bitərus gwa. Mən dəki kə Simon mən luti kur ni, muntu bom gəs ra bi bar bula gwa.>

³³ Arni a dəm da'a kan a kar bar den ki, ar mbun kan kə ter gwa. Kəkəno mən ni jin kup də cina də Yam kə də mə kum kup argon tu Babom wul ki'e kə yari mi gwa.>>

Munju mən Yahuda ni da'a kum Zo Shirəm kə Yam wi

³⁴ Kan Bitərus ba nəm shirəm na wultən'e, <<Kəkəno a momwi den'e na ho bi Yam ba ndu murgon man gon da'a

³⁵ ama tə nəm kup munju kan ba bərti ti na pi argon tu kan dlat gwa na kup atl ju wu ra gwa.

³⁶ Kə mom shirəm tu Yam kari bar mən Isra'ila kə pi wazu Zo Shirəm kə zami dəmi zhəlili na

Yam təp kar Yesu Almasihu. Mbarəm tu Yesuwo Babom kə mən Isra'ila ni katl da'a ama Babom kə mbarəm kup ni.

³⁷ Kə mom na argon tu kan pi gip atl kə Yahuda kup, argon tu nəm gip Galili nan kop kaar kə wazu pi batisma kə Yohana gwa.

³⁸ Kə mom kandatu Yam bi Ruhu gəs Yesu kə Nazarat gwa. Tə pa bi ti mani pi bar kə nəmi bi na ame. Kə mom kandatu tə kop las ko ako tə den pi mbarəm ho bar na pəni kumi dli kup munju kan gəs də Shetan gun dun itər gwa. Ti pini muntu kup domici Yam ra nan ti.

³⁹ <<Mən ngapo mə shin kup bar ju tə pi gip atl kə mən Yahuda na gip bən Urushalima ma. Kup na untu, kiri mən bən kə Urushalima ri tə eka təp kə ba ba'i gəs den kini.

⁴⁰ Ama Yam tli təkə gip məshi mbarəm den pət kə myakan, kan tə kem ba shin ti.

⁴¹ Ba'e kup mbarəm ni shin ti da'a, ama Yam zəzar mi mə shin ti, arni kəkəno mə yari jen shirəm den ti. Mən kan mə ci mə pal mə tla nan ti den kaar kə tlitən gəs gip məshi mbarəm gwa.

⁴² Kan tə bi mi bi kə də mə pi wazu mbarəm kan mə dəli wur kəm kə də wu mom'e Yesu ni'e muntu kan Yam zəzari tə dəm mən tloyi shirəm kə mbarəm munju ra den kaar atl gwa na məshi kup.

⁴³ Mən yari shirəm kə Yam kup shirəm den ti den'e kup muntu kan ngəsh den Yesu ba zam də pəni ti warwat pitən gəska gip sun gəsi.>>

Munju kan mən Yahuda ni da'a nəm Ruhu kə Yamwi

⁴⁴ Nan Bitərus ra gip shirəmo, arni Ruhu kə Yam sur den kup munju kan kum shirəm gəs gwa.

⁴⁵ Mən Yahuda ju kan ngəsh wur den Yesu kan kop Bitərus kaaro wu nəm bi na ame den bi Ruhu kə Yam munju ma kan mən Yahuda ni dagwa.

⁴⁶ Kumi gəzən den shirəm gip bi jen na dəda Yam ni kem wu mom muntu.

Arni Bitərus wule,

⁴⁷ <<Woni ba hane də pi mbarəm ju batisma na male? Wu nəm Ruhu kə Yamwi kandatu mən ma mə nəm gwa.>>

⁴⁸ Kan wu bi wur bi den də pi wur batisma gip sun kə Yesu Almasihu. Arni wu lir Bitərus kə də tə bom muri nan wuri.

11

Bitərus yari nami mir mən kartəni argon tu tə pi gwa

¹ Mir mən kartən kə Yesu na nami mən kopi kan gip atl kə Yahuda kum den'e munju kan mən Yahuda ni da ma wu nəm shirəm kə Yam den Yesu wi.

² Nan Bitərus mbubar Urushalimawo, arni mən Yahuda kan ngəsh wur den Yesu gwa ngwar den ti.

³ Wu wule, <<Kə ri bom kə munju kan mən Yahuda ni da'a, kə pal kə ci fīngal nan wuri.>>

⁴ Arni Bitərus yari wur kup argon tu pigwa ter den gəsi, tə wule,

⁵ <<Ami ra gip bən kə Yapa den shirəm na Yami, arni a shin ruya. A shin argon wule bar bamuri kan la sur yam na bi wupse, kan ba sur atl las tu ami ra gwa.

⁶ Nan a zhit gipiwo, arni a shin ga dabba kə gip ləp, mən asəm wupse, badər kə ga ici na ga ləgandi, na yatł kə to yamka.

⁷ Kan a kum yar ba wuləm'e, <Bitərus, tlyami. Mbosh kə ci.>

⁸ <<Ama a nəmi ti'e, <O'o Babomi, a taɓe ci argon tu kan den kulci gəmi kə mən Yahudawo ar dləran da'a ko wani ni gwa da'a.>

⁹ <<Yari pa wul sur yam'e, <Ba kə la bi argon'e dləran ni anra da'i da'a muntu kan Yam paliwi hoyi kə ci gwa.>

¹⁰ Muntu pi bisi myakan, kan ba dəlka to yamka esi.

¹¹ <<Lasi, se mbarəm myakan kan kar wur karəm ter Kaisariya gwa ni jin bom tu kan a dəm gwa.

¹² Arni Ruhu kə Yam yarim den a ri nan wur bat na dəli shirəm den ritəni. Mir ɓyar mukka ju ma wu kopən kan mə te gip bom kə Karniliyus nan wuri.

¹³ Tə yari mi kandatu tə shin mən kartən kə Yam gon dlor gip bom gəsi, kan wul ti'e, <Kar bar Yapa də Simon muntu ba la ti bi'e Bitərus gwa.

¹⁴ Ti yari'i na kup munju kan gip bom gi kandatu Yam ba dəli ine kan ti hukunte in den warwat pitən gin dagwa.>

¹⁵ <<Nan a pare shirəmo arni Ruhu kə Yam sur den wur kandatu ar sur den mi na ne gəs kə pi bar gwa.

¹⁶ Kan a dam argon tu Babom yari gwa'e, <Yohana pini mbarəm batisma na male, ama gip muri njem cina dewo, baa pi in batisma na Ruhu kə Yami.>

¹⁷ Ra'untuwo, nan wu ngəsh wur den Yesu Almasihuwo kan Yam ba bi wur nəm bar tu tə bi mi kan ngəsh den Yesu Almasihu gwa, wo ni'e ami kan a pi gapa na Yam gwa?>>

18 Nan wu kum untuwo, arni wu za ngwartən gəzən den Bitərus kan wu dəda Yam wu den wultən'e, <<Rawo, Yam ni bi munju kan mən Yahuda ni da'a təp kan wu ci atl gam wu zam rai kan ba pa da gwa.>>

Mən kopi kə Antakiya gip Siriya

19 Munju kan gəzanka den bi kumi dli pare den ri Istipanus eka bom asəm na dlyami ba ri atl kə Finiks, na Saipəros, na Antakiya gip Siriya. Wu pi wazu shirəm kə Yam də mən Yahuda katl.

20 Jen gip wuro mən Saipəros na Sairin ni. Wu te gip bən kə Antakiya wu den pi wazu də mən Yahuda na munju mən Yahuda ni dagwa, wu den yari wur Zo Shirəm kə Babom Yesu.

21 Am kə Babom Yam ra den wuri, kan mbarəm na womti ba nəm shirəm gəzən wu ngəsh wur den Babom Yesu.

22 Shirəm kə bar tu kan piwo ar nda kəm də domtən kə mən kopi kə gip Urushalima, arni wu kar Barnaba bən kə Antakiya.

23 Nan tə mbubar tə shin argon tu Yam pi mbarəm juwo, ar gholi ti mbatli kan tə ba'i wur bi-gul kə də kup gəzən dəm mən kopi shirəm kə Babom na mbatl gəzən kup.

24 Barnabawo ho mbarəm ni kan ra laa'i na Ruhu kə Yam na ngəshtən den Yesu gwa. Den argon tu tə pi gwawo arni mbarəm na womti pal mən kopi Babom Yesu.

25 Kan Barnaba ba ne gam Tarsus kə ngeni Shawulu.

26 Nan tə zam tiwo, tə te nan ti Antakiya. Arni Barnaba na Shawulu dəm nan wur kə sheti ghon nəm den metən na domtən kə mən kopi na kulci

mbarəm na womti. Gip Antakiya ni pare la'i bi mən kopi Yesu'e Kərīsta.

²⁷ Gip wokoci ta ni mən mani yari bar ju baa pi cina degwa jen za Urushalima kan wu ndara Antakiya.

²⁸ Nəm gip wur mən sun Agabus tlyam dlor, gip Ruhu kə Yami arni tə shirəm den bar guzəm kan ba nda đir den atl kundərəndlip gwa. (Muntu đir pini wokoci tu Kəlaudiya ra bar Gun kə Roma gwa).

²⁹ Arni mən kopi kan gip Antakiya gwa pən tor gip mbatl gəzən den kogonge gip wuri, den bi argon tu tə mani pi gwa, baa ne am byari kan ba dəm gip atl kə mən Yahuda gwa.

³⁰ Wu pi muntu, kan wu kar bar na bar ju wu dom gwa də si kiri kə mən kopiya təp am də Barnaba na Shawulu.

12

Təp tu kan Bitərus zam dəltən gip bom kə moni gwa

¹ Wokoci ta ni Gun Hiridus Agərīpa nəm jen gip mir mən kopi, tə den ndu'i tə kumi wur dli.

² Tə ri Yakubu, yas kə Yohana eka na bar səbəri.

³ Nan tə shin'e mən Yahuda kum təmi kə bar tu tə piwo, arni tə pa nəm Bitərus. Muntu pini wokoci kə Nyel Jikat Bədlabəni.

⁴ Den kaar kə nəmi gəso, arni tə la ti gip bom kə moni, ba la ti am də me gam kə mən bi-utu gudəli wupse. Hiridus pən tor gip mbatl gəs den tə dəli Bitərus kə tloyi ti shirəm cina də mbarəm den kaar kə Nyel Jikat Bədlabəni.

⁵ Nan Bitərus ra na le gip bom kə moniyiwo, arni mən kopi kur gəs gip shirəm na Yam domici gəsi.

⁶ Kə gasi, ba wule gəni Hiridus ba dəli ti də tloyi ti shirəmo, Bitərus den nde umur gip dlom kə mən bi-utu rop. Bal təka na sarsari rop, kan na mən ne ger den ti dlor bədlabən bom kə moniyi.

⁷ Bat na momi, arni mən kartən kə Yam gon dəl kar Bitərus, kan gip bom kə moniyi ba cirka. Mən kartən kə Yami bo Bitərus den bəbyala tə putu təka. Kan tə wule, <<Zho'i kə tlyami!>> Arni sarsariyi pətl ter am də Bitərus ka.

⁸ Mən kartən kə Yami wul ti'e, <<Kem tutul dli na kaptəlan gi.>> Nan Bitərus pi untuwo, arni mən kartən kə Yami wul ti'e, <<Dləmat bar lulur gika kə kopəni.>>

⁹ Kan Bitərus ba kop ti wu dəl ter kari, ama tə mom dyatləm argon tu mən kartən kə Yami ba pi gwa da'a, tə wule ko ruya ni tə shini.

¹⁰ Kan wu bi kaar mən buti bədlabən kə nəm na kə ropi, wu mbubar kar bədlabən kə gəlla kan ba kop də su gip bən gwa. Arni bədlabəni buli wur na gam gəsi, kan wu dəl kaari. Nan wu kop tlyartən kə təpewo, wule gip njibkər gere, arni mən kartən kə Yami za ti.

¹¹ Nan gam ceti Bitəruso arni tə wule, <<Kəkəno a mom wi'e Babom Yam ni kar mən kartən bar gəs kan tə dəlīm am də Hiridus na kup argon tu mən Yahuda ba ndu pim gwa.>>

¹² Nan Bitərus mom untuwo, arni tə ri bom də Maryamu nasi Yohana, muntu ba la ti bi'e Markus gwa, las tu mbarəm dom wur wu den shirəm na Yam gwa.

¹³ Bitərus bo bədlabən tetən gip bomi, kan zher nye gər gon mən sun'e Roda ba dəl ter kə bəli bədlabəni.

¹⁴ Nan tə kum yar kə Bitərusno, tə laa na ghol mbatl naari, arni ma tə'i bəl bədlabəni da'a kan tə pal na kətər te gipi ka, tə wule, <<Bitərus ni dlor te kaari ka!>>

¹⁵ Arni wu wul ti'e, <<Gam pətli ika wi!>> Ama nan tə kərceka den untuno, arni wu wule, <<Ar ba ni'e mən kartən kə Yam kan ra nan ti gwa ni!>>

¹⁶ Ama Bitərus pi ta bə bədlabəni. Nan wu bəl bədlabən wu shin təwo, arni wu nəm bi na ame.

¹⁷ Bitərus pi wur am kə də wu yoni, arni tə yari wur kandatu Babom dəli ti gip bom kə moniyi gwa. Kan tə wul wur'e, <<Yarini Yakubu* na nami mir byar argon tu pi gwa.>> Kan tə za lasi tə ndara kətəgoni.

¹⁸ Kə cigəniwo, bərti na ghuntən nda gip dlom kə mən bi-utuyi naari, den argon tu nan ndo na Bitərus gwa.

¹⁹ Hiridus Agəripa kem ba kop las kup kə ngeni Bitərus ama wu zam ti da'a, arni tə ngen momi kar mən butiyi kan tə tloyi wur shirəm den də ri wur eka.

Məshtən kə Hiridus Agəripa

Arni Hiridus za atl kə Yahudaka tə ndara Kaisariya, tə nye dəm lasi.

²⁰ Hiridus na mbarəm kə Taya na mən Sidon den ta tli yar yami, arni wu mo gam kan wu ngen dəmi nan ti. Nan wu zam Bəlastus, bar zher kə

* **12:17 12.17** Yakubuyi muntuwo erəm kə Yesu ni muntu wu nənə nəm nan ti gwa.

gunyi nde wur kaaro, arni wu ngen dāmi zhəlili, domici atl kə Hiridus ni ba zami atl gəzən fīngali.

²¹ Den pət tu kan newo, arni Hiridus la bar lulur gəs kə Gunye, tə dām den badāmi gəsi kan tə shirəm na mbarəme.

²² Arni wu la yar wu wule, <<Yar kə yam gon utu, kə mbarəm ni da'a.>>

²³ An ri kətəgon da'a, nan Hiridus bi nartən Yam dawo, arni mən kartən kə Babom Yam gon bo ti atli, zhimbər ba ci dli gəska kan tə məshka.

²⁴ Ama mir mən kopi Yesu ci cina na yari shirəm kə Yam ko-ako kan mbarəm na womti ba ngəsh wur den Yesu.

²⁵ Gip wokoci tu nan Barnaba na Shawulu pa'i argon tu si wur Urushalimawo arni wu pal gəzən to Antakiyaka, kan wu pən Yohana nan wuri, muntu kan ba pa la ti bi'e Markus gwa.

13

Ne am kaar ga Barnaba na Shawulu kə pi mbapi

¹ Gip domtən kə mən kopi kə Antakiyawo mən yari Zo Shirəm kə Yam na mir mən kulci mbarəm ra. Wi ni'e ga Barnaba, na Simon kan ba la ti bi'e Dun Mbarəm gwa. Na ga Lukiyas mbarəm kə Sairin, Manayan (muntu kan nar na Hiridus Antipas gwa) na Shawulu.

² Nan wu den bote Babom na guzum malo, arni Ruhu kə Yam wule, <<Nem ni Barnaba na Shawulu markəme kə pi mbap tu kan a la wur bi ragwa.>>

³ Nan wu pa'i guzum maliwo, kan wu shirəm na Yami, arni wu ne wur am den gami kan wu za wur wu ndara.

Ritən kə wazu kə Bulus kə nəm

⁴ Wi rop juwo Ruhu kə Yam ni kar wuri, kan wu su Salukiya wu to gip kungələn jikat mal wu te den atl kə Saipəros.

⁵ Nan wu mbubar gip bən Salamiso, arni wu pi wazu shirəm kə Yam te gip bom domtən kə mən Yahudaka. Yohana Markus mən ne wur am ra nan wuri.

⁶ Kan wu kop gip bəni kan te dlom bar bula kagwa wu mbubar bən kə Pafos. Barta ni wu mo na mbarəm kə Yahuda mən war goni, mən yari shirəm kə Yam kə lar gon mən sun'e Bar-Yesu'a.

⁷ Tə ngash gam gəs na gobna Sarjiyas Bulus. Gobnayi mom bar naari, arni tə kar bar den ga Barnaba na Shawulu domici tə ndu tə kum shirəm kə Yami.

⁸ Ama Elimas mən wari (domici untun sun gəs ra na bi kə mən Hellas) nge wuri. Tə pi ta ngeni tək den ba də gobnayi ngəsh ti den Yesu den argon tu Barnaba na Shawulu kulci mbarəm gwa da'a.

⁹ Arni Shawulu muntu ba pa la ti bi'e Bulus gwa, laa'i na Ruhu kə Yam wi ger mən wari kan tə wule,

¹⁰ <<Kiwo wule Shetan ni kira, mən gapa na kup argon tu kan dlat gwa! Kə laa'i wi na kup tək kə dāsi tu na setəne. Ki za ndu'i zhimbəl bar kə Yam kan untun anra na yari argon den Yam kan untun anra gwa da'aya?

¹¹ Kəkəno am kə Babom Yam kə hukuntetən baa sur den ki. Ki te tabi ka. Ki hol mani shini pət kə wokoci goni.>> An ri kətəgon da'a, arni argon

wule bondi na dämən nəmi tə gerka. Tə nəm kari ame, tə den ngeni muntu ba nəmi ti am gwa.

¹² Nan gobnayi shin argon tu kan piwo, arni tə ngəsh ti den Yesu, domici kulci den Yesuyi dləkən ti.

Wazu kə Bulus gip Antakiya kə Pisidiya

¹³ Nan Bulus na ga berəm bəmi asəm gəs za Pafosa gip kungələn jikat malo, arni wu ndara bən kə Paga kan gip atl kə Pamfiliya gwa. Lasi ni Yohana Markus za wur kan tə pal gəs su Urushalimaka.

¹⁴ Nan wu za bən kə Pagawo, arni wu ndara bən kə Antakiya gip atl kə Pisidiya. Den pət Asabaro wu te gip bom domtən kə mən Yahuda wu dəmi.

¹⁵ Den kaar zhiti gip Kulci kə Musa na gip rəshi təlankur kə mən yari shirəm kə Yamo, arni kiri kə bom domtən kə mən Yahudayi kar gon tə wul wur'e, <<Mir byari, kən nərə na shirəm kə ba'i mbarəm bigulo, mə lir kən kə yarini.>>

¹⁶ Arni Bulus tlyami, tə pi am kə də wu yoni, kan tə wule, <<Mir byar mbarəm kə Isra'ila nan kən kan mən Yahuda ni da'a kan ba bote Yam gwa, kumən ni!

¹⁷ Yam kə mbarəm gəmi mən Isra'ila zəzar ga ba gəmi. Tə kem wur kə womtitən wokoci dəmi gəzən gip Masar, kan na bar ndərtən kə yar am tə dəli wur ter gip atl ta.

¹⁸ Kup na wu pi ta nge kopi shirəm gəska, tə pi ta ne ger den wur gip ləp tu kan murgon ba dəm da'a bar kə sheti ghon hauya-rop.

¹⁹ Den kaar kə untuwo, tə piika na atl nyingi kə gip Kan'ana. Tə bi atl gəzən mbarəm gəs kə də ar dəm gwazini.

²⁰ Kup munju pi ni gip sheti ghon hauya kəba lasi hauya nəm na rop na kutl (450).

<<Den kaar kə untuwo, Yam bi wur mən tloyi shirəm kan baa nde wur cina gwa ar ba ri wokoci kə mən yari shirəm kə Yam Sama'ila.

²¹ Kan wu liri den də bi wur gunye, arni Yam bi wur Saul nya Kish. Tə kə gip gəsgal kə Bilyaminu ni, kan tə dəm gun gəzən kə sheti ghon hauya rop.

²² Den kar kə shu'i Saul den dəmi gun kawo, tə pali Dauda tə dəm gun gəzəni. Yam yari den ti'e, <A zam Dauda nya Jesse wi. Ti badər mbarəm mən mbatl tu a ndu gwani. Ti pi kup argon tu a ndu tə pi gwa.> >>

²³ <<Təp kar gəsgal kə mbarəm tu ni Yam điri Isra'ila Yesu Mən Dəli Mbarəme, kandatu tə wule ti pi gwa.

²⁴ Kapən đirtən kə Yesuwo, Yohana pi kup mbarəm kə Isra'ila wazu kə ci atl gam kar Yam wi kan tə pi wur batisma.

²⁵ Nan Yohana mbi kosak na pa'i mbap gəso, tə wule, <Kə wulem'e ami woni? Ami ni'e Almasihu da'a. O'o, ama tə den đirtən den kaar gən njem. A kəm pətli zap kaptəlan gəs ter asəm da tika da'a.>

²⁶ <<Mir byar gəsgal kə Ibərahim, na kup gin kan mən Yahuda ni da'a kan ba bərti Yam gwa, mən ni kari mi bar na shirəm kə zami dəltəne.

²⁷ Kup na wu kur zhit argon tu mən yari shirəm kə Yam rəsh kup wokoci tu wu dom wur kə ba bota gwa ama wu mani momi argon tu mən yari shirəm kə Yam ju yari gwa da'a. Arni kiri kə mən Yahuda ju wule də ri ti eka. Na untuni wu kem argon tu ga mən yari shirəm kə Yami yari'e ba pi gwa laa'i.

28 Kup na wu mani zami argon tu baa kem də ri ti eka gwa da'a, ama wu lir Bilatus den wu ndu də ri ti eka.

29 <<Nan wu pa'i pi kup bar ju shirəm kə Yam yari den tiwo, wu shu ti sur den rati kini kan ɓa ti dene gwa, kan wu la ti gip gambəci'e.

30 Ama Yam tli tika gip məshi mbarəme.

31 Kə muri na womti munju ɓom asəm nan ti, argon tu pən gip atl kə Galili ba su Urushalima gwa shin ti. Kəkəno wi ni'e mən yari mbarəm gəmi bar ju wu shin na ger gəzən gwa.

32 <<Mə yari in ni Zo Shirəmi. Argon tu Yam wule ti pii ga ba gəmi wo

33 tə pi mi wi, mən mimir gəzəni, təp kə ba tli Yesu gip məshi mbarəme. Kandatu anra na rəshi gip Zabura kə rop'e,

<Ki nya gən ni,

Sekən ni a dəmi'i Bəba.>

34 Yam tli Almasihu gip məshi mbarəme, ti'i məsh da'a. Den kən ni ar ba shirəm'e,

<Na ho bi, aa ne in am ra kandatu a wul Dauda'e aa pi ti gwa.>

35 Tə pa yari den Almasihu gip Zabura gon'e,

<Ki za Zo'i gi kan kə ne markəm gwa tə moka gip gambəci da'a.>

36 <<Nan Dauda pi argon tu Yam ndu tə pi gip zhan gəso, kan tə məshka. Tə es wule ga base, kap təkə kan dli gəs ba moka.

37 Ama muntu kan Yam tli ti gip məshiyiwo tə moka da'a.

38 <<Ra'untuwo, mir ɓyari, kum ni! Gip mbarəm tu Yesu ni pəni warwat pitən ginka ra.

³⁹ Kup muntu kan ngəsh den tiwo wi zam dɛltən gip kup bar ju Kulci kə Musa hol dɛli gin gipi gwawi.

⁴⁰ Ngup kənni, ba də argon tu ga mən yari shirəm kə Yam yari laa'i den kən da'a. Domici wu wule,

⁴¹ <Kum ni, kən kan kə mburəmka gwa,
nəm ni bi na am gip dləkəntəne kə məsh nika!
Ari kə pi argon gip muri gini.
Ki nəm den aa pi da'a
ko murgon ni yari in gwa.>

⁴² <<Nan Bulus na Barnaba den za'i bom domtən kə mən Yahudayiwo, arni mbarəm lir wur den wu dɛr den zut Asabar wu shirəm ra den bar ju.

⁴³ Nan mbarəm ju dom wur gwa ba za lasiwo, arni na womti kə mən Yahuda na munju ba bote Yam kan mən Yahuda ni da'a kop Bulus na Barnaba. Arni wu shirəm nan wur kan wu ɓa'i wur bigul den wu ci cina na ngəshtən den zo mbatl kə Yam kup na wu ndari də Yam pi wur untu dagwa.

Bulus pal gəs kar munju kan mən Yahuda ni da gwa

⁴⁴ <<Den zut pət Asabaro, njem ni də wule kup bəni dom wur kə kumi shirəm den Babom Yesu.

⁴⁵ Nan mən Yahuda shin womtitən kə mbarəmo, arni ghuve nəm wuri kan wu pi zhe'e shirəm den argon tu Bulus ba yari gwa.

⁴⁶ <<Kano Bulus na Barnaba ba nəmi wur bat na bərti wu wule, <Ar nəm den kən ni mi pare yari in shirəm kə Yami. Ama kən den nge shirəm kə Yami. Na pi untuwo kə gode'e kə ndari zami

rai kan ba pa da'i da gwa. Mə za kən mə pal kar munju kan mən Yahuda ni dagwawi.

⁴⁷ Domici argon tu Babom wule mə pi gwa ni'e, <<Aa pali in kə dəm cirtən kar munju kan mən Yahuda ni dagwa, kə də atl kundərəndlip zam dəltəne.>>

⁴⁸ Nan kup munju kan mən Yahuda ni da'a kum shirəm tuwo, wu pi ghol mbatli. Wu dəda shirəm kə Babom Yesu, na kup munju kan mən Yahuda ni da'a kan Yam ne wur kə zami rai kan ba pa dagwa ngəsh wur den Yesu.

⁴⁹ Shirəm kə Babom ri ko ako gip kəti atliyi.

⁵⁰ Ama mən Yahudayi tli mbatli mətli mən bərti Yam kan ba kum nan wur gwa na kiri kə bəni. Wu tli ga Bulus na Barnaba gami, kan wu dəli wur gip atl gəzənka.

⁵¹ Arni wu bat kushka kə den asəm gəzənka gip seda den nge wur wi, kan wu ndara Ikoniya.

⁵² Kup mən kopi Yesu laa'i na ghol mbatli na Ruhu kə Yami.

14

Bulus na Barnaba gip Ikoniya

¹ Bulus na Barnaba ra gip Ikoniyawo arni wu te gip bom domtən kə mən Yahuda kandatu wu kur pi gwa. Kan wu pi wazu hoyi kan kem mən Yahuda na munju kan mən Yahuda ni da'a na womti pal mən ngəshtən den Yesu gwa.

² Ama mən Yahuda ju kan nge ngəshtən den Yesu tli mbatli yam munju kan mən Yahuda ni dagwa, zam wu shin mir byari na dun gere.

³ Ra'untuwo arni Bulus na Barnaba dəm lasi kə muri na womti, wu den shirəm bat na bərti den

Babom Yesu muntu kop kar kə wazu kə zo mbatl gəs təp kə ba bi wur mani pi bar kə nəmi bi na am na dləkəntən gwa.

⁴ Arni mbarəm kə bəni tatlka bomi rop, jen den kopi kaar kə argon tu mən Yahudayi yari gwa, jen ngapo wu den kopi kar kə argon tu mir mən kartəni yari gwa.

⁵ Arni jen gip mən Yahuda na jen munju kan mən Yahuda ni da'a, na kə cina gəzən ba gudlumi kə də wu pi zhe'e mbap mir mən kartəni kan wu la wur na Tate.

⁶ Ama mir mən kartəni zam na momika kan wu kətər gəzən gip bən kə Listəra na kə Darba gip Likoniya na bi ləp gəzəni.

⁷ Lasi ni wu ci cina na pi wazu kə Zo Shirəm kə Babom Yesu.

Bulus na Barnaba gip Listəra na Darba

⁸ Gip Listərawo, kurki gon ra ba kur dəm muntu ra untu na gəri gəs gwa tə mani desi atl da'a.

⁹ Tə kum Bulus nan ti den shirəm gwa. Arni Bulus wi ti gere kan tə shin mbarəmi na ngəshtən den Yesu kan baa mani pəni ti kumi dli gəska gwa.

¹⁰ Kan Bulus ba tli yar tə wule, <<Tlyam kə dlər den asəm gi!>> Warkəca arni mbarəmi tlyam tə nəm desi atli.

¹¹ Nan womti mbarəmi shin argon tu Bulus piwo, arni wu tli yar yam gip bi gəzən kə mən Likoniya wu wule, <<Ga yam sur kar miwi na dli kə mbarəme!>>

¹² Kan wu la bi Barnaba Zeyus, Bulus ngapo wu la ti bi Hames, domici ti ni'e gun shirəmi.

¹³ Arni ləba kə yam Zeyus, muntu kan bom kə bote ti ra kaar bəni, ba dīri ga tla na ga buzən kin

bədlabən bəni, domici ti na kup womti mbarəmi ni den ndu'i wi mbosh dabba gip bote mir mən kartəni.

¹⁴ Ama nan Barnaba na Bulus mir mən kartəni kum untuwo, arni wu tlyati tutul dli gəzənka. Wu kop gip dlom womti mbarəmi na kətəre wu den la'i yar na wultən'e,

¹⁵ <<Unun kem kə pi untuwu? Mən ma mbarəm ni katl, mən dli wule kəne. Mə dīri in ni Zo Shirəmi, mə yari in den kə bali ni kar bar ju kan argon ni da'a kə pal ni kar Yam mən rai. Ti ni'e muntu kan pi yam na atl na bar bula, na kup bar ju gip wurgwa.

¹⁶ Terkawo, tə za mbarəm kan den kar bar atl kup wu kop təp tu kan wu shin mbuni wur gwa.

¹⁷ Ama kup na untu tə za gam gəs bat na seda tu kan baa mom'e təra gwa da'a. Tə gode mbarəm zo mbatl gəs təp kə ba bi in ghon sur yami na bar kə gip kən den wokoci gəzəni. Ti ni tə bi in fīngal ar kəm kən kan tə laa'i in na ghol mbatli.>>

¹⁸ Kup na shirəm juwo, njem ni arsa də womti mbarəmi mboshi wur dabba gip bote wuri.

¹⁹ Kan mən Yahuda jen ba tli tor Antakiya na Ikoniya gip atl kə Pisidiya kan wu zam gam kə womti mbarəmi. Wu la Bulus na tat wu dəl ti kaar bəni, wu pən'e tə məsh kawī.

²⁰ Ama nan mən kopi dom wur wu la ti dlomo, arni tə tlyam tə pal te gip bənika. Bar tlowo arni wu ndara Darba nan ti na Barnaba.

Bulus na Barnaba pal Antakiyaka gip atl kə Siriya

²¹ Wu pi wazu Zo Shirəm kə Yesu gip Darba kan wu zam mir mən kulci kar wur na womti. Arni

wu pal gip bən Listəra na Ikoniya na Antakiyaka gip atl kə Pisidiya.

²² Wu pi ta ndəri na ba'i wur bigul gip ngəshtən den Yam gəzəni. Wu wule, <<Ar nəm mi mə kop gip kumi dli na womti kan mə mani zami tetən gip las tu Yam baa dəm gun gəmi baa patən gwa.>>

²³ Bulus na Barnaba ne wur kiri mən kopi nan wur gip kogonge ba domtən kə mən kopi. Na shirəm na Yam na guzum male, arni wu la wur am də ne ger kə Babom Yesu, muntu wu ngəsh wur den ti gwa.

²⁴ Den kar kə kopi gip atl kə Pisidiyawo, arni wu mbubar Pamfiliya.

²⁵ Nan wu pi wazu shirəmi gip bən Pagawo, kan wu ndara Ataliya.

²⁶ Nan wu za Pagawo kan wu pal na kar su Antakiyaka gip kungələn jikat male, las tu wu la wur gip zo mbatl kə Yam den mbap tu kan wu'i pa'i gwa.

²⁷ Nan wu mbubar gip bən Antakiyawo, arni wu dom mən kopi kə ba lasi nəm. Wu yari wur kup bar ju Yam pi təp kar wur gwa, na kandatu Yam buli bədlabən ngəshtən den Yam munju kan mən Yahuda ni dagwa.

²⁸ Kan wu dəm lasi na mən kopi Yesu kə muri na womti.

15

Me gam su Urushalimaka

¹ Wokoci tu Bulus na Barnaba ra gip bən kə Antakiya gip atl kə Siriyawo, arni mən Yahuda jen kan ba kop Yesu ba tli tor Yahuda wu su Antakiya

kan wu nēmi kulci mir byar'e, <<In sər kini den kandatū Kulci kə Musa yari gwa dawo, ki zam dēltən gip warwat pitən kar Yam da'a.>>

² Muntu dīri Bulus na Barnaba musu nar na bali shirəm nan wuri. Arni mir mən kopi ne bi den dē Bulus na Barnaba, na mən kopi jen gip Antakiya su Urushalima wu shin mir mən kartəni na kiri mən cina kə mən kopi den shirəm tu.

³ Domtən kə mən kopi la wur tēpe, arni den tēp gəzəno wu kop gip bən Finiks na Samariya, kan wu yari wur kandatū munju kan mən Yahuda ni da'a pal kar Yamwu gwa. Shirəm tu gholi mbatl mir byar kup kə mir bən ju.

⁴ Nan wu mbubar gip Urushalimawo, arni mir mən kopi na mir mən kartəni na kiri mən cina kə domtən kə mən kopi pi dēm nan wuri. Wu yari wur bar ju kup Yam pi tēp kar wur gip munju kan mən Yahuda ni dagwa.

⁵ Ama jen gip mən kopi Yesu kan gip me gam kə mən Parise tlyam dlor kan wu wule, <<Munju mən Yahuda ni da'a kan ngəsh wur den Yesuwo, ar nēm wur te yarka dē sər wuri kan wu kop Kulci kə Musa.>>

⁶ Arni mir mən kartəni na kiri mən cina kə mən kopi mo gam den bi zhiti shirəm tu.

⁷ Den kar kə tlyari bali shirəmo, kan Bitərus ba tlyam tē shirəm nan wur nan kəni, <<Mir byari, kə mom'e wokoci gon terkawo Yam zəzarəm gip kən kə dē a pi wazu kə Zo Shirəm kə Yesu dē munju kan mən Yahuda ni dagwa, kə dē wu ngəsh wur den tira.

⁸ Yam kan mom mbatl kə mbarəm gwa gode'e tē nēm munju kan mən Yahuda ni da'a tēp kə ba

bi wur Ruhu gəsi, kandatu tə bi mi gwa.

⁹ Tə pali mbatl gəzən dləran təp kə ba ngəshtən den Yesu wi. Na untun tə gode'e bom ni mən ra nan wur da'a.

¹⁰ Kəkəno, unun kem kə ndu kə kem Yam kə pi lo'e, təp kə ba ne mən kopiye gosgam muntu kan min na ga ba gəmi mani pəni dagwawu?

¹¹ O'o! Mə mom'e Yam dəli ni kup gəmi təp kar zo mbatl kə Babom gəmi Yesu. Nəm untuni Yam dəli munju kan mən Yahuda ni dagwa.>>

¹² Kup munju ra lasi sa shot wu den damtən den argon tu Bitərus yari gwa. Den kariwo kan Barnaba na Bulus ba yari bar kə nəmi bi na am na dləkəntən ju kup kan Yam pi təp am da wur də munju kan mən Yahuda ni dagwa.

¹³ Nan wu pa'i shirəmo, arni Yakubu shirəm tə wule, <<Mir byari, kumən ni!

¹⁴ Simon Bitərus yari mi kandatu Yam gode'e tə ra na munju kan mən Yahuda ni da'a su mbatlka təp kə ba yemi gip wur den wu dəm mbarəm gəsi.

¹⁵ Shirəm kə ga mən yari shirəm kə Yam kop kaar kə mənəkəni, kandatu anra na rəshi gwa'e,

¹⁶ <Den kaar kə muntuwo aa pali,
kan a tli bom kə Dauda kan ndaka gwa,

Aa pa tu nami dli bini,
Aa tli ti peli esi,

¹⁷ Kə də nami mbarəm kan sa gwa ngen Babomi,
na kup munju kan mən Yahuda ni da'a kan
ba la wur bi na sun gən gwa,

Babom ni yari,

¹⁸ Muntu kan kem ba mom bar ju terka gwa.>

19 <<Gi shini gəno, ba mə kem ar dəm banyi bar kar munju kan mən Yahuda ni da'a kan den paltən kar Yam gwa.

20 Mən de mə rəshi wur ni təlankuri. Gip təlankuriwo mə yari wur den ba wu ci fīngal tu kan ta'i tat war gwa da'a. Ba wu la gam gəzən gip muri na mətli ko moni kari da'a. Ba wu ci tlu kə dabba tu kan ceni ti yarka gwa da'a, na ci tlu na bərani.

21 A yari ni untu domici den pi wazu kə kulci kə Musa gip kogonge bən terka kan ba zhit gip bom domtən kə mən Yahuda den pət Asabar kup gwa.>>

Təlankur tu kan rəshi munju kan mən Yahuda ni dagwa

22 Kano mir mən kartən kə Yesu na kiri mən cina kə domtən kə mən kopi na kup mir mən kopi ba kop kar kə argon tu Yakubu yari gwa. Kan wu pən gip mbatl gəzən den wu zəzar mbarəm rop kan wu kar wur gip bən Antakiya gip atl kə Siriya na ga Bulus na Barnaba. Munju wu zəzari gwa ni'e Yahuda (kan ba la ti bi'e Barsaba gwa) na Sila, rop gip kiri mən cina kə domtən kə mən kopi.

23 Kan wu kar wur na təlankur kəni.

Mir mən kartən kə Yesu na kiri mən cina kə domtən kə mən kopi, mir ya'əni,

Də si munju kan mən Yahuda ni da'a kan ngəsh wur den Yesu kan gip Antakiya, Siriya na Kilikiya gwa.

Mə shirmi inka.

24 Mə kum den'e jen ra kan dəl gip mi ba'e na bi gəmi ni da'a kan wu ghun kəne. Wu tli in mbatl na argon tu wu yari gwa.

²⁵ Arni kem mə me bi den mə zəzar mbarəm jen kan mə kar wur kar kəne na ga berəm gəmi Barnaba na Bulus,

²⁶ mbarəm ju kan wur mbatl gəzənka den bi kə Babom gəmi Yesu Almasihu gwa.

²⁷ Ra'untuwo, arni mə kari in bar na Yahuda na Sila kə də wu kop kari na yari in argon tu mə rəsh gwa.

²⁸ Ruhə kə Yam kop nan mi den ba də mə ne in argon gam bom na mənjin kan ba ndu kar kən gwa da'a.

²⁹ Dəm ni bat na ci fɪŋgal tu kan ta'i tat war gwa, na ci tlu na mbərani. Ba kə cini tlu kə dabba tu kan ceni ti yarka gwa da'a. Ba kə la ni gam gin gip muri na mətli na moni ko moni na mətli kari da'a. Arba mbuni ine kən ni kə pi munju gwa. Də ar mbuni ine.

³⁰ Kan ba la munju kan kar wuri gwa təpe wu ndara Antakiya, las tu mir mən kopiya dom wur gwa kan wu bi wur rəshi təlankuri.

³¹ Wu zhit gipiwo ar gholi wur mbatl na shirəm ba'i bigul tu kan ra gipi gwa.

³² Arni Yahuda na Sila, munju kan mən yari shirəm kə Yam ni, pi tlyari shirəmi, den bi ba'i wur bigul na ndərtən kə mir byar gip ngəshtən gəzən den Yesu.

³³ Nan wu bəm dəmi nan wur lasiwo, arni mir byari la wur təp na ghol mbatl kə dəmi zhəlili kan wu pal rin kar munju kan kar wur gwa.

³⁴ (Ama Sila shin ar mbun tə dəm lasi)*

³⁵ Ama Bulus na Barnaba dəm gip bən Antakiya, las tu wi na jen na womti kulci mbarəm na pi

* **15:34 15.34** Təlankuri jen ra na shirəm tu gipi da'a

wazu shirəm kə Babom gwa.

Bi nde Bulus na Barnaba nəm da'a

³⁶ Den kaar kə wokoci gono Bulus wul Barnaba'e, <<Naa mə kop kaar kə mir byar gip bən ju kup mə pi wazu shirəm kə Babom gwa, mə shin ci cina kə ngəshtən den Yesu gəzəni.>>

³⁷ Barnaba ndu wu pən Yohana, kan ba pa la ti bi'e Markus gwa, nan wuri.

³⁸ Ama Bulus shino ar mbun də ri nan ti da'a, domici tə ndara tə za wur ka gip Pamfliya, tə mani ci cina gip mbap nan wur da'a.

³⁹ Wu tli yar yam naar den shirəm tu, kan kogonge ba pən təp gəsi. Barnaba pən Markus kan wu to gip kungələn jikat mal wu ndara Saipəros.

⁴⁰ Bulus ngapo tə pən Sila kan wu ndara, nan mir byar la wur gip am na ne ger kə zo mbatl kə Babom gwa.

⁴¹ Tə kop gip atl kə Siriya na Kilikiya tə den ndəri dləri kə domtən kə mən kopi.

16

Ritən kə mbap kə Bulus kə rop

¹ Bulus mbubar Darba kan tə ndara Listəra, las tu mən kopi gon ra mən sun'e Timoti. Naso mən Yahuda ni, mən ngəshtən den Yesu, ama baso mən Hellas ni.

² Mir byar kan gip bən Listəra na Ikoniya pi shirəm kə ho bar den ti.

³ Bulus ndu tə ri na Timoti gip bəmi asəm gəsi, arni tə sər təkə den bi kə mən Yahuda kan ba dəm lasi gwa, domici kup gəzən mom den'e baso mən Hellas ni.

⁴ Nan wu den kopi bən bəno, arni wu yari mbarəm argon tu mir mən kartəni na kiri mən cina kə domtən kə mən kopi kə Urushalima mo bi dene kan wi kop gwa.

⁵ Muntu ɖiri domtən kə mən kopi ndərtən gip ngəshtən gəzən den Yesu na womtitən den pət kup.

Bulus shin ruya kə mbarəm kə Makidoniya

⁶ Bulus na ga berəm bəmi asəm gəs kop gip atl kə Pirijiya na atl kə Galatiya, nan Ruhu kə Yam za wur wu pi wazu gip atl kə Asiya dagwa.

⁷ Nan wu mbubar den bi atl kə Misiyawo, wu ndu wu bətl gam Arewa gip atl kə Bitiniya, ama Ruhu kə Yesu za wur da'a.

⁸ Arni wu kop gip Misiya kan wu ndara Tərowasa.

⁹ Gip dlom gaso arni Bulus shin ruya kə Ba mən Makidoniya gon dlɔr den liri gəs ba wule, <<Ter ɖe Makidoniya kə ne mi am ra.>>

¹⁰ Nan Bulus shin ruya tuwo, tə pən'e Yam ni ba la mi bi kə pi wazu Zo Shirəm kə Yesu gip Makidoniya, arni mə dəm da'a kan mə ndara.

Lidiya gip Filibi nəm Yesu wi

¹¹ Mə za Tərowasa gip kungələn jikat mal kan kor mə ndara Samotəras. Bar tlowo kan mə mbubar Niyapolis.

¹² Mə za barta kan mə mbubar Filibbi, bar bən gip atl kə Makidoniya. Mən Roma ni ba dəm lasi. Kan mə mur na womti gip bəni.

¹³ Den pət Asabaro mə ɖəl gip bəni mə ri bi bula'i, las tu mə pən'e mi zam ba shirəm na Yam

gwa. Mə dəm atl kan mə shirəm na mətli jen kan dom wur lasi gwa.

¹⁴ Nəm gip mətliyi kan kum miwo sun gəs ni'e Lidiya. Mən Tiyatira ni kan ba wur tutul dli mən bar wurpi kagwa, mən bote Yami. Babom bul mbatl gəs kə nəmi shirəm tu Bulus yari gwa kan tə ngəsh ti den Yesu.

¹⁵ Nan pi ti batisma na mbarəm kə bom gəso, arni tə la mi bi rin bom da tika na wultən'e, <<Kə mom a ngəshim den Babom Yesuwi, a lir kən kə đir dəm ni gip bom gəni.>> Kan tə meti mi se nan mə nəmi ti.

Bulus na Sila gip bom kə moni

¹⁶ Gasi gon nan mən den ritən kə ba shirəm na Yamo, mə mo na zher nye gər gon kan na dun itər kan ba kem tə mani yari argon tu ba pi cina degwa. Tə zami babom gəs wurpi nar tər kə ba yari bar ju ba pi cina degwa.

¹⁷ Nye gər tu kop Bulus na nami gəmi tə den la'i yar na wultən'e, <<Mbarəm jəno zher kə Yam tu kan nar man kup nami yam gwani. Wu yari in ni tər kə zami dəltən gip warwat pitəne.>>

¹⁸ Tə pi ta pi untu kə muri na womti. Ar pi untu har ba ghun Bulus kan tə bal ti rən den tika, tə wul dun itəri kan gip ti'e, <<Gip sun kə Yesu Almasihu ni a wul ki'e kə dəl ter gip ti!>> Lasi, arni dun itəri za ti.

¹⁹ Ama nan mən nye gər zheriyi shin'e tər zami wurpi gəzən i'dawo, arni wu nəm Bulus na Sila kan wu dəl wur rin bi bar pətka, cina də mən bəni.

²⁰ Wu ri wur cina də mən tloyi shirəm kan wu wule, <<Mbarəm jən pali bən gəmi ka ghiruwi.

²¹ Wi mən Yahuda ni kan ba kulci den mə pi bar ju kan ndari da'a den kulci gəmi kə mən Roma kan mə nəm ko mə pi gwa.>>

²² Arni womti mbarəmi tli den Bulus na Sila wu nəm be gəzəni. Mən tloyi shirəmi kem də tus tutul dli gəzənka də bo wuri.

²³ Den kaar kə be gəzən hoyiwo, kan ba la wur gip bom kə moni, na yari mən ne ger den bom kə moniyi den tə ne ger den wur hoyi, ba wu mani dəltən da'a.

²⁴ Nan yari untuwo, arni mən ne ger den bom kə moniyi la wur gip kushi kan te gipi kagwa, kan tə tlat asəm gəzənka gip dlom gibər basi nyash rop.

²⁵ Gip dlom gaso, Bulus na Sila den shirəm na Yam na tli yar wuli kon dəda Yami, nami mir mən bom kə moniyi den kumi gəzəni.

²⁶ Bat na momi, arni atl jirkət ti hoyi, kan ba kem gatł bin bom kə moniyi ba jiti ti. Biyi nəm arni kup bədlabən bom kə moniyi bulka, kano sarsari ju bal kogonge nari ba pəłka.

²⁷ Nan mən ne ger den bom kə moniyi putu tə shin kup bədlabən bom kə moniyi na buliwo, arni tə dlili bar səbər gəs tə ri kə ri gam gəs eka. Tə ndu ni pi untu domici tə pən'e mir mən bom kə moniyi kətər gəzən wi.

²⁸ Ama Bulus tli yar tə wule, <<Ba kə kumi dli gi da'a! Mən ra kup də!>>

²⁹ Kan mən ne ger den bom kə moniyi ba wule də teri ti utu, tə kətər te gipika kan tə nda atl cina də Bulus na Sila tə den dədartəni.

³⁰ Kan tə dəli wur ter kari tə wule, <<Kiri mbarəme, unun a pi kan a zam dəltən bi də məštən gwawe?>>

³¹ Wu nāmi tē'e, <<Ngəsh ki den Babom Yesu, ki zam dəltəne, ki na kup munju gip bom da'i gwa.>>

³² Kan wu pi ti wazu zo shirəm kə Babom Yesu na kup mbarəm ju kan gip bom gəs gwa.

³³ Gip gasi arni mən ne ger den bom kə moniyi yem wur tē ho'i wur usu gəzənka. Bartu anni pi ti batisma na mbarəm kə bom gəs kup.

³⁴ Tē laa'i na ghol mbatli domici tē ngəsh ti den Yesu wi, ti na mən bom gəs kup. Kan tē yem ga Bulus na Sila tē te wur gip bom gəs tē bi wur fīngal wu ci.

³⁵ Nan bar tlowo, arni mən bom tloyi shirəmi kar mən baltən kə dlom gəzən kar mən ne ger den bom kə moniyi na shirəm'e, <<Za mbarəm ju wu ndara!>>

³⁶ Mən ne ger den bom kə moniyi wul Bulus'e, <<Mən bom tloyi shirəmi wule nan ki na Silawo də za kən kə ndara. Kəkəno ki mani ndaratəni. Mbərni zhəlili.>>

³⁷ Ama Bulus bali mən baltən kə dlomi'e, <<Wu bo mi gip dlom mbarəme kup na wu kum kə bi gəmi da'a, kup na mən mir mən atl kə Roma ni, kan wu la mi gip bom kə moni. Kəkəno wu ndu wu za mi mə ndara muri ituwa? Ba pi untu da'a! Se wini wu dīr na gamgəzəni, wu la mi tēp mə ndara.>>

³⁸ Kan mir mən baltən kə dlomi ba ri mən bom tloyi shirəmi na shirəm tu. Nan wu kum'e Bulus na Sila mən atl kə Romano, bərti nəm wur naari.

³⁹ Arni wu ri bi wur bi, wu dəli wur ter gip bom kə moniyi kan wu lir wur den wu za bəni.

⁴⁰ Den kar kə dəltən kə Bulus na Sila gip bom kə moniyiwo, arni wu pal rin bom də Lidiyaka las

tu wu zam mir byari, wu ba'i wur bigule. Kan wu nde ndaratəni.

17

Bulus pi wazu gip Tasalonika

¹ Nan Bulus na Sila kop gip bən kə Amfibolis na Apoloniyawo, arni wu mbubar Tasalonika, las tu bom domtən kə mən Yahuda gon ra gwa.

² Kandatu Bulus ba kur pigwa, tə te gip bom domtən kə mən Yahuda, den pət Asabar myakan tə den bali shirəm nan wur gip shirəm kə Yami.

³ Tə ceti wur gamka na yari wur tetla-tetla den ar nəm Almasihu te yarka tə kum dli tə məshi, kan tə tli gip məshi mbarəme. Bulus wul wur'e, <<Yesu tu kan a pi in shirəm den ti tu ni'e Almasihu.>>

⁴ Jen gip mən Yahudayiwo shirəmi nəm wuri kan wu nde Bulus na Sila kari. Untu ni es jen na womti kan mən Yahuda ni da'a kan ba bərti Yam gwa, na mətli jen kan mom wur nar gip bəni gwa.

⁵ Ama mən Yahudayi nəm na ghuve, kan wu dom bes mbarəm kə ba bar pəte, wu dəm mən me gam kə gəzan bar na tli bən mbatli. Kan wu nde bom kə Yason gami wu den ngeni də dəli Bulus na Sila ter kari kar mbarəme.

⁶ Ama nan wu zam wur dawo, arni wu dəl Yason na mir byar jen wu ri wur cina də mən tloyi mbarəm shirəm kə bəni. Wu tli yar wu wule, <<Mbarəm jin kan tli mbatli mbarəm ko-ako gip atl kundərəndlip ni jin kəkən mbubar dēwi,

⁷ kan Yason ba shu wur gip bom gəsi. Wi ni den nge kopi kulci kə Bar Gun kə Roma, wu den

wultən'e gun gon ra esi, muntu ba la ti bi'e Yesu gwa.>>

⁸ Nan wu kum muntuwo, arni womti mbarəmi na kiri kə bəni palka ghiru-ghiru.

⁹ Kan wu kem Yason na nami kə batli wurpi gon kə də za wur wu ndara ra, kan wu za wur wu ndara.

Bulus na Sila gip Biriya

¹⁰ Nan gas ndawo, arni mir byari kar Bulus na Sila su Biriya. Nan wu mbubaro, arni wu te gip bom domtən kə mən Yahuda.

¹¹ Mbarəm kə Biriya ra na buli mbatl man mbarəm kə Tasalonika, domici wu nəm shirəm tu Bulus yari den Yesu gwa na ghol mbatl naari. Arni wu zhit gip Shirəm kə Yam den kogonge pəte, kə də wu shin ko argon tu Bulus yari wuro untuni anra.

¹² Mən Yahuda na womti ngəsh wur den Yesu na kiri mətli jen kan mən Yahuda ni da'a kan mom wur nar gwa na moni jen kan mən Yahuda ni da'a na womti.

¹³ Nan mən Yahuda kan gip Tasalonika kum'e Bulus den pi wazu kə shirəm kə Yesu gip Biriyawo, arni wu ma wu ndara barta. Wu co womti mbarəmi kan wu tli bən mbatl.

¹⁴ Arni mir byar tli dene bəle-bəle, kan wu la Bulus təp wu si ti bi bar bula'i, ama Sila na Timoti sa kaar gip Biriya.

¹⁵ Mbarəm ju kan la Bulus təp te nan ti gip Atina kan wu nde paltən Biriya. Wu pal na shirəm tu kan Bulus kari bar Sila na Timoti gwa den'e wu zho wur wu zam ti.

Bulus pi wazu gip Atina

¹⁶ Nan Bulus ra gip bən Atina den buti cwattən kə Sila na Timotiwo, ar ghun ti nar nan tə shin tat war ju mən Atina ba bote wur ko təp ako gip bəni gwa.

¹⁷ Kan tə bali shirəm gip bom domtən kə mən Yahuda na mən Yahuda na mən bərti Yam kan mən Yahuda ni dagwa. Tə pa bali shirəm na mbarəm gip bar pət se na gəni na munju kan ra lasi gwa.

¹⁸ Me gam kə mən kulci kə Ipikuriya na mən kulci kə Sətokiya jen pare bali shirəm nan ti. Jen gip wur ngen momi na wultən'e, <<Unun mbarəm mən ndu'i shirəm den argon tu tə mom da'a tu den ndu'i yariwe?>> Jen ngapo wu wule, <<Mə kum wule ti ni den shirəm den mən dəki yam jeni.>> Wu yari ni untu domici Bulus ni den pi wazu zo shirəm kə Yesu na tlitən kə məshi mbarəme.

¹⁹ Kan wu pən Bulus wu su nan ti kə ba me gam kə Aropagus, las tu wu wul ti'e, <<Mi mani momi unun kulci tu kə diri mi ba yari gwaya?

²⁰ Pel bar ni kə diri mi, mə ndu mə mom unun ar ba kulci.>>

²¹ Kup mbarəm kə Atina na mən dəki kan ba dəm barta ba pa'ini wokoci gəzən den pi argon da'a bom na yari ko kumi shirəm den pel bari.

²² Bulus dlər cina də me gam kə Aropagus tə wule, <<Mən Atina! A shin ko təp ako'e kən mbarəm ni mən pəni adini hoyi.

²³ Nan a kop gip bən gino a zhit tat war ju kə bote wur gwa. Den nəm gip las juwo a zam rəsh'e, KƏ YAM TU KAN MOM TI DAGWA. Kəkəno argon tu kə bote ti bat na momi gəs gwa ni a shirəm den ti.

²⁴ <<Yam muntu kan pi atl kundərəndlip na kup bar ju gipi gwa ni'e Babom kə yam na atli. Eso

tə dəm gip bom kə yam ju kan mbarəm tu na am gəzən gwa dak.

²⁵ Tə pa ngen argon kan mi mani pi na am gəmi, mə pi ti argon tu tə hol gwa dak, domici ti na gam gəs ni ba bi mbarəm kup rai na dli'i shukutəni na ko unu esi.

²⁶ Təp kar mbarəm nəm kan tə pi gwa ni tə pi mbarəm kə atl kundərəndlip. Tə tlowi kan tə'i nde pi gəzən den ko gigasi ni na ko ako ni wi dəmi.

²⁷ Yam pi ni untu kə də mbarəm ngen ti den ko wi zam ti wi ni wu kar am gwa, kup na tə dlyam na kogonge gip mi da'a.

²⁸ <Domici gip mani pi bar gəs ni mə dəmi, mə mani pi bari, kan mə zam gəs kə dəmi ra.> Kandatu mən kon gin jen wule, <Mən mimir gəs ni.>

²⁹ <<Tun nan mən mimir kə Yamno, ba mə pən ni'e ti nəra wule argon tu pi na zənariya ko azurpa ko Tate, kan mbarəm gip mani pi bar gəs pi gwa da'a.

³⁰ Terkawo, Yam bali gerka den holi momi bar ju, ama kəkəno tə kem də mbarəm kup ko-ako ci atl gam kar ti den warwat pitən gəzən wu pal kar ti.

³¹ A yari in ni muntu domici tə ne pət gon kan ti tloyi atl kundərəndlip shirəm kan ra dlat təp kar mbarəm tu tə zəzari gwa. Tə kem də mbarəm kup mom muntu təp kə ba tli mbarəmi gip məshi mbarəme.>>

³² Nan wu kum shirəm den tlitən kə məshi mbarəmo, arni jen pali ka bar kə gyatl gip nge, ama jen wule, <<Mi ndu mə kum ki ra den bar ju gas jen esi.>>

³³ Na yari untuwo, arni Bulus za ba me gami.

³⁴ Mbarəm jen pal mir mən kopi Bulus kan wu ngəsh wur den Yesu. Gip wuro Diyonisiyus ra, nəm gip ba me gam kə Aropagus, na nagər gon es mən sun Damaris, na mbarəm jen esi.

18

Bulus mo na Bəriskila na Akila gip Korinti

¹ Den kar kə muntuwo, arni Bulus za Atina tə ndara Korinti.

² Barta ni tə mo na mən Yahuda gon mən sun Akila, mən Pontus goni, muntu kan iza ni Italiya na nagər gəs Bəriskila gwa. Wu za ni Italiyaka nan Kaisar Kəlaudiya kem den də mbarəm kə Yahuda kup za atl kə Roma gwa. Bulus ri kə shini gəzəni,

³ domici tə mən pi tenti ni wule wi, arni tə dəm tə pi mbap nan wuri.

⁴ Den kup pət Asabaro, Bulus ba bali shirəm na mən Yahuda na munju kan mən Yahuda ni da'a gip bom domtən kə mən Yahuda, kə də wu nəm den'e Yesu ni'e Almasihu.

⁵ Nan Sila na Timoti tli sur Makidoniyawo, arni Bulus bi wokoci gəs kup den pi wazu, tə den yari mən Yahuda den Yesu ni'e Almasihu.

⁶ Ama nan mən Yahudayi nge shirəm kə Bulus na yari ti mægən shirəmo, arni tə bat kushka kə den tutul dli gəska kan tə wul wur'e, <<Na də bəran gin sa den gam gini! Amo a ho gam gən wi. Pare'e kəkəni, aa pi ni wazu munju kan mən Yahuda ni dagwa.>>

⁷ Kan Bulus ba za bom domtən kə mən Yahudayi tə ndara bom kə Titiyus Yustus, muntu mən Yahuda ni da'a kan ba bote Yam gwa. Bom gəs ni kosak na bom domtən kə mən Yahudayi.

⁸ Kərisbus, bari kə bom domtən kə mən Yahudayi, na kup munju kan gip bom gəs ngəsh wur den Babom Yesu. Mən Korinti na womti kan kum Buluso wu ngəsh wur den Yesu, kan ba pi wur batisma.

⁹ Den pət gon gip gaso, Babom shirəm na Bulus gip ruya, tə wul ti'e, <<Ba kə kum bərti da'a, ci cina na shirəmi, ba kə yon gi da'a.

¹⁰ Ami ra nan ki. Ko nəm murgon ba mani dīrtən tə pi dlan nan ki tə kumi'i dli da'a. Mbarəm ra na womti gip bən kən kan baa pal mbarəm gən gwa.>>

¹¹ Arni Bulus dəm lasi kə sheti ghon nəm na kyar mukka, tə den kulci wur shirəm kə Yam den Yesu.

¹² Ama nan Galiyo dəm gobna kə Akayawo, arni mən Yahuda mo gam wu nəm Bulus kan wu ri ti bom tloyi shirəmi.

¹³ Arni wu wule, <<Mbarəm kən den ndu'i tə kem mbarəm gəmi wu bote Yam bom na den təp tu kulci gəmi yari gwa.>>

¹⁴ Ama nan Bulus ba ri kə shirəmo arni Galiyo wul mən Yahudayi'e, <<Kən mən Yahuda, də wule shirəm gin tuwo den wani bar gon ni tə pi ko ceni doka kawo, da aa zam bar kə nəmi gip shirəm gin tu, a kum kəne.

¹⁵ Ama nan shirəm ni den ga kalma na sunye na den kulci gino, pa'ini shirəm tu kən na gam gini. Aa dəm mən tloyi shirəm den bar ju da'a.>>

¹⁶ Arni tə kar wurka ter gip bom tloyi shirəmi.

¹⁷ Arni kup wu bal wur den Sostanis, bari kə bom domtən kə mən Yahudayi kan wu ɓo ti te bədlabən bom tloyi shirəmika. Ama Galiyo pi wule tə shin ni da'a.

Bəriskila, Akila na Apolos

¹⁸ Bulus däm gip Korinti kə wokoci goni. Kan tə za mir byari tə to gip kungələn jikat mal tə ndara gip atl kə Siriya, nan ti na Bəriskila na Akila. Kapən tə ndarawo, tə fili gamka gip bən kə Kankəriya, den kandatü mən Yahuda ba pigwa, kə nune pa'i pi argon tu tə wule ti pi gwa ituwi.

¹⁹ Wu mbubar gip bən kə Afisa, las tu Bulus za ga Bəriskila na Akila gwa. Tə te gip bom domtən kə mən Yahuda kə bali shirəm na mən Yahudayi.

²⁰ Nan wu lir ti kə də tə däm ra nan wuro arni tə nge gəsi.

²¹ Ama tə ndarawo tə wul wur'e, <<Aa pal ra đir gas jen esi, Yam ni ndu gwa.>> Kan tə to gip kungələn jikat mal tə za bən kə Afisa.

²² Nan tə mbubar Kaisariyawo, arni tə su Urushalima tə shirmi domtən kə mən kopi kan tə su gip bən Antakiya.

²³ Nan tə bom dəmi gip bən Antakiyawo, arni Bulus ndara kan tə pi ta kopi las gip atl kə Galatiya na kə Pirijiya, tə den ndəri la'i mbatl kə mir mən kopi.

²⁴ Wokoci tawo mən Yahuda gon ra mən sun Apolos, mən Alekzandəriya, tə đir Afisa. Mbarəm ni kan kulci bar nar gwa, na momi shirəm kə Yam hoyi.

²⁵ Tə zam kulci den təp kə Babom Yesu, kan tə kulci mbarəm hoyi den Yesu kandatü muntu kan mom'e argon tu tə yariwo hoyi ni gwa. Ama batisma kə Yohana ni katl tə momi.

²⁶ Tə pare shirəm bat na bərti gip bom domtən kə mən Yahuda. Ama nan Bəriskila na Akila kum

tiwo, wu la ti bi rin bom da wurka kan wu yari tɔ ra hoyi den tɔp kɛ Yami.

²⁷ Nan Apolos pɛn ti te gip atl kɛ Akayawo, arni mir ɔyar gip Afisa ba'i ti bigul den tɔ ndara, kan wu rɛshi mir mɛn kopi kan gip Akaya gwa tɛlankuri, na liri gɛzɛn den wu nɛm ti na am rop-rop. Nan tɔ mbubaro, tɔ pi bar ju baa gode wur'e ti bar mɛn ne am ra ni kar munju kan ngɛsh wur den Yesu gwa tɔp kɛ ba zo mbatl kɛ Yami.

²⁸ Tɔ bali shirɛm nar na mɛn Yahuda cina dɔ mbarɛme, na yari wur dyatlɛm gip shirɛm kɛ Yam den Yesu ni'e Almasihu.

19

Bulus gip Afisa den ritɛn kɛ wazu gɛs kɛ myakan

¹ Nan Apolos ra gip Korintiwo, arni Bulus kop gip dlom atli tɔ mbubar Afisa. Barta ni tɔ zam mɛn kopi jeni,

² kan tɔ ngen momi kar wur tɔ wule, <<Kɛ nɛm Ruhu kɛ Yam wokoci tu kɛ ngɛsh kɛn den Yesu gwaya?>> Arni wu nɛmi ti'e, <<O'o, mɔ taɓɛ kumi den'e Ruhu kɛ Yam gon ra da'a.>>

³ Kan Bulus ba ngen momi tɔ wule, <<Untuno, unu batisma ni pi ine?>> Kan wu bali ti'e, <<Batisma kɛ Yohana ni.>>

⁴ Bulus wule, <<Batisma kɛ Yohanawo kɛ munju kan bali kar warwat pitɛn gɛzɛn gwani. Tɔ yari mbarɛm kɛ Isra'ila den wu ngɛsh wur den Yesu kan ba ɗir den kar gɛs gwa.>>

⁵ Nan wu kum muntuwo, arni pi wur batisma gip sun kɛ Babom Yesu.

⁶ Bulus ne am den wuro, arni Ruhu kə Yam sur den wuri, kan wu shirəm na dəki bi jeni, wu den yari shirəm tu kan Yam bi wur kə də wu yari gwa.

⁷ Bar kə mbarəm kutl-cet rop ni kup gəzəni.

⁸ Kano Bulus ba te gip bom domtən kə mən Yahuda tə pi wazu bat na bərti kə kyar myakan. Tə bali shirəm nan wur den dəmi kə Yam gun gip mbatl kə mbarəme na ndu'i tə dəl wuri.

⁹ Ama jen gip wur na lati gami kan wu nge ngəshtən den Yesu ka. Cina də mbarəm kup arni wu yari mægən shirəm den tək kə Yesu. Arni Bulus za wuri. Tə ndara na mən kopiya kan tə pi ta bali shirəm nan wur den kogonge pət gip bar kushi kan Tiranus ba kulci mbarəm gwa.

¹⁰ Untuni tə ci cina nari kə sheti ghon rop, ar ba kem kup mən Yahuda na munju kan mən Yahuda ni da'a kan ba dəm gip atl kə Asiya gwa ba kum shirəm kə Babom Yesu.

Mimir mir moni kə Siva

¹¹ Yam pi bar kə nəmi bi na am bom na munju kan ba kur shin gwa tək kar Bulus.

¹² Ba kur yem tutul sari bangani na ga lulur la'i kə pi mbap gəs də ri mən kumi dli, kan də kumi dli gəzən pa'i. Dun itər ma wu dəl gip mbarəm ka.

¹³ Wokoci tawo mən Yahuda jen ra kan ba kop las na dəli dun itər ter gip mbarəm ka ra. Wu ndu wu pi ta nəmi sun kə Yesu kə dəli dun itərka gip mbarəme, arni wu wule, <<Gip sun kə Babom Yesu, muntu Bulus ba pi wazu gəs gwa, a wul ki'e kə dəl teri.>>

¹⁴ Gip wuro mir moni jen nyingi kə Siva, bari kə mən keri bar ju diri Yam gwa kə mən Yahuda, den pi untu.

¹⁵ Gasi gono wu ndu wu pi untu, arni dun itəri nəmi wur tə wule, <<A mom Yesu, kan a pal a mom Bulus, ama kən ga woni?>>

¹⁶ Arni mbarəm mən dun itəri zop wur, tə tli nan wuri. Tə bi wur ish na be kan wu yem na asəm wu za gip bomi gəs koni na bəran bətə-bətə.

¹⁷ Nan mən Yahuda na munju kan mən Yahuda ni da'a kan ba dəm gip Afisa kum shirəm tuwo, bərti nəm wur naari. Kan sun kə Babom Yesu ba zam dɛdatən hoyi.

¹⁸ Na womti gip munju kan ngəsh wur den Yesu dīr gip dlom mbarəme, kan wu yari warwat pitən gəzəni.

¹⁹ Na womti kə munju kan pi bar kə dləkəntən far dīri təlankur gəzən kə ba lasi nəm kan wu kerika den ger kə mbarəm kup. Nan wu dom wurpi kə kup təlankuriwo, an ri zangu hauya rop na tatli (50,000) kə azurpa.

²⁰ Təp untuni shirəm kə Babom Yesu ri na dlyami kan ba nar gip ndərtən gəsi.

²¹ Den kaar kə pitən tuwo, Bulus pən tor gip mbatl gəs den tə su Urushalima, tə kop gip Makidoniya na Akaya. Kan tə wule, <<Den kaar kə sutən bartawo aa pa te Roma.>>

²² Kan tə kar mir mən ne ti am ra mbarəm rop, Timoti na Erastus Makidoniya, ama ti ngapo kan tə mur na womti gip atl kə Asiya.

Tli mbatl gip Afisa

²³ Wokoci tani bar tli mbatl ra gip Afisa gip nge Təp kə Yesu.

²⁴ Mən desi gəlla azurpa gon mən sun Dimitəris des mir bom kə mutli-yam Artimis na azurpa

kandatu bariyi ra gip bom gəs gwa. Muntu ba ɗiri ti na nami mən pi mbapi wurpi na naari.

²⁵ Tə dom wur kə ba las nəm, na jen es munju ba pi mbap kan wule gwazin gwa. Tə wul wur'e, <<Mir moni, kə mom'e mə zam wurpi nar den mbap kəni.

²⁶ Kən den shini na kumi kandatu mbarəm tu Bulus tla gam kan tə jili mbarəm na womti ɗe gip Afisa na ko-ako gip atl kə Asiya gwa. Tə wule yam ju kan mbarəm pi na amo yam ni da'a ko njem.

²⁷ Bar kə tli mbatliwo ar ni'e ba'e təp kə zami wurpi gəmi ni katl baa zam wani sun da'a, ama bom kə naari mutli-yam Artimis ma baa dəm den bi argon ni da'a. Mutli-yami na gam gəsi, muntu kan kup mbarəm kə Asiya ba bote ti na atl kundərəndlip, ba hol zami nartən den ger kə mbarəme.>>

²⁸ Nan wu kum shirəm tuwo, lo ci wuri kan wu nəm la'i yar na wultən'e, <<Naari ni Artimis kə Afisa ra!>>

²⁹ An ri kətəgon da'a, arni bəni palka ghiru-ghiru. Mbarəm kə bəni nəm Gayus na Aristarkus, berəm bəmi asəm kə Bulus kan tli tor Makidoniya gwa, kan wu zho wur biyi nəm wu ne gam las tu mbarəm kə bəni ba dom wur gwa.

³⁰ Bulus ndu tə ri cina də womti mbarəmi, ama mən kopi za ti da'a.

³¹ Jen gip mən bəni ma, mir berəm kə Bulus, kari ti bar na shirəm wu den liri gəs den ba də tə te las tu mbarəm dom wuri gwa da'a.

³² Domtəni pika ghiru-ghiru, jen den la'i yar na yari mənəkəni, kan jen ngapo mənta. Na womti gəzən ma wu mom utun dom wur lasi da'a.

³³ Mən Yahudayi dəl Alekzanda te cinaka, kan jen gip womti mbarəmi ba la yar den argon tu tə pi gwa. Tə pi am den də yoni, kan tə pare shirəm ho'i gam gəs cina də mbarəme.

³⁴ Ama nan wu momka'e ti mən Yahudano, arni wu wom bar biyi nəm kə bar kə awa rop wu den wultən'e, <<Naari ni Artimis kə Afisa ra!>>

³⁵ Mən yari argon tu kan baa pi gip bəni tla gam kə womti mbarəmi kan wu yoni. Arni tə wule, <<Mbarəm kə Afisa, mbarəm kə atl kundərəndlip mom'e bən kə Afisa ni'e mən ne ger den bom kə Artimis mən nartəni, na tat mən nartən gəsi, muntu kan nda sur yam gwa.

³⁶ Ra'untuwo, tun nan murgon baa mani nge munju dawo, te ni mbatl kaarka, ba kə pəni bar na zhotən da'a.

³⁷ Kə điri mbarəm jən de, kup na wu pini mur kə bar mən tsarki jen gip bom kə yam ko yari məgən shirəm den mutli-yam gəmi da'a.

³⁸ <<Dimitəris na mən pi mbap kan nəm na gwas ni ra na shirəm den murgono, bom tloyi shirəm ju na mən tloyi shirəm lasi. Wi mani ri shirəm gəzən barta.

³⁹ Argon ni ra es kan kə ndu điriwo, baa mani pa'i shirəmi gip me gam kə mir mən atl kan yerda na doka gwa.

⁴⁰ Kandatu ar rawo, mən ra gip tli mbatl kə də nəm mi den mə tli mbatl bən den argon tu pi sekən gwa. Den muntuwo mi mani yari argon tu kan pi gwa da'a, tun nan gəs kə pitən gəs ra dagwa.>>

⁴¹ Nan tə pa'i yari muntuwo, arni tə wul mbarəm kan dom wur gwa'e wu ndara.

20

Bulus gip Makidoniya na Hellas

¹ Nan mbatl murwo, kan Bulus ba kar bar den mən kopi, den kaar kə pi wur shirəm ɓa'i bigule. Arni tə pali wur bi tə ndara Makidoniya.

² Tə kop gip atli tə den ta yari shirəm ɓa'i bigul mən kopi, har tə mbubar Akaya gip atl kə Hellas,

³ las tu tə dəm kə kyar myakan gwa. Mən Yahuda gudlumi wu pi ti mægən pitən nan tə den bi totən gip kungələn jikat mal tə ndara Siriya gwa, arni tə pən gip mbatl gəs tə kop təp gip Makidoniya.

⁴ Munju kan den ɓomi asəm nan ti gwa ni'e ga Supataras nya Pirus mən Biriya, na Aristarkus, na Sikundus mən Tasalonika, Gayus mən Darba, na Timoti, na Tikikus na Tərofimus mən atl kə Asiya.

⁵ Mbarəm ju ci cina kan wu but mi gip Tərowasa.

⁶ Ama mə za Filibbi mə jikat mal den kar kə Nyel Jikat Bədlabəni, arni muri nantam den kariwo kan mə zam wur gip Tərowasa, las tu mə dəm kə muri nyingi gwa.

Tli Yutikus gip məshi mbarəm gip bən Tərowasa

⁷ Den pət Asabar kə sito mə dom mi las nəm kə də mə ci fingal na fingal kə Babomi. Bulus shirəm na mbarəme, domici tə ndu ndaratən bar ni tlo gwa, tə pi ta shirəm ar bari dlom gasi.

⁸ Utu pitila ra na womti den ci gip kushi kə to yami ka, las tu mə dom mi gwa.

⁹ Njon den tagawo nye mbarəm gon ra mən sun Yutikus, ger umur nəm ti kan umur ba pən tika nan Bulus den ta shirəm gwa. Nan tə den umur

to den ðiti kushi kə myakan to yami kawo, arni tə nda sur atl kan ba pən ti məshi.

¹⁰ Bulus dəl sur atl tə ngus kar nyayi, tə la am den ti, kan tə wule, <<Ba də ar ghun kən ni da'a. Tə ra na rai.>>

¹¹ Kan tə pal to kushi kə yamiyi ka tə njetəl bərədi tə bi mbarəm wu ci. Den kar kə tlyari shirəm kə Bulus bari tlotən kə baro, arni tə ndara.

¹² Mbarəm kan lasi gwa pən nye mbarəmi wu ri ti bom na rai, kan kup wu shem dene hoyi.

*Bulus pali bi kiri mən cina kə domtən kə mən
Kopi kə Afisa*

¹³ Mə nda cina mə to gip kungələn jikat male kan mə ndara bən kə Asos, las tu mə ri kə pəni Bulus gwa. Untu ni tə wule mə pi domici ti ndara ni den asəme.

¹⁴ Nan tə zam mi gip Asoswo, arni mə pən ti gip kungələn jikat mali mə ndara gip bən kə Mitilini.

¹⁵ Bar tlowo arni mə to gip kungələn jikat mal kan mə ne gam den bishidi bən kə Kiyos. Zut bar tlowo, arni mə ndara kan mə te den bishidi bən kə Samos. Den zut pəto kan mə mbubar gip bən kə Militus.

¹⁶ Bulus pən tor gip mbatl gəs kə də tə to gip kungələn jikat mal tə bi kaar bən kə Afisa den tə ndu tə dəm gip atl kə Asiya da'a. Ti ni den zhotən tə mbubar Urushalima, arni ba piwo, tə mbubar wokoci kə nyel Pentikos.

¹⁷ Nan Bulus ra gip Milituso, arni tə kar bar den də kiri mən cina kə domtən kə mən kopi kə gip bən Afisa zam ti.

¹⁸ Nan wu mbubar kar tiwo, tə wul wur'e, <<Kə mom kandatu a pi dəmi gən nan ami ra nan kəne, pare den gas tu kan a cwat de gip atl kə Asiya gwa.

¹⁹ A bote Babom na pali gam gən ami argon ni da'a na lune, kup na a tla godetən nar den bar ju mən Yahuda gudlumi den wi pim gwa.

²⁰ Kə mom'e a za argon kaar gip wazu gən kan baa ne in am ra gwa da'a ama a kulci in gip dlom mbarəme na kopi bom bomi.

²¹ A yari kup mən Yahuda na munju kan mən Yahuda ni da'a den ar nəm wur te yarka wu pal kar Yam gip ci atl gami, də wu ngəsh wur den Babom gəmi Yesu.

²² <<Artu kəkəno, na kopi kə Ruhu kə Yami, a su ni Urushalima. A mom unun ba zamən suka da'a.

²³ Argon tu a momwo ar ni'e, gip kogonge bəno Ruhu kə Yam dəlim kəm den baltən gip bom kə moni na kumi dli den buti gəni.

²⁴ Kup na untu, amo a pən dəmi gən na rai den bi argon ni karəm da'a, kan ri kə də a pa'i totən kə zami bar kə də a pa'i mbap tu kan Babom Yesu bim gwa. Mbap yari Zo Shirəm den zo mbatl kə Yami.

²⁵ <<Kəkəno a mom'e ko nəm ra gip kən kan a kop na pi wazu den dəmi kə Yam gun gip mbatl kə mbarəm kan baa'i shin ger gən es gwa.

²⁶ Ra'untuwo, a yari in sekən den a dəlka gip bəran kə mbarəm kup wi.

²⁷ Na ho bi, a hol yari in kup bar ju kan Yam ba ndu kə mom gwa da'a.

²⁸ Ra untuwo, neni ger den pitən gini na mbarəm ju kan Ruhu kə Yam bi in kə ne ger den wur gwa. Dəm ni mən ne ger den domtən kə mən

kopi Yami, muntu kan tɔ pali gwas tɔp kar bɔran kɔ nya gɛs gwa.

²⁹ A mom'e ami ni a ndarawo, mɛn kulci kɔ lar wule mamal ba ɗir gip dlom gini, kano wi za mɛn kopi yi da'a.

³⁰ Jen gip kɛn ma ba tlyam na ceni lar kɔ zhimbɛl argon tu kan untun anra gwa kɔ dɛ wu dom mir mɛn kulci kar wuri.

³¹ Untuwo, dɛm ni gɛɗin! Mom ni'e a za dɛli kɛm kogonge gip kɛn da'a kɔ sheti ghon myakan, na kumi dli nar gip pi in wazu.

³² <<Kɛkɛno a taa kɛn am dɛ Yami na shirɛm kɔ zo mbatl gɛsi. Shirɛm tu kan baa kem kɛn kɔ nartɛn kan tɔ bi in ho bar tu kan gegin ni, kan Yam ba bi mbarɛm gɛs kup gwa.

³³ A ndu dɛ azurpa ko zɛnariya ko tutul dli kɔ ko nɛm gin ar dɛm gwan da'a.

³⁴ Kɛn na gam gin mom den a pi mbap na am gɛn kɛn kɔ zami kup bar ju ami na ga berɛm bɔmi asɛm gɛn ba ndu gwa.

³⁵ Gip kup argon tu a piwo, a nune in wi den na pi mbap hoyiwo ar nɛm mi te yarka mi ne am munju kan ndɛr dagwa. Mɛ tune ni shirɛm tu Babom Yesu na gam gɛs yari gwa'e, <Mbarɛm ba zam nartɛn wokoci tu tɔ bi bar mbarɛm gwa ar man wokoci tu tɔ nɛm kar murgon gwa.> >>

³⁶ Nan tɔ pa'i yari muntuwo arni tɔ ngus den gam ghurɛm na kup gɛzɛni kan tɔ shirɛm na Yami.

³⁷ Kup gɛzɛn kul nan wu den nɛmi gɛs ɗir gip dlom kɔ pali ti bi gwa.

³⁸ Argon tu ɗiri wur dun mbatl naaro ar ni'e shirɛm tu tɔ yari gwa den'e wi'i shin ti da'a. Kan wu la ti tɔp su kar kungɛlɛn jikat mali ka.

21

Sitən kə Bulus Urushalima

¹ Nan mə pali wur biwo, arni mə to gip kungələn jikat mal mə bətl gam atl kə Kos kan te dlom malka gwa. Bar tlowo kan mə ndara bən kə Rodusa kan mə za barta mə ne gam bən kə Patara.

² Mə zam kungələn jikat mal kan ba ri kə jikat mal nari də te atl kə Finiks gwa, arni mə to gipi mə ndara.

³ Nan mə mbubar las gon kan mə mani shini Saipəroso, kan mə ne gam kudu na bəni mə ndara Siriya. Mə te den bishidi kə Taya mə dləri, las tu ba ri kə shu'i gosgam kə gip kungələn jikat mal gəmi gwa.

⁴ Mə zam mən kopi kə lasi kan mə dəm nan wur kə muri nyingi. Təp kar Ruhu kə Yamo arni wu lir Bulus den ba də tə su Urushalima da'a.

⁵ Ama nan muri ju mə yem den mi pi lasi pawo, arni mə za wur kan mə ci cina na bəmi asəm gəmi. Kup mir mən kopi, mətli gəzən na mimir gəzən la mi təp wu dəli mi gip bən wu si mi bi bula'i. Arni mə ngus den gam ghurəm gəmi mə shirəm na Yam kan mə pali bi byari.

⁶ Den kar kə pali bi na byaro, arni mə to gip kungələn jikat male, wu ngapo kan wu pal gəzən bəmi.

⁷ Mə ci cina na bəmi asəm gəmi, mə za Taya mə mbubar Tolimayis, las tu mə shirmi mir byar kan mə dəm nan wur kə nde pət nəm.

⁸ Bar tlowo arni mə ndara, mə mbubar Kaisariya kan mə dəm gip bom kə Filibus mən pi

wazu kə Zo Shirəmi, nəm ni gip mbarəm nyingi ja.*

⁹ Tə ra na mimir mir mətli wupse kan gudlumi wu dagwa. Kogonge gip wur ba mani yari argon tu Ruhu kə Yam bəli wur ger wu shin gwa.

¹⁰ Nan mən ra barta kə muri na womtiwo, mən yari shirəm kə Yam gon mən sun Agabus tli sur Yahuda.

¹¹ Tə sur kar miwo, arni tə pətl zap bəli tutul tli kə Bulus kan tə bəl asəm na am gəs nari. Kan tə wule, <<Ruhu kə Yam wule, <Untuni mən Yahuda kə gip Urushalima ba bəl mən zap bəli tutul tli kəni kan wu la ti am də munju kan mən Yahuda ni dagwa.> >>

¹² Nan mə kum muntuwo, arni min na mbarəm kan lasi gwa lir Bulus den ba də tə to Urushalima da'a.

¹³ Kan Bulus ba nəmi mi'e, <<Unun kem kə kuli, kə də kə cenim mbatl kaya? A ba mbatl dlom gamwi ba'e də bələm katl da'a, ama kə də a məsh gip Urushalima den bi sun kə Babom Yesu.>>

¹⁴ Nan mə mani tle gam gəs dawo, arni mə za ti kan mə wule, <<Na də ndu'i kə Babom ndol untuyi.>>

¹⁵ Den kar kə muntuwo, arni mə dləri mbatl kə ndaratən Urushalima.

¹⁶ Jen gip mən kopi kan tli ter Kaisariya kop mi kari, kan ba ri mi bom kə mbarəm gon mən sun'e Mənason, las tu mə dəm gwa. Tə mbarəm kə Saipəros kan nəm gip mən kopi kə parko gwani.

* **21:8 21.8** Nəm gip nyingi ju kan zəzari kə ne ger den bi fīngal gip Urushalima gwa. Shin gip Təlankur Mbap kə Mīr Mən Kartəne 6.1-6.

Bulus Mbubar Urushalima wi

¹⁷ Nan mə mbubar gip Urushalimawo, mir byar nəm mi na am rop-rop.

¹⁸ Bar tlowo arni Bulus na nami gəmi ri kə shini Yakubu, kup kiri mən cina kə mən kopi ra lasi.

¹⁹ Bulus shirmi wur kan tə yari wur ndekes bar ju kan Yam pi munju kan mən Yahuda ni da'a gip mbap gəs gwa.

²⁰ Nan wu pa'i kumi gəso, arni wu dəda Yami. Kan wu wul Bulus'e, <<Erəmi, ba shin kandatu mən Yahuda na womti ngəsh wur den Yesu gwa, kup gəzən ngapo mən bi gam gip kopi kulci kə Musa ni.

²¹ Yari wur wi den'e kə kulci kup mən Yahuda kan ba dəm gip munju kan mən Yahuda ni da'a den wu za kopi kulci kə Musa ka, na yari wur den ba də wu sər mimir gəzən ko wu kop bar ju mən kan mən Yahuda ni ba kop gwa da'a.

²² Unun mi piwe? Wi kum den'e kə mbəra wi.

²³ Ra untuwo pi argon tu mi yari'i gwa. Mbarəm wupse ra de nan mi kan pəni gam gəzən den argon tu wi pi Yam gwa.

²⁴ Ri na mbarəm ju. Mo gam nan wur gip pi bar ju kan ba pi kə pali mbarəm dləran cina də Yam gwa. Batl kup argon tu ar nəm gwa kə də fili wur gamka. Na untuni mbarəm kup ba mom'e bar ju ba yari den kiwo larni, ama den ki na gamgi den dəmi na kopi kulci kə Musa.

²⁵ Den bi kə munju kan mən Yahuda ni da'a kan ngəsh wur den Yamo, mə rəshi wur təlankur wi den argon tu mə ne bi dene gwa'e ba wu ci argon tu ta'i tat ware, ko tlu na mbərani gipi, ko tlu kə

dabba tu kan ceni tini yarka gwa, na dā ba wu la gam gāzən gip muri na mətli na moni kari da'a.>>

²⁶ Bar tlowo arni Bulus yem mbarəm ju kan ba pi wur bar ju kan ba pi kə pali mbarəm dləran cina dā Yam gwa kup nan ti. Kano tē te gip bom kə Yami kə dā yari gip mbarəm den muri ju ba pən kə pali mbarəm dləran cina dā Yami na mboshi Yam dabba den am kə kogonge gip wur gwa.

Nəm Bulus gip Bom kə Yam gip Urushalima

²⁷ Nan muri nyingiyi ba ri kə patəno, arni mən Yahuda jen kan tli tor gip atl kə Asiya gwa ba shin Bulus gip Bom kə Yami. Wu tli mbatl kə womti mbarəmi kan wu nəm ti

²⁸ wu den la'i yar na wultən'e, <<Mbarəm kə Isra'ila, ne mənī amra! Mbarəm kən ni ba kulci mbarəm ko-ako na mägən shirəm den mbarəm gəmi, na kulci kə Musa, na Bom kə Yam kəni. Untu dama, tē dīr na mbarəm jen kan mən Yahuda ni da'a gip Bom kə Yami kan ba li las kənka kan dləran gwa.>>

²⁹ Wu yari ni muntu domici wu shin Tərofimus mən Afisa na Bulus gip bəni, arni wu pən'e Bulus te ni nan ti gip Bom kə Yami.

³⁰ Arni kup gip bəni pika ghiru-ghiru, kan mbarəm ko tēp ako ba dəl dīr na kətəre. Wu nəm Bulus, wu dəl ti ter kaar Bom kə Yami, kan wu zho wur wu le bədlabəni ka kup.

³¹ Nan wu den ndu'i ri gəs ekawo, arni komanda kə mən bi-utu kə Roma zam na kumi shirəmika den'e bən Urushalima kup ra gip tli mbatli.

³² Tē dām da'a arni komandiyi yem mir kiri kə mən bi-utu na mən bi-utu jen kan wu zho wur su

kar womti mbarəmika. Nan mən tli bən mbatli shin komandayi na mən bi-utu gəso, arni wu za be Bulus.

³³ Komandayi ri kar Bulus tə nəm ti, kan tə bi bi'e də bal təkə na sarsari rop. Kan tə ngen momi ko ti woni kan ununu tə pi.

³⁴ Jen gip womti mbarəmi den yari mənəkəni, jen ngapo argon esi. Muntu kem komandayi mani momi gam kə shirəmi da'a nan mbatl tli kawi gwa. Arni tə wule də te na Bulus las tu mən bi-utuyi ba dəm gwa.

³⁵ Nan Bulus ne asəm den ba ne asəm kə totən gip kushiyo, arni mən tli bən mbatli tli den Bulus na naari kan mən bi-utuyi ba pən təkə.

³⁶ Womti mbarəm kan nde wur kar den la'i yar na wultən'e, <<Pi nəka nan ti!>>

Bulus shirəm na womti mbarəmi

³⁷ Nan mən bi-utuyi ba ri kə tetən las tu mən bi-utuyi ba dəm na Buluso, arni ti ngen momi kar komandayi'e, <<Aa mani shirəm nan ki ya?>> Komandayi nəmi ti'e, <<Kə mani ni bi kə mən Hellasa?

³⁸ Ki ni'e mən Masar tu kan wokoci gon terka tli gobnati gam na dlan kan kə yem mbarəm zangu wupse (4,000) mən dlan na gobnati kan ba ndara gip ləp gwa diya?>>

³⁹ Bulus nəmi ti'e, <<O'o, amo mən Yahuda ni, gəri kə Tarsus gip Kilikiya, nye mən atl kə bar ho bən ni. Kustu, za'əm a shirəm na mbarəm ju.>>

⁴⁰ Nan komandayi bi ti biwo, arni Bulus dlər to den ba ne asəm kə totən gip kushi kə yamika kan tə pi am womti mbarəmi den wu yoni. Nan wu sa

shotwo, arni tē shirēm na mbarēm na bi kē mēn Yahuda.

22

¹ <<Mir byar mēn Yahuda na ga ba gēmi, kum ni shirēm ho'i gam gēni.>>

² Nan wu kum ti den shirēm na bi gēzēn kē mēn Yahudawo, arni wu sa shot ra. Kano Bulus ba wule,

³ <<Ami mēn Yahuda ni, gērēm ni gip Tarsus kē gip atl kē Kilikiya ama a nar ni gip bēn kēni. Cina dē Gamaliyel ni a zam kulci den kopi kulci kē ga ba gēmi asēm na gēs gip bi Yam gam gēn wule kandatu kup gin kan ra dē sekēn gwa.

⁴ A kumi dli mēn kopi Tēp kē Yesu kēn na nēmi mētli na moni kup a kem dē la wur gip bom kē moni na bali. Jen gip wur mēshka.

⁵ Bar mēn keri bar ju dīri Yami na kup munju kan gip domtēn kē mēn tloyi shirēm kē mēn Yahuda mom muntu. Kar wur ni a nēm tēlankur kan rēshi mir byar mēn Yahuda kan gip Dimashka gwa. A te barta kē dē a nēm mbarēm ju a ter nan wur Urushalima na bali kē dē hukunte wuri.

Bulus yari kandatu tē pal mēn kopi Yesu gwa

⁶ <<Kē dlom pēte, nan a mbi kosak na Dimashkawo, arni pēlēt bar cirtēn gon dēl sur yam kan ba cir karēmi.

⁷ Arni a nda atlka kan a kum yar gon ba wulēm'e, <Shawulu, Shawulu! Unun kem kē kumim dli rawu?>

⁸ <<Arni a ngen momi kar ti a wule, <Ki ni'e wowe, Babomi?> Kan tē balim'e, <Ami ni'e Yesu kē Nazarat, muntu kan kē kumi ti dli gwa.> >>

⁹ Mbarəm ju kan den bōmi asəm namən shin cirtəni, ama wu mani momi yar kə mən shirəm na mənī da'a.

¹⁰ <<Kan a ngen momi kar ti a wule, <Ununu a piwe, Babomi?> Arni Babom Yesu wuləm'e, <Tlyam kə te gip bən Dimashka. Barta ni ba yari'i bar ju kup kan nəm ki te yerka kə pi gwa.>

¹¹ Mir mən bōmi asəm na mən nəmim am wu tem gip Dimashka, domici bar cirtəni kem a'i mani shini bar da'a.

¹² <<Mbarəm gon mən sun'e Hananiya dīr kə shini gəni. Mbarəm mən bi gam gip kopi kulci kə Musa ni kan kup mən Yahuda kan gip Dimashka ba shin nartən gəs gwa.

¹³ Tə dlər markəm da'əm kan tə wule, <Erəm Shawulu, zam mani shini bar gi!> Nəm wokoci ta ni mani shini bar gən pali kan a shin ti.

¹⁴ <<Kan tə wule, <Yam kə ga ba gəmi ni zəzar ki kə də kə mom argon tu tə ndu gwa, kan kə shin mən pi argon tu Yam ba ndu gwa, kə pa kum shirəm kə bi gəsi.

¹⁵ Ki dəm mən yari mbarəm kup shirəm den ti kə argon tu kə shin kə pa kum gwa.

¹⁶ Kəkəno, unun kə butwu? Tlyami, də pi'i batisma kə zam də pəni'i warwat pitən gika, tər kə ba la'i bi den sun gəsi.>

¹⁷ <<Nan a pal su Urushalimaka den shirəm na Yam gip Bom kə Yamo, a shin ruya.

¹⁸ A shin Babom den shirəm na wuli gən'e, <Za Urushalima na zhotəne, domici wi nəm argon tu kə yari demən gwa da'a.>

19 <<Arni a nāmi ti'e, <Babomi, mbarēm ju mom'e a kop bom domtən kə mən Yahuda na nām-nām na la'i gəzən gip bom kə moni na be munju kan ngəsh wur den ki gwa.

20 Wokoci tu kan ri mən yari shirəm gi Istipanus ekawo, ami ra lasi gip kopi kaari na ne ger den tutul dli kə munju kan den ri gəs eka gwa.>

21 <<Kano tə wuləm'e, <Mbəri, aa kar ki na dlyami kar munju kan mən Yahuda ni dagwa.>>>

Bulus Nye Mən Atl kə Roma

22 Womti mbarəmi ne kəm den shirəm kə Bulus har tə yari muntu. Kan wu tli na la'i yar wu wule, <<Də pika nan ti! Tə ndar ci cina na dəmi da'a!>>

23 Nan wu den la'i yaro, arni wu tus lulur gəzən wu byali ka kan wu wi atl to yamka.*

24 Komanda kə Romayi kem də ter na Bulus gip las tu mən bi-utuyi ba dām gwa. Tə kem wu bo Bulus kə də tə mom unun kem mbarəm ba la'i ti yar gam untu.

25 Nan wu bal Bulus ba ri kə be gəso, arni tə wul bar mən bi-utu kan dlor lasi gwa'e, <<Doka bi'i bi den kə bo nye mən atl kə Roma tu kan zam ti na wani pitən gon gwa da'aya?>>

26 Nan bar mən bi-utuyi kum untuwo, arni tə ri kar komandayi tə yari ti, kan tə ngen momi kar ti'e, <<Unun kə ri kə piwu? Mbarəm tu capo nye mən atl kə Roma ni!>>

27 Kan komandayi ba ri kar Bulus tə ngen momi kar ti'e, <<Yari mi, ki nye mən atl kə Roma na?>> Bulus bali ti'e, <<Aan, untuni.>>

* 22:23 22.23 Tusi lulur gəzənka na wi atl to yamkawo kə wu gode'e lo ci wur nar ni.

²⁸ Kan komandayi ba wule, <<Na batli wurpi na naari ni kan a dām nye mən atli.>> Bulus bali ti'e, <<Ama amo tēp kə ba gəri ni a dām nye mən atli.>>

²⁹ Munju kan far ba ri kə gadlär Bulus gip shirəm na kumi untuwo arni wu dälka na kari. Komandayi na gam gəs ma ar ghun ti domici tē bal Bulus, nye mən atl kə Roma na sarsari.

Bulus cina də domtən kə mən tloyi shirəm kə mən Yahuda

³⁰ Komandayi den ndu'i tē mom ununu Bulus pi kan mən Yahudayi ba dīr ti cina də mən bəni. Bar tlowo arni tē bi bi den də kiri mən keri bar ju dīri Yam na kup kan gip domtən kə mən tloyi shirəm kə mən Yahudayi dom wur cina da ti. Kan tē pətl Bulus tē kem tē dlär cina da wuri.

23

¹ Bulus wi ger domtən kə mən tloyi shirəm kə mən Yahudayi, kan tē wule, <<Mir byari, mbatl gən kemən kə ngeni momi kandatu a dām cina də Yam gip kup dəmi gən da'a.>>

² Den yari muntu ni Hananiya, bar mən keri bar ju dīri Yam kem munju kan dlör kosak na Bulus gwa wu bo bi gəsi.

³ Arni Bulus wul ti'e, <<Yam ba bo'i, ki mən se mbarəme! Kə dām də kə tloyi shirəm mbarəm den tēp kə doka, ama kə cen doka ka na kemi də bo mi!>>

⁴ Arni munju kan ra kosak na Bulus wul ti'e, <<Kə pi mägən shirəm bar mən keri bar ju dīri Yama?>>

⁵ Bulus nəmi wur tē wule, <<Mir byari, a mom den ti ni'e bar mən keri bar ju dīri Yam gwada'a,

domici shirəm kə Yam wule, <Ba kə yari wani shirəm den bari kə bən gin da'a.> >>

⁶ Nan Bulus momka'e jen gip domtən kə mən tloyi shirəm kə mən Yahudayiwo wini gip me gam kə mən Sadukiya, kan jen ngapo wini gip me gam kə mən Parisewo, arni tə tli yar tə wule, <<Mir byari, ami ma Ba mən Parise ni, nya Ba mən Parise. Dirəm cina kə də kumən den bi la'i mbatl gən den Yam baa tli məshi mbarəm na rai esi.>>

⁷ Nan wu kum untuwo, arni mən me gam kə mən Pariseyi na mən me gam kə mən Sadukiya nəm pali shirəm musu gip dlom dawuri. Arni wu tatlka bomi rop.

⁸ (Me gam kə mən Sadukiya ba nge den məshi mbarəm ba tli na rai esi, kan mir mən kartən kə Yami ko ga dun itər ra da'a, ama mən me gam kə mən Pariseyi la mbatl den kup myakan ju.)

⁹ La'i yari naarka, kan jen gip mən kulci mbarəm den kulci kə Musa kan gip me gam kə mən Parise ba tlyam wu zili gerka den shirəm tu wu wule, <<Mə shin wani bar gon na mbarəm tu da'a! Woni mom ko ruhu gon ni ko mən kartən kə Yam gon ni shirəm nan ti gwa?>>

¹⁰ Arni bali shirəmi gip dlom da wur palka wule dlanye har komandayi kum bərti den ba wu tlyat Bulus gip dlom da'a. Kan tə kem mən bi-utu gəs wu ri dəli tika am da wur na ndərtən kə bigul wu pali ti gip las tu ga mən bi-utuyi ba dəm gwa.

¹¹ Zut gaso Babom Yesu dlər kosak na Bulus kan tə wule, <<Zam ba'i bigule! Kandatu kə yar shirəm demən gip Urushalimawo, ki pa yari shirəm demən gip Roma esi.>>

Mən Yahuda ngen təp kə ri Bulus eka

¹² Bar tlowo, mən Yahuda bal bika na bali gam gəzən gip shirəm den wi ci ko tla argon da'a se wini wu ri Bulus eka.

¹³ Mbarəm kan mo bi den gudlum shirəm tuwo wu man hauya rop.

¹⁴ Arni wu ri kar kiri mən keri bar ju diri Yam gwa na kiri kə bən wu wule, <<Mə bal gam gəmi gip shirəm wi den mi ci ko mə tla argon da'a se mənni mə ri Bulus eka.

¹⁵ Kəkəno, mə ndu kən na domtən kə mən tloyi shirəm kə mən Yahuda kə kar ni bar na shirəm den komanda den də diri Bulus kar kəne wule kə ndu ni kə zam ndəri shirəm jen ra gip shirəm gəsi. Mi ri ti eka den təpe kapən tə mbubar de.>>

¹⁶ Ama nye kawu kə Bulus kum argon tu wu gudlumi gwa, kan tə te gip las tu mən bi-utuyi ba dəm gwa tə yari Bulus ka.

¹⁷ Arni Bulus la bi nəm gip mir kiri kə mən bi-utuyi kan tə wul ti'e, <<Ri na nye mbarəm tu kar komanda. Tə na ar gon kan tə ri kə yari ti gwa.>>

¹⁸ Kan tə ri na nyayi kar komandayi. Nye bari kə mən bi-utuyi wule, <<Bulus, bali gip bom kə moni tu ni karim bar kan tə wuləm'e a diri nya mbarəm kən kar ki domici tə na argon kan ti yari'i gwa.>>

¹⁹ Arni komandayi nəm am kə nye mbarəmi, tə dəl ti markəm kan tə ngen momi kar ti'e, <<Unun kə ndu kə yarim we?>>

²⁰ Nye kawu kə Bulusiyi wule, <<Mən Yahuda ne bi den'e gəniwo wi ndu kə za də si wur na Bulus cina də domtən kə mən tloyi shirəm kə mən

Yahuda, wule wu ndu ni wu zam ndəri shirəm jen ra den ti.

²¹ Ama ba kə nəmi wur da'a, domici mbarəm ra kan man hauya rop kan ghun gəzən wu den buti gəs gwa. Wu pəni gam gəzən wi den wi ci barkəci ko wu tla mal da'a se wi ni wu ri Bulus eka. Kəkəno wu ra gədən, wu den buti kə kopi wur kar kə argon tu wu ndu gwa.>>

²² Arni komandayi wul nye mbarəm'e tə ndara na dəli ti kəm'e, <<Ba kə yari murgon'e kə yarim shirəm tu da'a.>>

Ndara na Bulus Kaisariya cina də Gobna Feliks

²³ Arni komandayi la bi rop gip mən bi-utu kan atli nan ti gwa, kan tə bi wur bi tə wule, <<Yemni mən bi-utu hauya kutl, mən totən den pərsi mbarəm hauya myakan na kutl, na mən bi-utu mən dlan na gesh hauya kutl den bi tetən Kaisariya bar kə gəlla am ghanum kə gas kəni.

²⁴ Zami Bulus pərsi kan ti tə dene gwa, kə mbubar nan ti kar Gobna Feliks ba də argon zam ti da'a.>>

²⁵ Kan komandayi ba rəsh təlankur na shirəm nan kəni.

²⁶ Ar dəl kar Kəlaudiya Lisiyas. Də si Mən Nartəni, Gobna Feliks: A shirmi ika.

²⁷ Mən Yahuda ni nəm mbarəm kən wu ndu ri gəs eka ama a ri na mən bi-utu a dəli ti, domici a zam na momi'e tə nye mən atl kə Roma ni.

²⁸ A ndu a mom den ununu wu ri ti cina ra, kan a su nan ti kar domtən kə mən tloyi shirəm gəzən kə mən Yahuda.

²⁹ Arni a zam bar ju wu ri ti cina denewo shirəm ni den kulci gəzəni, ama tə pi argon muntu kan

ndari də ri ti eka ko də ɓal ti gip bom kə moni gwa da'a.

³⁰ Nan yarimka den jen gudlum wani bar gon kan wu ndu wu pi tiwo, a dəm kə argon da'a ama a ture'i ti teka. A yari mən ri gəs cina den wu ri'i bar ju kan wu ri ti cina dene gwa.

³¹ Arni mən bi-utuyi pi argon tu wul wur ragwa, kan wu pən Bulus gip gasi wu ndara na dlyami har Antipatəris.

³² Bar tlowo, mən bi-utu kan su den asəm pal gəzən kə ba dəmi gəzən gip Urushalima kan wu za mən totən den pərsi wu su na Bulus Kaisariya.

³³ Nan wu mbubar Kaisariyawo, arni wu bi gobna Feliks tələnkuri kan wu bi Bulus am da ti.

³⁴ Gobnayi zhit tələnkuriyi kan tə ngen momi kar Bulus den kəti kə atli kan təra gwa. Nan tə kum'e Bulus mən Kilikiyano,

³⁵ arni tə wule, <<Aa kum shirəm gi wokoci tu mən ri gi cinayi mbira gwa.>> Kan tə wule də ne ger den Bulus gip bom kə gun Hiridus.

24

Bulus cina də Feliks

¹ Muri nantam den kariwo, arni Hananiya bar mən Keri bar ju ɗiri Yam su Kaisariya, nan ti na kiri kə bən jen na mən momi doka kə mən Roma gon mən sun Tatulus. Kan wu ri shirəm gəzən den Bulus cina də Gobna Feliks.

² Nan la bi Bulus ter gipiwo, arni Tatulus yari argon tu kan wu ri Bulus cina dene gwa nan kəni, <<Mən Nartəni! Mani kopi na mbarəm gi na bopya ɗiri mi dəmi zhəlili kə tlyari wokoci, na sanje bar na womti kan ɗiri atl gəmi mbuni bar gwa.

³ Mən Nartən Feliks, gip kogonge las na təp ko ako mə goode'i naari.

⁴ Ama kə də ba a li'i wokoci nar dawo, a lir ki den kə kum nye argon tu mə ri kə yari gwa.

⁵ <<Mə zam mbarəm kəno mən tli bən mbatl yam ni, tə den tli mbatl mən Yahuda gip atl kundərəndlip. Ti ni'e mən kopi na me gam kə munju kan Naziri ni gwa.

⁶ Ra eso, tə ndu tə li bom kə Yamka, arni mə nəm ti.

⁷ Mə ndu mə tloyi ti shirəm den təp tu kan kulci gəmi yari gwa, ama komanda Lisiyas ter na ndərtən kə bigule tə pən tika kar mi.*

⁸ Kini kə ngen momi kar ti na gam giwo, ki zam ge shirəm den kup bar ju mə ri ti cina ra dene gwa.>>

⁹ Kan nami mən Yahudayi ba nda gipi na dīri shirəm gəzən, den'e kup bar ju Tatulus yariwo untuni anra.

¹⁰ Nan gobnayi pi am Bulus kə də tə shirəmo, arni tə wule, <<A mom kə pi ta tloyi shirəm mən atl kən kə sheti ghon na womti wi. A kum təmi kə yari shirəm ho'i gam gən cina da'i.

¹¹ Ki mani momi na gamgi den gip mir muri kan man kutl-cet rop da'a ter karo, a su Urushalima kə bote Yami.

¹² Mən dīri gən cinayi zamən den bali shirəm na murgon gip bom kə Yami, ko tli mbatl kə womti mbarəm kan gip bom domtən kə mən Yahuda ko nəm gip las gon gip bəni da'a.

¹³ Ko nəm wi mani tabbate'i bar ju wu dīrim cina dene gwa dak.

* 24:7 24.7 Kor təlankuri jen ra na aya kən da'a.

14 Ama a yari'i den a bote Yam kə ga ba gəmi kandatu mən kopi Təp kə Yesu kan ba la wur bi'e me gam kə mən lar gon gwa. A nəm kup argon tu Kulci kə ga ba gəmi na kup bar ju rəsh gip təlankur kə ga mən yari shirəm kə Yam gwa.

15 Ami ra na la'i mbatl den Yam kandatu munju nari, den tlitən kə məshi mbarəm kə kup mən pitən dlat na mən dəsi tu gwa.

16 Den untuni mbatl gən kemən kə ngeni momi kandatu a dəm cina də Yam gip dəmi gən na cina də mbarəm kup da'a.

17 <<Den kar kə sheti ghon na womti kan ami ra dawo, a pal su Urushalimaka na bar kə ne am mbarəm gən kan am ri wur kaar dagwa, na kə mboshi dabba kan ba bi Yam gip bota gwa.

18 Nan wu zamən gip Bom kə Yamo, a pa'i pi bar ju ba pi kə pali mbarəm dlat cina də Yam gwa wi. Womti mbarəm ra na mən dak, kan za mən gip guzəl-guzəl pitən gon dak.

19 Ama mən Yahuda jen kan tli tor gip atl kə Asiya ra lasi, wu ma ar mbun wu nəra də cina da'i wu dīri shirəm gəzəni wi nəra na shirəm gon demən gwa.

20 Ko mbarəm jən kan də ba mani yari wani bar tu wu zamən nari nan a dlər cina də domtən kə mən tloyi shirəm kə mən Yahuda gwa,

21 nan man yar kan a tli nan ami cina da wur kan a wule, <Den shirəm kə tlitən kə məshi mbarəm na rai kan a la mbatl dene gwani ami cina da in sekəni.> >>

22 Arni Feliks, kan yari ti shirəm nar den Təp kə Yesu wi, ne zut dəmi kə kumi shirəmi na wultən'e,

<<Wokoci tu Lisiyas komanda mbirawo aa mom argon tu a pi den shirəm gi tu gwa.>>

²³ Kan tə wul mən bi-utu kan Bulus gip am dati gwa den də ne ger den ti, ama də za ti tə mani dältən na tetən gip bom kə moniyi, kan də pa za ga berəm gəs wu shin ti wu bi ti argon tu tə ndu gwa.

Bulus cina də Feliks na nagər gəs Dərusila

²⁴ Den kar kə muri na womtiwo, Feliks ter na nagər gəs Dərusila muntu kan mən Yahuda ni gwa. Tə kar bar den Bulus kan tə kum shirəm gəs den ngəshtən gəs den Almasihu Yesu.

²⁵ Ama nan Bulus ci cina na shirəm den pitən dlat, nəmi gami, na pət tu kan Yam baa tloyi mbarəm shirəmo, arni Feliks kum bərti kan tə wule, <<Ar kəm untuwi! Ki mani ndaratəni. Ami ni a zam mbul gono, aa la ki bi esi.>>

²⁶ Ti ni den la'i mbatl den də Bulus bi ti ci icine. Ra untuwo, arni tə meti la'i bi Bulus kə shirəm nan ti.

²⁷ Den kar kə sheti-ghon rop den untuwo, kan Porkiyas Festus ba pal gobna den am kə Feliks. Nan Feliks den ndu'i də mən Yahuda ndu təwo, arni tə za Bulus gip bom kə moni.

25

Bulus cina də Festus

¹ Nan Festus mbubar gip atl kə Kaisariya kə nəmi pi mbap gəs kə gobna na muri myakano, arni tə ndara Urushalima.

² Kiri mən kerī bar ju dīri Yam na kiri mən bən kə Yahuda mo nan ti lasi kan wu dīri ti shirəm den Bulus.

³ Wu lir Festus den tə nəmi wur kə də pali wur na Bulus su Urushalimaka, domici wu gudlumi ni kə ri gəs eka den təpe.

⁴ Festus nəmi wur'e, <<Buluso le tənika nye mən bom kə moni gip Kaisariya, ami na gam gən ma ar baa dlyam da'a aa te barta.

⁵ Naa də kiri mən bən gin te Kaisariya na mən kan wu điri shirəm gəs in tə pi wani bar gon gwa.>>

⁶ Festus dəm kə muri wuzupse ko kutl nan wuri, kan tə nde ndaratən Kaisariya. Bar tlowo, kan tə dəm den dandi tloyi shirəm gəs tə wule də teri ti Bulus.

⁷ Nan Bulus ter gipiwo, mən Yahuda ju kan tli tor Urushalima la ti te dlom ka. Wu nəm điri ndəri shirəm gəzən na womti den ti. Shirəm ju kan wi mani tabbate dagwa.

⁸ Kano Bulus ba pi shirəm ho'i gam gəs nan kəni, <<A pi argon mägəni na kulci kə mən Yahuda ko Bom kə Yami ko bar gun kə Roma da'a.>>

⁹ Ama nan Festus den ndu'i tə gholi mbatl mən Yahudawo, kan tə ngen momi kar Bulus tə wule, <<Kə ndu kə to Urushalima də kum shirəm gi den bar ju điri den ki barta cina da'əma?>>

¹⁰ Ama Bulus nəmi ti'e, <<Ami ni dlör cina də bom tloyi shirəm kə Bar Gun kə Roma, las tu ar ndari də tloyim shirəm gwa. A pi wani bar gon mən Yahuda da'a, kandatu ki na gam gi mom gwa.

¹¹ Amin a cen doka gonka kan ndari də rin ewo, a nge a məsh da'a. Ama bar ju mən Yahuda ju ba yari demən in untun anra dawo, murgon ra kan baa mani bi gən am də mbarəm ju gwa da'a. A liri də si shirəm gən cina də Bar Gun kə Roma!>>

¹² Arni Festus den kaar kə bali na mən bali gəso, kan tə wul ti'e, <<Kə liri den də si shirəm gi cina də Bar gun kə Roma, kar Bar Gun kə Romayi ni ngap baa si'il!>>

Festus ngen momi ununu ti pi kar Gun Agəripa

¹³ Mir muri jem den kariwo Gun Agəripa na nye mən gəpi gəs gər mətli mən sun'e Banis te Kaisariya kar Festus kə pi ti dem na cwattəni.

¹⁴ Nan wu mur barta na womtiwo, Festus yari gunyi argon tu Bulus ra gipi gwa. Tə wule, <<Mbarəm gon ra kan Feliks za im tə de gip bom kə moni gwa.

¹⁵ Nan a su Urushalimawo, arni kiri mən keri bar ju dīri Yam na kiri mən bən kə Yahuda dīri shirəm den ti kan wu lirəm den a tloyi ti shirəm'e də hukunte ti.

¹⁶ <<A yari wur'e doka kə Roma wule də tloyi mbarəm shirəm hukuntetən bat na me ger na mən ri gəs cinayi da'a. Ar pa wule də za ti tə ho gam gəs den bar ju ne ti te gamka gwa.

¹⁷ Nan wu ter de na mənə, a dəl den shirəmi da'a, arni bar tlowo a dəm den dandi tloyi shirəm gən kan a wule də ter na mbarəmi gipi.

¹⁸ Nan mən ri gəs cinayi dlər kə shirəmo, ko nəm wani bar gon ra kan tə pi wule kandatu a pən gwa da'a.

¹⁹ Kup bar ju wu yariwo dəli shirəm ni den adini gəzən na den mbarəm gon mən sun'e Yesu, muntu kan məshka, ama Bulus wule təra na rai gwa.

²⁰ A mom argon tu aa pi gwa da'a nan gam gudluminka den kandatu aa kop kar kə shirəm ju gwa. Ra untuwo, arni a ngen momi kar Bulus in

ti ndu tɛ su Urushalima dɛ kum shirɛm gɛs barta den bar ju gwa.

²¹ Ama Bulus liri den Mɛn Nartɛni, Bar Gun kɛ Roma ni ba tloyi ti shirɛmi. Arni a kem dɛ ne ger den ti kɛ dɛ a pi tɛp tu kan ba si ti kar Bar Gun kɛ Rodayi gwa.>>

²² Arni Agɛripa wul Festus'e, <<Aa ndu a kum mbarɛm tu na gam gɛni.>> Festus nɛmi ti'e, <<Gɛniwo ki kum ti.>>

Bulus cina dɛ Agɛripa

²³ Bar tlowo arni mbarɛm na womti dom wur kɛ pi Agɛripa na Banis bar na womti gip shini nartɛn gɛzɛni. Wu tɛ gip bar kushi gon kan mbarɛm ba dom wur lasi gwa na ga kiri mɛn biutu na mbarɛm kan mom wur nar gip bɛni gwa. Kan Festus ba bi bi'e dɛ dɛli Bulus teri.

²⁴ Festus wule, <<Gun Agɛripa, na kup munju kan ra nan mi dɛgwa, shin ni mbarɛm kɛni! Kup mbarɛm kɛ Yahuda dirim shirɛm den ti na gip Urushalima na dɛ gip Kaisariya, wu den la'i yar den ba dɛ za ti den kaar bar atl da'a.

²⁵ Ama a mani zami argon kan tɛ pi nan ndari dɛ ri ti eka gwa da'a. Ama nan tɛ wule dɛ si shirɛm gɛs kar Mɛn Nartɛn Bar Gun kɛ Romawo, arni a pɛn tor gip mbatl gin den dɛ si ti Rodayi.

²⁶ Ama ami na ko argon nɛm kan a rɛshi Bar Gun kɛ Roma tɛlankur den ti gwa da'a. Ra untuwo arni a dir ti dɛ cina da in kup, na cina da'i, Gun Agɛripa, den min ni mɛ ngen momi bar jɛn kar tiwo, a zam argon tu kan a rɛsh gwa.

²⁷ A shino ar den tɛp da'a dɛ kar bar na nye mɛn bom kɛ moni dɛ Bar Gun kɛ Roma bat na yari argon tu ba ri mɛri cina dene gwa.>>

26

Bulus ho gam gəs cina də Agəripa

¹ Kan Agəripa ba wul Bulus'e, <<Ki mani yari shirəm ho'i gam gi.>> Arni Bulus tlyam tə pi am kə bi nartən kiri kan tə nəm shirəm ho'i gam gəs nan kəni.

² Tə wule, <<Gun Agəripa, ar təmim bi nan sekəno ari kə pi shirəm ho'i gam gən den bar ju kup mən Yahuda ba wule a pi gwa.

³ A yari ni untu bi tu nan kiwo kə mom hoyi kandatu mən Yahuda ba dəm na təp ju wura bom na ezən gwa. Kəkəno, kustu, a lir ki den kə kumən na te mbatl karka.

⁴ <<Mən Yahuda kup mom kandatu a dəm tun a'i nyayi, den dəmi gən gip atl gəni, na gip Urushalima es gwa.

⁵ Wu momən terka, kan wi pa mani yari, arni pəni mbatl gəzən gwa, den a dəm ni den təp kə banyi me gam kə kopi Yam gəmi, a pi ni dəmi kə Ba mən Parise.

⁶ Kəkəno, domici la'i mbatl tu ami nari den argon tu Yam wule ti pi ga ba gəmi gwani ami de sekən kə də tloyim shirəmi.

⁷ Muntu ni'e argon tu Yam wule ti pi gəsgal gəmi kutl cet rop kan ba la mbatl kə shini latən gəs nan wu bote Yam na mbatl nəm pət na gas gwa. Mən Nartəni, den la'i mbatl tuni mən Yahuda dīrəm cina də mən bən ra.

⁸ Unun kem gon gip kən ba shin'e bar mən pitən ni da'a den'e Yam ba tli məshi mbarəme?

⁹ <<Ami ma faro a pən den a mani pi kup argon tu a mani kə nge sun kə Yesu kə Nazarat tu.

¹⁰ Argon tu a pi gip Urushalima gwa utu. Nan a zam bi kə ga kiri mən keri bar ju diri Yam gwa, a kem bal mən ngəštən den Yesu na womti gip bom kə moni. Nan ba ri wur ekawo, ami ra gip mən kopi kaar kə də pi wur untuyi.

¹¹ Biyi na womti a kop bom domtən kə mən Yahuda na nəm nəm den hukunte gəzəni, kə də a kem wur kə paltən na kaar gip ngəštən gəzən den Yesu. Gip kumi lo gən den wuro a kop gip kiri bən kə kari ma kə kumi wur dli.

Bulus yari gəs kə paltən gəs mən kopi Yesu

¹² <<Bulus ci cina tə wule, <Mən Nartəni, gasi gon gip bomi asəm juni a su Dimashka na rəshi təlankur kan yari'e a mani pi na bii bi kə kiri mən keri bar ju diri Yam gwa.

¹³ Gunye, ami den təp gən nan pət to dlom yamo, arni pələt a shin bar cirtən sur yami. Cirtən tu kan man kə pət gwa, kan ba cir karəm na ga berəm bomi asəm gəni.

¹⁴ Arni kup gəmi mə nda atlka, kan a kum yar gon ba wuləm gip bi kə mən Yahuda'e, <<Shawulu, Shawulu, unun kem kə kumim dli rawu? Kədləm pitən ni kə dlan ki naməni.>>

¹⁵ <<Arni a ngen momi a wule, <Wo ni'e ki, Babomi?> Kan Babom ba nəmim'e, <Ami ni'e Yesu, muntu kə kumi ti dli gwa.

¹⁶ Kəkəno tlyami kə dlər den asəm gi. A dəl ni kar ki kə də a pali'i zher mən yari argon tu kə shin demən kan aa pal a gode'i cina də gwa.

¹⁷ Aa dəl'i gip am də mbarəm gin mən Isra'ila na munju kan mən Yahuda ni da gwa. Aa kar ki ni kar wur

¹⁸ kə də kə buł ger gəzən wu mani shini bari. Wu bali kaar shini bar gip dəmən wu mani shini gip cirtəni. Wu dəlka gip am də Shetan wu pal kar Yami tə dəm gun gip mbatl gəzəni. Untu ni wi zam də pəni wur warwat pitən gəzənka kan də Yam bi wur las gip munju kan pali wur dlat təp kə ba ngəshtən deməni.>>

Bulus shirəm den mbap gəsi

¹⁹ <<Bulus ci cina na shirəm tə wule, <Gun Agərīpa, arni kem a nge kopi ruya tu a shin sur yam gwa da'a.

²⁰ A pi munju kan gip Dimashka wazu gən kə nəm, kano munju kan gip bən Urushalima gwa na gip atl kə Yahuda kup, na munju kan mən Yahuda ni da ma. A pi wur wazu den wu ci atl gam wu pal kar Yami, kan wu pi bar ju baa gode'e wu ci atl gam wi təp kə ba mbap gəzəni.

²¹ Muntu ni kem mən Yahuda nəmən nan ami gip Bom kə Yam gwa, wu ndu rigən eka.

²² Ama Yam ni pi ta nem am ra ar ba đir sekən kan a dlər de kə yari kogonge mbarəm ko-ako gwa. Argon ni a yari bom na muntu kan ga mən yari shirəm kə Yam na Musa yari den baa pi gwa da'a.

²³ Ar nəm den də Almasihu kum dli, kan tə dəm kə nəm gip tlitən gip məshi mbarəme. Tə yari shirəm den cirtən kə zami dəltən kə mbarəm gəs mən Isra'ila na munju kan mən Yahuda ni dagwa.> >>

²⁴ Nan ar đir den muntuwo, arni Festus la yar tə wule, <<Bulus gam bułi'i kawi! Kulci gi na naari kem kə te mən zhe'e kawi.>>

²⁵ Ama Bulus nāmi ti'e, <<Mən Nartən Festus, ami mən zhe'e ni da'a! Ge shirəm ni a yari.

²⁶ Bar ju pini na ghuuni da'a. A mom'e Gun Agəripa mom bar ju. Ar ni kem a shirəm nan ti bat na bərti.

²⁷ Gun Agəripa, kə ngəsh ki den shirəm kə ga mən yari shirən kə Yama? A mom kə pi.>>

²⁸ Arni Agəripa wul Bulus'e, <<Kə shin wule gip nye wokoci kəno ki palim Kəristaya?>>

²⁹ Bulus nāmi ti'e, <<Ko kə heli ko tlyari wokoci ni ma, shirəm na Yam gən den ki na nami gin kup kan den kumi gən sekən gwa ni'e kə pal ni kandatu ami ra gwa, bat na sarsari jəni!>>

³⁰ Arni gunyi, na gobna, na Banis na kup munju njon nan wur tlyami.

³¹ Arni wu za kushiya, nan wu den shirəm na ezəno, arni wu wule, <<Mbarəm kən den pi argon tu baa kem də ri ti eka ko də la ti gip bom kə moni gwa da'a.>>

³² Kan Agəripa ba wul Festus'e, <<Tə wule də pən shirəmi tə si Bar Gun Kə Roma gwani dawo, da za mbarəm kən tə ndara wi.>>

27

Bulus to gip kungələn jikat mal kə ndaratən Roma

¹ Nan wu ne den mi to gip kungələn jikat mal mə ndara Italiyawo, arni wu la Bulus na mir mən bom kə moni jən am də bar mən bi-utu kə Roma gon mən sun'e Yuliyas, muntu kan ra gip Me gam kə Mən Bi-utu Kə Bar Gun kə Roma gwa.

² Kan mə to gip kungələn jikat mal gon kə Adəramitiyum, muntu kan ne den ti dlər kə ba shu'i

na yemi gosgam bi-bula na womti gip atl kə Asiya gwa, kan mə be cina. Aristarkus, mbarəm kə gip bən kə Tasalonika kan gip atl kə Makidoniya ra nan mi.

³ Bar tlowo arni mə mbubar gip Sidon. Yuliyas pi Bulus mbuni bar na za'i gəs tə ri shin ga berəm gəs kə də wu bi ti bar ju tə ndu gwa.

⁴ Mə za barta kan mə kop den gam mal esi. Mə mbubar kosak na atl kə Saipəros nan itər za mi mə ri las tu mə ndu ritən gwa da'a.

⁵ Nan mə jikat bar dlyami bula kan kosak na Kilikiya na Pamfiliyawo, kan mə ter gip bən kə Mira gip atl kə Likia.

⁶ Barta ni bar mən bi-utuyi zam kungələn jikat mal kə Alekzandəriya kan ne gam Italiya gwa, arni tə la mi gipi.

⁷ Mə kop na kungələn jikat mali dem-dem kə muri na womti, den ta ndotən na itəri kan mə mbubar kosak na bən kə Kənidus. Nan itər baa za mi mə mani ci cina dawo, arni mə kop tər markəm atl kə Kərita kan te dlom bar bulaka kosak na bən kə Salmoni.

⁸ Mə kop bi mal kə Kəritayi na banyi mə mbubar las gon kan ba la ti bi'e Mbuni Badəmi, kosak na bən kə Lasiya.

⁹ Bomi asəm gəmi dəl naari, nan ar dəm'e den kaar Pət Guzum Mal ni*kan ci cina gəmi den gam mali dəm bar kə bərti gwa. Arni Bulus wul wur'e,

* **27:9 27.9** Gas tu kan ba mbosh mar den bi pəni warwat pitən kə mbarəm kə Isra'ila gwa. Ba pi ni gip pa'i muri kə kyar ghanum (Satumba) ar te gip kyar kə kutl (Oktoba). Wokoci tuwo ba pi itər nar gip bar bula'i.

¹⁰ <<Mir byari, a shin'e ci cina na bomi asəm gəmi ra gip tli mbatli. Ar ba dəmi ho bar kungələnyi da'a na holi zami gosgam kə gipi, kan na holi zami dəmi gəmi na rai.>>

¹¹ Ama bar mən bi utuyi ne kəm den argon tu Bulus yari gwa da'a, kan tə kop shirəm kə mən dəli kungələn jikat mali na ba-mən kungələnyi.

¹² Nan bane kungələn jikat mal kan argon baa zam da'ayi mbun hoyi kə ci watlən gipi dawo, arni na womti gip mən mbap kə kungələnyi pən gip mbatl gəzən den mə ci cina na tetən den gam male. La'i mbatli ni'e kə də mə mbubar Finiks də ci watlən barta. Finikswo ho ba ne kungələn jikat mal kan argon baa zam da'a gwa ni gip atl kə Kərīta, kan buli bar bula təp kudu kan ba shin Yemma na Arewa kan ba shin Yemma katl gwa.

Zhe'e tlitən kə mal bar bula'i

¹³ Nan nye itər nəm be tor təp kuduwo, arni mən dəli kungələn jikat mali pən'e wi ci cina na argon tu wu ndu pi gwawi. Arni wu dəl bar gəlla tu kan ba kem də kungələn jikat mali dlər kə ba lasi nəm gwa kan wu kop na kungələnyi markəm bi bula kosak na atl kə Kərīta.

¹⁴ Ko njem arri kətəgon da'a anni bar itər gon kan ba la ti bi Arewa kan ba shin Gabas ba be ter den gam mali.

¹⁵ Kan itəri ba bo kungələn jikat mali ar ba dəm'e mən dəliyi i'mbu tari təp gip itəri da'a, arni wu za ti katl tə nde itəri kari.

¹⁶ Nan mə kop den bishidi gon kan ba la bi lasi'e Kaudawo, mə mani zami dəli nye heli kungələn jikat mali kan bal den kaar kə bar kungələn jikat mali bəse ar cənka gwa, ama na banyi.

¹⁷ Nan wu tli tikawo arni wu ne to den bar kungələn jikat mali ka. Bəse də kungələn jikat mali likawo arni wu ngen zap ra kan wu balka. Wu kum bərti kə də itəri byal wur den sənges kə Sirtis kosak na atl kə Libəya, arni wu dəl gəlla kan ba la gip mal ar kem kungələn jikat mali kə tetən dem-dem den gam mal gwa, kan wu za kungələn jikat mali itər den dəli gəsi.

¹⁸ Bar tlowo, nan bar itəri ci cina ar ba dəm'e ar den pi ta bali kungələn jikat mali de na bartawo, arni wu nəm byali gosgam kan gipi gwa gip male.

¹⁹ Den pət kə myakano, arni mir mən mbap den kungələn jikat mali yem jen gip bar kə mbap kə kungələn jikat mali wu wika.

²⁰ Mə mani shini pət na ga zənges da'a kə muri na womti, kan itər den ta zhe'e pitəno, arni kup mə dəli mbatlka den zami dəltəne.

²¹ Gip muri ju kupo murgon ra kan la argon bi gwa da'a. Bulus dlər cina da wur tə wul wur'e, <Mir moni, də wule kə kumən far den ba mə zani Kərta dawo, litən kə bar na holi bar ju ba ri kə zami gəmi da'a.

²² Ama kəkəno a lir kən den kə ba ni mbatl dlom gami. Murgon ra gip mi kan baa hol rai gəs gwa da'a. Kungələn jikat mali ni katl mi holi.

²³ Ghur kə gaso mən kartən kə Yam gon dəl karəmi, muntu ami gwas ni, tin es a bote ti.

²⁴ Tə wuləm'e, <Bulus, ba də kə kum bərti da'a, domici ki dlər cina də Bar Gun kə Roma. Yam gip pi'i mbuni bar gəs bi'i kup munju kan gip kungələn jikat mal kən kan nan ki gwawi.>

²⁵ Ra untuwo, dləri ni mbatl gini, domici a ngəshəm den Yam'e untuni ar ba pi kandatu tə

yarim gwa.

²⁶ Ama itər baa byal mi den bar atl kə te dlom mal gonka.>>

Litən kə Kungələn jikat mali

²⁷ Gip dlom gas kə muri kutl-cet wupse kə zhe'e pitən kə itər kan den ta dəli gəmi gip bar bula Baharo, mir mən dəli gəmi gip kungələn jikat mali kum den mə mbi kosak na atlwi.

²⁸ Arni wu gode dlyamtən kə mali kan wu zam an ri desi asəm hauya mukka. Cina njemo wu pa gode kan wu zam dlyamtən kə mali ri desi asəm hauya wupse na kutl.

²⁹ Wu kum bərti kə də itər kar kungələn jikat mali ar byal mi den tat bi bula'i. Ra untuwo arni wu shu gibər bar jen wupse təp kaar kungələn jikat mali kan ba dəl ti kaar gwa kə də ar ci cina na kətər den gam male. Kan wu ndu nar den də bar tlo bəle.

³⁰ Gip ndu'i wu za kungələn jikat mali wu kətər gəzəno, arni jen gip mən dəliyi si nye heli kungələn jikat mali gəs male. Den ba də mbarəm mom unun wu ndu pi dawo arni wu pi wule wuri ni kə la'i bar gəlla kan ba kem kungələn jikat mali kə dləri gwa cina də kungələn jikat mali.

³¹ Arni Bulus wul komanda kə mən bi-utu na mən bi-utuyi'e, <<Ga mən dəli kungələn jikat mali ni dəm gipi dawo, ki mani zami dəltən na rai da'a.>>

³² Arni mən bi-utuyi tlo zap ju kan bal den nye heli kungələn jikat mali kan wu za ti ar kop male.

³³ Kapən də bartlowo, Bulus lir kup gəzən den wu ci fingali, tə wule, <<Kən den ta damtən gip muri kutl-cet wupse ju kə ci argon da'a.

³⁴ A lir kən den kə cini fingali. Ki ndu untu, kə sa nərə. Ko nəm ta gam kə gon baa jilka da'a.>>

³⁵ Nan tə pa'i yari muntuwo, arni tə pən bəredi, kan ti goode Yam cina da wuri, tə cen kan tə nəm ci.

³⁶ Kano kup gəzən ba zam ɓa'i bigule, kan wu ci fingali.

³⁷ Mbarəm zangu rop na hauya kutl cet myakan na kutl cet mukka (276) ni'e womtitən gəmi kan gip kungələn jikat mali gwa.

³⁸ Nan kup ci fingo ar kəm wuro, kan ba ca gībərtən kə gip kungələn jikat mali na wi gosgam kə alkama kan gipi gwa su malka.

³⁹ Nan bar tlowo, wu mani momi atli da'a, ama wu shin nye tlorkoko gon na bishidi mən singesi, arni wu pən wule wi mani kətər na kungələn jikat mali den atl wu mbubar den singes bi-bula'i.

⁴⁰ Arni wu tlo zap ɓali bar gəlla ju kan ba dəl kungələn jikat mali kaar gwa, wu za wur su malka. Kan wu pa pətl las tu ba ɓal bar tu kan ba bali kungələn jikat mali gwa, kan wu tli bibako kə kungələn jikat mali kə cina dede den təp itəri kan wu ne gam den bishidi.

⁴¹ Ama nan kungələn jikat mali den tetəno, arni an ɓo tu bar atl kə ba motən kə ɓula rop kan ba dlər gəsi. Gam kungələn jikat mali ba te njuka den bishidi, ɓa'i jiti ti da'a. Ndərtən kə zap mal bar ɓula'i kem təp kaar kungələn jikat mali ba nəm robəstənka.

⁴² Mən bi-utuyi gudlumi kə ri mir mən bom kə moniyi kup eka, den ba də wu mani jeti mal kan wi ni wu mbubar bishidiwo wu kətər gəzən da'a.

⁴³ Ama komanda kə mən bi-utuyi ba ndu tə za Bulus na rai. Arni tə za wur wu pi argon tu kan wu gudlumi gwa da'a. Arni ma tə bi bi den'e kup munju mani jəti malo, wu nda gip mal wu te den bishidi.

⁴⁴ Nami ba kop kaari na nəmi katako ko ceni bar jən kə dli kungələn jikat mali. Na untuni kup gəmi mbubar bishidi argon zam mi da'a.

28

Bulus den bishidi kə Malta

¹ Nan mə zam mə mbubar den bishidi argon zam mi dawo, kan mə zam na momi den ba la ni bi atl kə te dlom bar bula'i ka'e Malta.

² Mən atli nəm mi na am rop-rop. Nan wokociyi ghon den ndetəne kan las ra na idatəno, arni wu pi mi dem nan kən na hori mi utu.

³ Bulus dom gam nyash diri. Nan tə den wi gam nyashi te gip utu kawo, arni utu ghughup karndi gon kan tə dəl ter tə ngas Bulus den ame.

⁴ Nan mbarəm kə bəni shin ici'i den am kə Buluso, arni wu wul ezən'e, <<Mbarəm tu ba ni mən ri mbarəm eka ni, domici kup na zhe'e pitən kə bar bula ri ti eka da'a, Fate, yam mən tloyi mbarəm shirəm kor den argon tu wu pi gwa, baa za ti na rai da'a.>>

⁵ Ama Bulus byal ici'i te gip utuka, ko njem argon zam ti da'a.

⁶ Mbarəm kə bəni den ne ger wu shin ko ti nda atl məshi ama nan wu shin ar dəm narwi ama argon zam ti dawo, arni wu sanje mbatl gəzənka kan wu wule, tə nye yam gon ni.

⁷ Kosak na lasiwo atl kə bari kə atl kə te dlom malika gon ni mən sun Pobəliyas. Tə pi mi dem

na ɗirtən rən bom da tika, kan tɔ pi mi ho bar kɛ muri myakan.

⁸ Basi Pobɛliyas ra bom atl den kumi dli zazzabi na kɛtər lɛpɛ. Bulus tɛ kɛ shini gɛsi, kan tɛ shirəm na Yam tɛ ne am den ti, kan tɛ pɛni ti kumi dliyika.

⁹ Nan muntu piwo, arni nami mən kumi dli kɛ atli kan tɛ dlom malika ɗir kan ba pɛni wur kumi dli gɛzən ka.

¹⁰ Wu bi mi nartən den tɔp na womti. Nan mɛ ri kɛ totən gip kungɛlən jikat mal mɛ ndarawo, arni wu bi mi bar ju kup kan mɛ ndu gwa.

Bulus mbubar Roma

¹¹ Den kaar kɛ kyar myakan na litən kɛ kungɛlən jikat maliwo, arni mɛ jikat mali gip kungɛlən jikat mali gon kɛ atl kɛ Alekzandəriya kan ci watlən lasi gwa. Ba la ni bi kungɛlən jikat mali'e, Mir Ngumci yam Kasto na Poluks.

¹² Mɛ mbubar bən kɛ Sirakusa kan mɛ dɛm lasi kɛ muri myakan.

¹³ Mɛ za barta kan mɛ ci cina na bomi asəm den gam mal mɛ mbubar gip bən kɛ Rigiyom. Bar tlowo, arni itər bɛ tor tɔp kudu, kan mɛ mbubar Putiyoli den pɛt kɛ rop.

¹⁴ Lasi ni mɛ zam mir byar jɛn kan lir mi den mɛ dɛm nan wur kɛ muri nyingi gwa. Na untu ni mɛ mbubar Roma.

¹⁵ Nan mir byar kɛ gip Roma kum den mən den tɔpɔ, arni wu bom asəm har wu mbubar Bar Pɛt kɛ Abiyus, jɛn eso wu mbubar las tu kan ba la ti bi'e Ba Ci Fingal Myakan gwa gip mbori gɛmi. Nan Bulus shin wuro ar ba'i ti bigule kan tɛ goode Yami.

¹⁶ Nan mə te gip Romawo, kan ba za Bulus tə dəm gip kushi kə gam gəsi, na mən bi-utu gon mən ne ger den ti.

Bulus pi wazu gip Roma

¹⁷ Nan mə mbubar na muri myakano, arni Bulus la bi domtən kə kiri kə mən Yahuda. Nan wu dom wuro, tə wul wur'e, <<Mir byari, a pi mbarəm gəmi wani bar gon da'a ko argon mэгəni na bar ju mə zam kar ga kori gəmi gwa. Ama wu nəmən gip Urushalima kan ba la'əm am də mən Roma.

¹⁸ Den kaar kə ngeni momi karəm den unun a piwo, mən Romayi ndu wu za'əm a ndara, domici wu zam den a pi argon kan ndari də rim eka da'a.

¹⁹ Ama nan mən Yahudayi ngewo, muntuni kem a pən shirəm gənka a ri cina də Bar Gun kə Roma. Ba'e den ami na shirəm kan aa ri mbarəm gən cina dene gwa ni da'a.

²⁰ Muntu ni kem a liri kə də a shin kən kan a pa shirəm nan kəne. Amin kən bali na sarsari domici a momwi den'e muntu kan mbarəm kə Isra'ila ba la mbatl den ti mbirawi.>>

²¹ Kan wu nəmi ti'e, <<Mə zam rəshi təlankur gon tor Yahuda den ki da'a. Gon ra es gip mir byar kan tor na pel shirəm kə wani bar gon ko yari argon den ki da'a.

²² Mə mom den'e ko-ako mbarəm den shirəm nge me gam gin tu, ama mi ndu mə kum argon tu kə shin den təp gin tu gwa.>>

²³ Arni wu ne pət gon kə metən na Bulus, kan mbarəm na womti ba dom wur las tu Bulus ba dəm gwa. Tun kə cigəni ar ba ri gasi tə ceti wur gamka na yari wur den dəmi kə Yam gun gip mbatl kə mbarəme. Ndu'i gəs ni'e tə dəl mbatl

gəzən den Yesu na yari wur gip Kulci kə Musa na rəshi təlankur kə ga mən yari shirəm kə Yami.

²⁴ Jen gip wur nəm argon tu tə yari gwa, ama jeno wu nge nəmika.

²⁵ Wu nge gəzən kan wu nəm ndaratən nan Bulus pa'i yari shirəm kən gwa, <<Ruhu kə Yam yari dlat nan tə wul ga kori gin təp bi də mən yari shirəm kə Yam Ishaya gwa'e,

²⁶ <Rə kar mbarəm ju kə yari wur'e,
Ki pi ta kumi ama ki mom da'a.
Ki pi ta zhuwi ama ki mani gane dak.

²⁷ Domici mbatl kə mbarəm ju ba'i pən bar da'a,
Wi mani kumi bar na kəm gəzən da'a,
Wu mbəsh ger gəzən kawi.

Untuni dawo, wi mani shini bar na ger gəzəni,
Wu kum bar na kəm gəzəni,
də mbatl gəzən mani momi bari,

Kan wu pal karəm, kə də a pəni wur kumi dli gəzənka.>

²⁸ <<Ra untuwo, a ndu kə mom'e, shirəm kə Yam kə zami dəltən gip warwat pitən tuwo an ri kar munju kan mən Yahuda ni da gwawi, eso wi kumi!>>

²⁹ (Nan tə yar muntuwo, arni mən Yahudayi tlyam wu pi ta nge shirəm kə ezəni.)*

³⁰ Bulus dām kə sheti ghon rop gip bom tu kan tə batl kə nye dəmi gəsi gwa. Tə pi ta nəmi kup munju dir kə shini gəs gwa.

³¹ Tə shirəm na mbarəm den dəmi kə Yam Gun gip mbatl kə mbarəme. Tə kulci wur den Babom

* **28:29 28.29** Gip kor təlankur jeno aya tu ra da'a.

Yesu Almasihu. Tə shirəm bat na bərti kan ko nəm
murgon ngen tə wul ti'e tə za da'a.

Zul

The New Testament in the Polci language of Nigeria:

Zul

copyright © 2023 Seed Company in collaboration with Language Developers and Bible Translators Association

Language: (Polci)

Contributor: The Seed Company

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-07-03

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 3 Jul 2025 from source files dated 3 Jul 2025

966ae514-e466-5db9-a2c4-48a0e108d406